

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

De rechtsmacht van de overheidsrechter bij voorlopige en bewarende maatregelen inzake arbitrage naar Belgisch en internationaal recht

Promotor :
Prof. dr. Benoit ALLEMEERSCH

Sarah Melotte

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

Maastricht University

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

De rechtsmacht van de overheidsrechter bij voorlopige en
bewarende maatregelen inzake arbitrage naar Belgisch en
internationaal recht

Promotor :
Prof. dr. Benoit ALLEMEERSCH

Sarah Melotte

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

SAMENVATTING

In deze masterproef wordt nagegaan of het huidig juridisch kader van voorlopige en bewarende maatregelen inzake arbitrage adequaat, voldoende toegankelijk en consistent is. Hierbij werd een onderscheid gemaakt tussen de rol van de kortgedingrechter en die van de arbiter bij het toekennen van voorlopige en bewarende maatregelen.

Uit het onderzoek is gebleken dat de kortgedingrechter zijn rechtsmacht met betrekking tot het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen in zijn geheel blijft behouden. Een partij krijgt hierdoor de mogelijkheid om zich, in weerwil van het arbitraal beding, te wenden tot de kortgedingrechter om een maatregel te bekomen. Nochtans is de arbiter eveneens bevoegd om zelf dat soort maatregelen te nemen.

Doordat partijen zich tot beide instanties kunnen wenden, werden vervolgens de belangrijkste materiële en juridische verschillen bij het toekennen van voorlopige en bewarende maatregelen onderzocht. Belangrijk hierbij is de bevoegdheid, dewelke de arbiter put uit de arbitrageovereenkomst en de kortgedingrechter uit de wet. In tegenstelling tot de arbiter, wordt aan de bevoegdheid van de kortgedingrechter de voorwaarde van hoogdringendheid gekoppeld. Door het vergelijken van beide instanties is gebleken dat de arbiter over een zeer ruime bevoegdheid beschikt bij het toekennen van voorlopige en bewarende maatregelen. Toch is zijn bevoegdheid in bepaalde omstandigheden beperkt, waardoor de tussenkomst van de kortgedingrechter noodzakelijk blijkt. Deze beperking is grotendeels te wijten aan het feit dat arbitrage conventioneel van aard is.

In het laatste deel werd de wisselwerking tussen beide instanties besproken. Om de concrete verhouding tussen de bevoegdheid van de arbiter en deze van de kortgedingrechter af te bakenen worden in de rechtsleer twee modellen gehanteerd. Het 'court-subsidiarity model' houdt in dat de tussenkomst van de kortgedingrechter zoveel mogelijk wordt beperkt, waardoor de arbiter steeds als eerste instantie wordt aangesproken. Daartegenover staat het 'free-choice model', waarin partijen de vrije keuze hebben om een voorlopige of bewarende maatregel te vorderen bij de arbiter of bij de kortgedingrechter.

De Belgische wetgever heeft zich laten inspireren door het laatste model. Door de invoering van artikel 1698 Ger.W. werd de bevoegdheid van de kortgedingrechter 'naast' deze van de arbiter geplaatst. De partijen hebben uitdrukkelijk de vrije keuze tussen beide instanties. Toch opteer ik om het woord 'naast' te vervangen door 'onder'. Partijen kiezen voor arbitrage, waardoor hun keuze optimaal moet worden gewaardeerd. De bevoegdheid van de arbiter in het toekennen van voorlopige en bewarende maatregelen is zeer ruim, op enkele beperkingen na. De tussenkomst van de kortgedingrechter zal bijgevolg slechts gerechtvaardigd zijn indien de arbiter niet bij machte is om op te treden. Daarnaast is een tussenkomst gepast indien de arbiter niet op een efficiënte manier kan optreden. Arbitrage is een vorm van alternatieve geschillenbeslechting die in beginsel auto-noom moet kunnen plaatsvinden, waardoor de arbiter steeds als eerste instantie moet worden aangesproken en de kortgedingrechter als laatste.

DANKWOORD

Het schrijven van deze masterproef was voor mij een geweldige en leerzame ervaring. Daarom zou ik graag een aantal personen willen bedanken die hebben bijgedragen tot de totstandkoming ervan.

Allereerst gaat mijn dank uit naar Prof. dr. Benoit Allemeersch. Zijn enthousiasme en vertrouwen hebben mij aangezet om mezelf te verdiepen in de materie van voorlopige en bewarende maatregelen inzake arbitrage. Hiernaast wil ik mevrouw Els Vandensande bedanken voor haar begeleiding. Vanaf het begin tot het einde heeft zij mij bijgestaan om deze masterproef tot een goed einde te brengen. Ik kon altijd rekenen op haar snelle feedback en waardevolle kritiek.

Verder wil ik graag mijn ouders bedanken voor hun onvoorwaardelijke steun doorheen mijn gehele studieloopbaan. Zij hebben mij deze kans gegeven, waarvoor ik hun zeer dankbaar ben. Tenslotte bedank ik mijn vriend om mij steeds te motiveren en zijn eindeloos vertrouwen in mijn capaciteiten.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	9
DEEL I: ARBITRAGE ALS ALTERNATIEF VOOR DE OVERHEIDSRECHTER	
MAAR MET ONDERLINGE RELATIE	11
1 ARBITER EN OVERHEIDSRECHTER: EEN ONAFSCHEIDELIJK	
DUO?	11
1.1 'LIVING APART TOGETHER'-RELATIE	11
1.2 VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELEN.....	12
2 RELEVANTE WETGEVING	14
2.1 BELGISCHE ARBITRAGEWET VAN 24 JUNI 2013	14
2.2 UNCITRAL-MODELWET	14
2.3 BRUSSEL I <i>BIS</i> -VERORDENING.....	16
2.4 REGLEMENTEN VAN (INTERNATIONALE) ARBITRAGE-INSTELLINGEN	17
2.4.1 <i>CEPANI</i>	17
2.4.2 <i>ICC</i>	17
3 AFBAKENING TUSSEN DE RECHTSMACHT VAN DE ARBITER EN	
DE KORTGEDINGRECHTER	17
3.1 ALGEMEEN	17
3.2 ARBITRAGEOVEREENKOMST	18
3.2.1 <i>Begrip</i>	18
3.2.2 <i>Voorwerp</i>	20
3.3 GEVOLGEN VAN DE ARBITRAGEOVEREENKOMST	21
3.3.1 <i>Rechtsmacht die toekomt aan de arbiter en de overheidsrechter</i>	21
3.3.1.1 Exceptie van arbitrage.....	21
3.3.1.2 'Kompetenz-Kompetenz'	23
3.3.2 <i>Rechtsmacht om voorlopige of bewarende maatregelen te bevelen</i> ...	25
DEEL II: VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELEN BIJ DE ARBITER	
EN KORTGEDINGRECHTER	27
1 OMSCHRIJVING	27
2 VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELEN VOOR DE	
SAMENSTELLING VAN HET SCHEIDSGERECHT: DE	
'URGENTIEARBITER'	28

3	UITSLUITING VAN DE ARBITER EN DE KORTGEDINGRECHTER	31
4	VOORWAARDEN TOT HET BEKOMEN VAN EEN VOORLOPIGE OF BEWARENDE MAATREGEL	34
4.1	BIJ DE ARBITER	34
4.1.1	<i>Rechtsgrond</i>	34
4.1.2	<i>Voorwaarden</i>	35
4.2	BIJ DE KORTGEDINGRECHTER	36
4.2.1	<i>Rechtsgrond</i>	36
4.2.2	<i>Voorwaarden</i>	36
4.2.2.1	Hoogdringendheid	36
4.2.2.2	Uitspraak bij voorraad	38
4.2.2.3	Enkel geschillen die krachtens de wet aan de rechterlijke macht voorbehouden zijn	39
5	SOORTEN MAATREGELEN	41
5.1	EENZIJDIGE MAATREGELEN	41
5.2	BEWAREND BESLAG.....	43
5.3	VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELEN TEN AANZIEN VAN DERDEN	45
6	VERZOEK	46
7	BESLISSING	47
8	DWANGSOM.....	48
9	OPSCHORSEN, WIJZIGEN EN INTREKKEN	50
10	RECHTSMIDDELEN	52
11	AFDWINGBAARHEID EN UITVOERBAARHEID	54
12	OVER DE LANDSGRENZEN	56
12.1	ARBITRAGE VALT NIET ONDER HET TOEPASSINGSGEBIED VAN DE BRUSSEL I <i>BIS</i> - VERORDENING.....	56
12.2	TERRITORIALE GRENZEN AAN DE RECHTSMACHT VAN DE KORTGEDINGRECHTER ..	57
12.2.1	<i>Belangrijke rol van rechtspraak van het Hof van Justitie</i>	57
12.2.1.1	Arrest Van Uden v. Deco Line	58
12.2.1.2	Arrest Mietz v. Intership Yachting.....	59
12.3	ARTIKEL 35 BRUSSEL I <i>BIS</i> -VO	60
12.3.1	<i>Autonome bevoegdheidsgrond</i>	60

12.3.2	<i>Erkenning en tenuitvoerlegging van voorlopige en bewarende maatregelen.....</i>	60
12.4	ARBITER IS NIET GEBONDEN DOOR LANDSGRENZEN	62
DEEL III: WISSELWERKING TUSSEN DE ARBITER EN DE KORTGEDINGRECHTER		63
1	'FREE-CHOICE MODEL' VS. 'COURT-SUBSIDIARITY MODEL'	63
1.1	'FREE-CHOICE MODEL'	63
1.2	'COURT-SUBSIDIARITY MODEL'	65
1.3	VERHOUDING TUSSEN DE ARBITER EN DE KORTGEDINGRECHTER NAAR BELGISCH RECHT	65
1.3.1	<i>Grote vrijheid voor de partijen.....</i>	65
1.3.2	<i>Noodzakelijke tussenkomst van de kortgedingrechter</i>	66
1.3.3	<i>Ruimte voor verbetering</i>	68
BESLUIT		71
BIBLIOGRAFIE		75

INLEIDING

Gedurende een arbitrageprocedure, zelfs voor de opstart ervan, is het mogelijk dat de betrokken partijen met urgente problemen worden geconfronteerd. Voorbeelden hiervan zijn: vertragingen veroorzaakt door één van de partijen met als doel tijd te winnen om bepaald bewijsmateriaal te doen verdwijnen of een partij die tracht zijn eigen insolventie te creëren, waarbij hij activa overplaatst naar het buitenland. Deze problemen kunnen slechts worden verholpen indien onmiddellijk wordt ingegrepen.¹

Aan dit soort problemen wordt tegemoetgekomen door middel van voorlopige en bewarende maatregelen. Overeenkomstig de nieuwe arbitragewet van 24 juni 2013² hebben partijen de mogelijkheid om voorlopige en bewarende maatregelen te vorderen bij de arbiter op basis van artikel 1691 Gerechtelijk Wetboek. Toch blijkt uit deze wet dat partijen zich hiervoor eveneens tot de overheidsrechter kunnen wenden. Artikel 1698 Gerechtelijk Wetboek stelt dat de overheidsrechter, meer bepaald de kortgedingrechter, over dezelfde rechtsmacht beschikt om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen in verband met een arbitrageprocedure als in het kader van een gerechtelijke procedure.³

Het doel van deze masterproef is te onderzoeken hoe de rol van de kortgedingrechter zich onderscheidt van die van de arbiter bij het toekennen van voorlopige en bewarende maatregelen. In deze masterproef wordt dieper ingegaan op de relatie tussen de arbiter en de kortgedingrechter, aangezien zij beiden de bevoegdheid hebben om deze maatregelen te bevelen. Hierbij wordt een vergelijking gemaakt om de reikwijdte van hun bevoegdheid, alsook de hieraan gekoppelde beperkingen te achterhalen. De tussenkomst van de kortgedingrechter zal in vraag worden gesteld, evenals de manier waarop deze gepast is aangezien de partijen uitdrukkelijk kiezen voor arbitrage. De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt: *"Is het huidig juridisch kader van voorlopige en bewarende maatregelen inzake arbitrage adequaat, voldoende toegankelijk en consistent?"*. Er wordt een antwoord op deze vraag gezocht vanuit het Belgisch juridisch kader, maar eveneens wordt verwezen naar internationaal en Europees recht.

Deze masterproef bestaat uit drie grote onderdelen. Deel I heeft betrekking op de bespreking van een aantal algemeenheden die noodzakelijk zijn om meer inzicht te krijgen inzake de bovenvermelde materie. Om te beginnen wordt de relevante wetgeving kort toegelicht. Vervolgens wordt de arbitrageovereenkomst besproken. Deze brengt een aantal gevolgen met zich mee voor zowel de arbiter, de kortgedingrechter als de partijen. Hierbij wordt de rechtsmacht van de arbiter en de kortgedingrechter onderzocht, zowel aan het begin van een arbitrageprocedure als bij het toekennen van voorlopige of bewarende maatregelen. In deel II zullen de voorlopige en bewarende maatregelen worden besproken zowel bij de arbiter als bij de kortgedingrechter, waarbij de materiële en juridische verschillen tussen beide instanties worden blootgelegd. Daarbij wordt de bevoegdheid

¹ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 170; H. VAN HOUTTE,

² Wet van 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *BS* 28 juni 2013.

³ Artikelen 1691 en 1698 Gerechtelijk Wetboek 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

om deze maatregelen te bevelen bekeken, en worden de hieraan verbonden beperkingen nader onderzocht. Deze voorgaande onderdelen zijn noodzakelijk om uiteindelijk tot een kritische beoordeling te komen omtrent de wisselwerking tussen beide instanties in deel III. In dit deel wordt de verhouding tussen de arbiter en de kortgedingrechter naar Belgisch recht besproken. Dit zal op haar beurt leiden tot een antwoord op de onderzoeksvraag, of het huidig juridisch kader adequaat, voldoende toegankelijk en consistent is.

DEEL I: ARBITRAGE ALS ALTERNATIEF VOOR DE OVERHEIDSRECHTER MAAR MET ONDERLINGE RELATIE

1 ARBITER EN OVERHEIDSRECHTER: EEN ONAFSCHEIDLIJK DUO?

1.1 'LIVING APART TOGETHER'-RELATIE

1. De keuze voor arbitrage in tegenstelling tot een procedure voor de overheidsrechter brengt heel wat voordelen met zich mee. Het belangrijkste voordeel betreft de procedurele flexibiliteit die partijen toelaat in veel grotere mate de vorm en het verloop van de procedure te bepalen. Daarnaast is ook de vertrouwelijkheid van een arbitrageprocedure een belangrijk voordeel. De arbitrale uitspraak zal slechts worden gepubliceerd indien alle partijen hiermee instemmen. Partijen hebben bovendien ook baat bij de keuze van de arbiter, waarbij ze de mogelijkheid hebben om een arbiter aan te duiden met de vereiste deskundigheid om het geschil op te lossen. Andere voordelen zijn bijvoorbeeld de snelheid en de lagere kostprijs.⁴

Omwille van bovenvermelde voordelen wordt de rechtsprekende macht steeds meer door de partijen en toegekend aan een arbiter. De keuze voor een privérechter betekent dat partijen beslissen om afstand te nemen van de tussenkomst van de rechterlijke macht. Toch kan de overheidsrechter desalniettemin in bepaalde gevallen een belangrijke rol spelen binnen de arbitrageprocedure.⁵

2. De verhouding tussen de arbiter en de overheidsrechter is een onderwerp dat reeds veel inkt heeft doen vloeien. De relatie tussen beiden wordt wel eens bestempeld als een 'LAT'-relatie of een 'Living Apart Together'-relatie.⁶ De arbiter en de overheidsrechter zijn twee wisselende partners, die elk hun eigen leven leiden maar op bepaalde tijdstippen zaken gezamenlijk plannen en uitvoeren.⁷

3. De partijen kunnen op geregelde tijdstippen een beroep doen op de overheidsrechter, meer bepaald in de aanloop naar, tijdens en zelfs na de arbitrageprocedure. Hieruit kan worden afgeleid dat er een zekere onderlinge afhankelijkheid bestaat tussen arbiter en overheidsrechter, waarbij de arbiter eerder afhankelijk is ten aanzien van de overheidsrechter en niet omgekeerd.⁸

⁴ D. DE MEULEMEESTER, *Arbitrage: boetiekrecht?*, Antwerpen, Maklu, 2007, 26-28 en 30-33; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 1-3.

⁵ Corr. Nijvel 9 januari 1981, *JT* 1981, 416-417; D. DE MEULEMEESTER, *Arbitrage: boetiekrecht?*, Antwerpen, Maklu, 2007, 26; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 731.

⁶ M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 336.

⁷ M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 336.

⁸ H. VAN HOUTTE, "Le juge et l'arbitre – Le rôle du juge pendant la procédure arbitrale", *Rev. dr. int. comp.* 1993, 29; M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel,

Bij de opstart van een arbitrageprocedure kunnen de partijen een beroep doen op de tussenkomst van de overheidsrechter voor de benoeming of samenstelling van het scheidsgerecht, alsook voor de wraking of vervanging van arbiters. Ook tijdens de procedure of bij de afsluiting ervan kan de overheidsrechter een nuttige rol spelen. Zo zal de overheidsrechter instaan voor de uitvoering van de arbitrale uitspraak, met name het verlenen van het *exequatur*. Ook de nietigheidsprocedure komt toe aan de bevoegdheid van de rechterlijke macht.⁹

1.2 VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELN

4. De 'LAT'-relatie tussen de arbiter en de overheidsrechter speelt zich af op verschillende domeinen. Eén specifiek domein is nog niet vermeld, namelijk het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen. Zowel voor als na de samenstelling van het scheidsgerecht bestaat het risico dat partijen worden geconfronteerd met spoedeisende problemen. Deze problemen vereisen een onmiddellijke ingreep. Om hieraan tegemoet te komen hebben partijen de mogelijkheid om zich enerzijds tot de arbiter en anderzijds tot de overheidsrechter te wenden om een voorlopige of bewarende maatregel te bekomen. Het betreft de rechter in kort geding en niet deze van eerste aanleg. Hieruit kan worden afgeleid dat zowel de arbiter als de kortgedingrechter over parallelle of concurrerende bevoegdheden beschikt inzake voorlopige en bewarende maatregelen, tenzij de partijen anders overeenkomen. De bedoeling van deze masterproef is om de 'LAT'-relatie tussen de arbiter en de kortgedingrechter bij het toekennen van dit soort maatregelen te onderzoeken.¹⁰

5. De eerste Belgische arbitragewet van 4 juli 1972¹¹ voorzag geen uitdrukkelijke bepaling of een partij zich zowel voor als na de samenstelling van het scheidsgerecht kon wenden tot de kortgedingrechter voor het bekomen van een voorlopige of bewarende maatregel. In de eerste commentaren van deze wet werd unaniem het standpunt ingenomen dat de partijen zich slechts konden wenden tot de kortgedingrechter vóór de samenstelling van het scheidsgerecht.¹²

Bruylant, 2003, 359; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 731.

⁹ Artikel 1680, 1696 en 1717 Gerechtelijk Wetboek; M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 350; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 727; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Belgische arbitragewet volgt UNCITRAL-model", *Juristenkrant* 2013, 4.

¹⁰ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 230; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 69; M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 336-337, 350; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 278; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 727; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Belgische arbitragewet volgt UNCITRAL-model", *Juristenkrant* 2013, 4.

¹¹ Wet 4 juli 1972 tot goedkeuring van de Europese Overeenkomst houdende een eenvormige Wet inzake arbitrage ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, en tot invoering in het Gerechtelijk Wetboek van een zesde deel betreffende de arbitrage, *BS* 8 augustus 1972.

¹² L. DERMINE, *L'arbitrage commercial en Belgique. Commentaire de la loi du 4 juillet 1972*, Brussel, Larcier, 1975, nr. 49, 27; P. TAELEMAN, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, 1714; A. BOEHLE, "Arbitrage – Een analyse van de wet", *TPR* 1973, nr. 9, 9; J. LINSMEAU en J. VAN GELDER, "La nouvelle loi sur l'arbitrage volontaire", *JT* 1973, 209; Ph. MATHEI, "La loi du 4 juillet 1972 et l'arbitrage dans le secteur de la construction", *Entr. et dr.* 1973, 201.

Dit standpunt werd niet lang gevolgd, aangezien steeds meer rechtspraak¹³ oordeelde dat de kortgedingrechter zowel vóór als na de samenstelling van het scheidsgerecht voorlopige of bewarende maatregelen kon toekennen. Ook de rechtsleer nam dit standpunt in, zoals onder meer aangetoond door auteur Georges DE LEVAL: "*si les arbitres sont à même de statuer sur les mesures à prendre en urgence et au provisoire, la saisine de la juridiction arbitrale met fin à la compétence du juge des référés, mais si, vu les circonstances, la procédure arbitrale est impuissante à régler provisoirement et efficacement la situation des parties, une demande urgente peut encore être soumise au juge des référés*".¹⁴ Hieruit kan worden afgeleid dat, in geval van hoogdringendheid, de partijen zich steeds tot de kortgedingrechter kunnen wenden voor het bekomen van voorlopige of bewarende maatregelen.¹⁵

Ook andere auteurs, waaronder Matthias STORME¹⁶, wezen erop dat spoedeisende vorderingen werden toegelaten voor de kortgedingrechter, indien de samenstelling van het scheidsgerecht reeds had plaatsgevonden. Hij werd in zijn standpunt gesteund door meerdere auteurs, waaronder de reeds vermelde auteur Georges DE LEVAL, alsook Guy KEUTGEN, Marcel HUYS en Hans VAN HOUTTE.¹⁷

Dit standpunt werd gevolgd door een cassatiearrest van 2 september 1988.¹⁸ In dit arrest werd geoordeeld dat het bestaan van een beslissing van een scheidsgerecht, dewelke geveld wordt na de samenstelling van het scheidsgerecht, een beroep op de kortgedingrechter voor het bevelen van voorlopige of bewarende maatregelen niet in de weg staat. Het standpunt dat "*la compétence du juge des référés cesse lorsque la juridiction arbitrale est déjà saisie du litige*" hield niet langer stand.¹⁹

6. Uit het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat partijen de mogelijkheid hebben om zich te wenden tot de arbiter, maar ook tot de kortgedingrechter voor het bekomen van een voorlopige of bewarende maatregel in verband met een arbitrageprocedure. Het sluiten van een arbitrageovereenkomst weerhoudt de partijen dus niet om zich te beroepen op de kortgedingrechter.²⁰ Dit doet heel wat vragen rijzen, aangezien de partijen in eerste instantie hebben gekozen voor een privé-rechter en die keuze de uitsluiting van de rechterlijke macht impliceert: *Is de tussenkomst van de*

¹³ Brussel 23 juni 1987, *Ann. dr. Liège* 1990, 242; Brussel 6 oktober 1983, *TBH* 1983, 365; Kh. Gent, kort ged., 16 juni 1993, *TGR* 1994, 10; Rb. Mechelen, kort ged., 16 april 1985, *Pas.* 1985, III, 50; Rb. Luik, kort ged., 15 juni 1978, *Jur. Liège* 1978-1979, 52.

¹⁴ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 20; P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, 1714; J. LINSMEAU, "L'arbitrage volontaire en droit privé belge", *RPDB* 1990, nr. 101, 30; G. DE LEVAL, "Les mesures provisoires et conservatoires en matière d'arbitrage", *Story-Scientia* 1989, 120; A. BERNARD, *L'arbitrage volontaire en droit privé. L'arbitrage en droit interne belge et français. L'arbitrage en droit international privé: Droit comparé*, Brussel, Bruylant, 1937, 198.

¹⁵ P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, 1714.

¹⁶ M. Storme, "Aspects importants du droit arbitral belge", *Rev. dr. intern. comp.* 1976, 125.

¹⁷ P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, 1714-1715; H. Van Houtte, "Arbitrage", *RW* 1976-77, (2113) 2123, nr. 13; G. DE LEVAL, "Les mesures provisoires et conservatoires en matière d'arbitrage", *Story-Scientia* 1989, 120; M. Huys en G. Keutgen, *L'arbitrage en droit belge et international*, Brussel, Bruylant, 1981, 144 en 264-265.

¹⁸ Cass. 2 september 1988, *Arr. Cass.* 1988-89, 2, nr. 2; *Pas.* 1989, I, 2.

¹⁹ P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1714-1715.

²⁰ M. Piers en D. De Meulemeester, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 726; Vlaamse Conferentie van de Balie te Antwerpen (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 169.

kortgedingrechter gepast, aangezien partijen onderling kiezen voor arbitrage? Is de keuzemogelijkheid van partijen tussen de arbiter en de kortgedingrechter om een maatregel te bekomen beperkt? Onder welke voorwaarden is de kortgedingrechter bevoegd om een maatregel te bevelen? Wat valt onder de voorwaarde van hoogdringendheid? Kan de arbiter/kortgedingrechter om het even welke voorlopige of bewarende maatregel bevelen? Is de relatie tussen de arbiter en de kortgedingrechter inzake deze context uitdrukkelijk vastgelegd in de Belgische wetgeving? In wat volgt wordt er getracht een antwoord te bieden op deze vragen.

2 RELEVANTE WETGEVING

7. Alvorens in te gaan op de afbakening van de rechtsmacht tussen de arbiter en de kortgedingrechter is het belangrijk om stil te staan bij de relevante wetgeving inzake deze materie. Verschillende rechtsbronnen zullen kort worden toegelicht, waaronder nationale, maar ook internationale en Europese wetgeving.

2.1 BELGISCHE ARBITRAGEWET VAN 24 JUNI 2013

8. De eerste Belgische arbitragewet dateert van 1972, dewelke werd gebaseerd op de Europese Overeenkomst van 1966 houdende een eenvormige wet inzake arbitrage.²¹ De artikelen 1676 tot en met 1723 werden ingeschreven in Deel VI van het Gerechtelijk Wetboek. Bij de hervorming van de arbitragewet in 1985 en 1998²² heeft België zich laten inspireren door de UNCITRAL Modelwet van 1985²³ (*infra* 14, nr. 9). Sinds heden heeft België een nieuwe arbitragewet aangenomen, namelijk de arbitragewet van 24 juni 2013 (hierna: nieuwe arbitragewet).²⁴ Uitgaande van deze wet is het vroegere Deel VI van het Gerechtelijk Wetboek (hierna: Ger.W.) vervangen door de nieuwe artikelen 1676 tot en met 1722. De nieuwe arbitragewet is in werking getreden op 1 september 2013.²⁵

2.2 UNCITRAL-MODELWET

9. Zoals hierboven vermeld heeft de Belgische wetgever zich laten inspireren door de UNCITRAL Modelwet in het arbitragerecht. UNCITRAL is de afkorting voor "United Nations Commission on International Trade Law". Deze commissie is opgericht op 17 december 1966 door de UNGA Resolutie 2205 (XXI). UNCITRAL wordt erkend als het belangrijkste juridische orgaan van de Verenigde Naties op het gebied van het internationaal handelsrecht, met als opdracht de modernisering en harmonisatie van internationale handelsregels. Deze opdracht wordt gerealiseerd via drie technieken, meer bepaald wetgevend, contractueel en beschrijvend. UNCITRAL tracht de bestaande praktijk in nationale wetten te harmoniseren, maar harmoniseert eveneens op een preventieve manier zo-

²¹ Europese Overeenkomst houdende een eenvormige wet inzake arbitrage, ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/056.htm (consultatie 28 januari 2015).

²² Wet 27 maart 1985, *BS* 13 april 1985 en de Wet 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake arbitrage, *BS* 7 augustus 1998.

²³ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985 With amendments as adopted in 2006, www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf (consultatie 28 januari 2015).

²⁴ Wet van 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *BS* 28 juni 2013; H. VERBIST, *De rechtsbescherming van partijen in privaatrechtelijke handelsarbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 77; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 726.

²⁵ L. DEMEYERE en H. VERBIST, "De nieuwe Belgische arbitragewet van 24 juni 2013", *RW* 2014-15, nr. 3, 83.

doende zeer uiteenlopende nationale wetgeving te voorkomen. UNCITRAL heeft aldus het VN-verdrag van 10 juni 1958²⁶ in het leven geroepen inzake de tenuitvoerlegging en erkenning van buitenlandse arbitrale uitspraken, ook gekend als het Verdrag van New York. Het Verdrag heeft geleid tot een uniform recht inzake de erkenning van buitenlandse arbitrale uitspraken. Daarnaast heeft UNCITRAL de UNCITRAL Modelwet (hierna: Modelwet) inzake internationale handelsarbitrage ontwikkeld, dat een voorname rol speelt in het harmoniseren van wetgeving inzake arbitrage.²⁷

10. De Modelwet is één van de wetgevende technieken die UNCITRAL heeft gerealiseerd op het vlak van arbitrage. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft alle landen aangeemoedigd om de Modelwet over te nemen in hun arbitragewetgeving. Op deze manier tracht UNCITRAL zijn opdracht te verwezenlijken, namelijk het harmoniseren van arbitragewetgevingen waarbij de specifieke vereisten van internationale handelsarbitrage worden vooropgesteld. Landen hebben de mogelijkheid om dit model over te nemen bij de modernisering van hun arbitragerecht. Hierbij zijn zij niet verplicht om het model in zijn geheel over te nemen, maar hebben zij de mogelijkheid om aanpassingen aan te brengen in de tekst of artikelen hieraan toe te voegen.²⁸

11. In 1982 werd een werkgroep opgericht met als opdracht een ontwerp te ontwikkelen van de Modelwet.²⁹ Naar aanleiding van de 12de zitting van UNCITRAL in juni 1979 in Wenen, werd de vraag gesteld om een Modelwet te ontwikkelen, die zou bijdragen tot het assisteren van landen in de hervorming en modernisering van hun arbitragewetgeving. Het ontwerp van de Modelwet werd in 1985 goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Gedurende de daaropvolgende twintig jaar heeft de Modelwet van 1985 een enorm succes gekend, waarbij meer dan zestig verschillende landen de Modelwet in hun arbitragerecht nauwgezet hebben overgenomen. UNCITRAL heeft vervolgens in 1999 een onderzoek gevoerd binnen het domein van arbitrage en gezocht naar mogelijke verbeteringen. In de jaren daarop volgde een grondige bestudering van de Modelwet. Uit het onderzoek werd geconcludeerd dat een herziening noodzakelijk was, aangezien een aantal elementen nood hadden aan verbetering. Deze elementen hadden betrekking op de vormvereisten van een arbitrageovereenkomst, alsook op de door het scheidsgerecht gewezen

²⁶ Verdrag van 10 juni 1958 over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken opgemaakt te New York, *BS* 15 november 1975.

²⁷ P. BINDER, *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*, London, Sweet & Maxwell, 2010, 8; VRG ALUMNI (ed.), *Recht in beweging – 22ste VRG Alumnidag 2015*, Antwerpen, Maklu, 2015, 317; H.M. HOLTSMANN en J.E. NEUHAUS, *A Guide To The UNCITRAL Model Law On International Commercial Arbitration. Legislative History And Commentary*, Deventer, Kluwer, 1989, 4; J. BILLIET, "The Reform of Belgian Arbitration Law and The UNCITRAL Model Law" in ASSOCIATION FOR INTERNATIONAL ARBITRATION (ed.), *The UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration: 25 years*, Antwerpen, Maklu, 2010, 85; X, *A Guide to UNCITRAL. Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law*, Wenen, Publishing and Library Section, United Nations Office, 2013, 1; H. VERBIST, *De rechtsbescherming van partijen in privaatrechtelijke handelsarbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 77-78.

²⁸ P. SANDERS, *The Work of UNCITRAL on Arbitration and Conciliation*, Den Haag, Kluwer Law International, 2001, 23; VRG ALUMNI (ed.), *Recht in beweging – 22ste VRG Alumnidag 2015*, Antwerpen, Maklu, 2015, 317; H. VERBIST, *De rechtsbescherming van partijen in privaatrechtelijke handelsarbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 78.

²⁹ Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Third Session (23 March 1982), *UN Doc. A/CN.9/216* (1982); Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Fourth Session (10 November 1982), *UN Doc. A/CN.9/232* (1982); Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Fifth Session (28 March 1983), *UN Doc. A/CN.9/233* (1983); Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Sixth Session (22 September 1983), *UN Doc. A/CN.9/245* (1983); Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Seventh Session (6 March 1984), *UN Doc. A/CN.9/246* (1984).

voorlopige maatregelen. In 2006 werd de Modelwet herzien, hierbij werd de originele tekst van 1985 vervangen.³⁰

12. De Modelwet van 2006 is bijgevolg vrij recent, waardoor het arbitragerecht van de meeste landen nog steeds is gebaseerd op de Modelwet van 1985. Ook België heeft zich laten inspireren door de Modelwet in het arbitragerecht. De memorie van toelichting van de nieuwe arbitragewet stelt uitdrukkelijk dat het doel van het wetsontwerp bestaat uit het overnemen van de Modelwet, met inbegrip van de wijzigingen die op 7 juli 2006 werden goedgekeurd, in Deel VI van het Ger.W.. De Belgische wetgever heeft als opdracht België te profileren als een open land dat aantrekkelijk is voor internationale arbitrage. Dit doel kan slechts worden bereikt door de Belgische wetgeving in overeenstemming te brengen met de meest vooruitstrevende wetgeving in arbitrage, meer bepaald de Modelwet.³¹

13. De Modelwet is gericht op internationale arbitrage, waardoor het niet interfereert met wetgeving die de nationale arbitrage regelt. De Belgische wetgever heeft zowel het nationale als internationale arbitragerecht in overeenstemming gebracht met de Modelwet. Hij heeft bijgevolg geopteerd voor een monistisch systeem, dat reeds vroeger bestond. Het monistisch systeem kan worden gezien als een ondersteuning voor de nationale arbitragewet. De Modelwet stelt namelijk het volgende: "*while the model law was designed with international commercial arbitration in mind, it offers a set of basic rules that are not, in and of themselves, unsuitable to any other type of arbitration. States may thus consider extending their enactment of the Model Law to cover also domestic disputes, as a number of enacting States already have*". In de volgende onderdelen wordt aangetoond in hoeverre de Belgische wetgever de Modelwet al dan niet heeft gevolgd.

2.3 BRUSSEL I BIS-VERORDENING

14. De Brussel I *bis*-Verordening³² (hierna: Brussel I *bis*-VO) herzielt de reeds bestaande Verordening nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2001 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: Brussel I-VO).³³ De nieuwe Brussel I *bis*-VO is sinds 10 januari 2015 van toepassing in de Europese Unie. Brussel I *bis*-VO voorziet zoals zijn voorganger in Europees internationaal bevoegdheidsrecht in burgerlijke en handelszaken, alsook in de erkenning en tenuitvoerlegging van gerechtelijke beslis-

³⁰ P. BINDER, *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*, Londen, Sweet & Maxwell, 2010, 10-11; P. SANDERS, *The Work of UNCITRAL on Arbitration and Conciliation*, Den Haag, Kluwer Law International, 2001, 23; H. VERBIST, *De rechtsbescherming van partijen in privaatrechtelijke handelsarbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 95-96.

³¹ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 3-6; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 727; D. PHILIPPE, "Modernisation of the Belgian law on arbitration", *DAOR* 2014, nr. 1, 6.

³² Verord. Europees Parlement en Raad nr. 1215/2012, 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb.L.* 20 december 2012, afl. 351, 1

³³ Verord. Raad nr. 44/2001, 22 december 2001 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb. L.* 16 januari 2001, afl. 12, 1.

singen en akten binnen de Europese Unie.³⁴ Arbitrage valt buiten het toepassingsgebied van de Brussel I *bis*-VO. De gevolgen en de reikwijdte van deze uitsluiting worden nader toegelicht onder deel II (*infra* 56, nr. 93).

2.4 REGLEMENTEN VAN (INTERNATIONALE) ARBITRAGE-INSTELLINGEN

2.4.1 CEPANI

15. CEPANI staat voor het Belgisch Centrum voor Bemiddeling en Mediatie. Het is wellicht de voorname arbitrage-instelling in België. Een arbitrage-instelling voorziet in een arbitrageprocedure overeenkomstig een eigen arbitragereglement. Dit reglement zal de arbitrageprocedure vergemakkelijken, zonder dat de arbitrage-instelling optreedt als arbiter of het geschil zelf beslecht. Het reglement van CEPANI werd recent vernieuwd op 1 januari 2013.³⁵

Indien partijen opteren om een beroep te doen op arbitrage overeenkomstig het CEPANI-reglement, dan zijn de partijen aan dit reglement onderworpen. Door deze keuze wijken de partijen af van de suppletieve bepalingen in Deel VI van het Ger.W..³⁶

In wat volgt zal worden nagegaan op welke manier CEPANI de materie inzake voorlopige en bewarende maatregelen heeft opgenomen in zijn arbitragereglement.

2.4.2 ICC

De ICC staat voor de Internationale Kamer van Koophandel. Het is de meest bekende en gebruikte arbitrage-instelling dat internationale arbitrageprocedures beheerst. Ook deze arbitrage-instelling volgt een eigen arbitrage-reglement, dewelke werd hernieuwd op 1 januari 2012. Het arbitragereglement van de ICC wordt slechts kort behandeld in het onderdeel van de urgentiearbiter (*infra* 29, nr. 48).³⁷

3 AFBAKENING TUSSEN DE RECHTSMACHT VAN DE ARBITER EN DE KORTGEDINGRECHTER

3.1 ALGEMEEN

16. Alvorens de rechtsmacht wordt besproken die toekomt aan de arbiter en de kortgedingrechter om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen, lijkt het nuttig om het onderscheid tussen

³⁴ S. VOET, "De Nieuwe Brussel I *bis*-verordening", *NJW* 2013, 678; H. STORME, "Het Europees recht van het erkennen en uitvoerbaar verklaren van beslissingen en akten" in ERAUW, J. en STORME, H., *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 237-265.

³⁵ CEPANI Arbitragereglement van 1 januari 2013, www.cepani.be/sites/default/files/images/hayez_reglement_arbitrage_cepani_nl_dec2014_1.1.pdf (consultatie 30 januari 2015); D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 8-11, 19-21; C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPEL en M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 31.

³⁶ C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPEL en M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 47; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013-14, 682.

³⁷ M. DE RUYSSCHER, "ICC-arbitragereglement vernieuwd", *NJW* 2012, nr. 264, 402.

rechtsmacht en bevoegdheid kort toe te lichten. Beide begrippen zijn geen synoniemen, ondanks het feit dat ze in de praktijk vaak worden gelijkgesteld.³⁸

De rechtsmacht heeft betrekking op de uitoefening van de rechterlijke macht. Een rechter zal slechts recht kunnen spreken, indien hij hiertoe macht heeft. Indien de rechter oordeelt dat het voorwerp van de eis niet tot het *imperium* van de rechterlijke macht in haar geheel behoort, is hij verplicht de zaak uit handen te geven wegens gebrek aan rechtsmacht. Bevoegdheid daarentegen betreft de vraag over welke geschillen de rechter dan precies rechtsmacht heeft. Artikel 556 e.v. Ger.W. stelt dat de hoven en rechtbanken kennis nemen van alle vorderingen, met uitzondering van deze die de wet aan hun rechtsmacht onttrekt. Hieruit kan niet worden afgeleid dat de rechtbanken en hoven om het eender welke vordering beslechten. De wetgever voorziet in een taakverdeling om te bepalen welke vorderingen toekomen aan de rechtbanken of hoven. Een rechter zal eerst moeten nagaan of hij al dan niet de macht heeft om het voor hem gebrachte geschil te beslechten vooraleer hij zich kan uitspreken over zijn bevoegdheid.³⁹

17. In het volgende onderdeel wordt dieper ingegaan op de rechtsmacht van de arbiter en de kortgedingrechter. Vooraleer deze wordt besproken met betrekking tot voorlopige en bewarende maatregelen is het belangrijk om stil te staan bij de rechtsmacht die toekomt aan beide instanties aan het begin van een arbitrageprocedure. Hierbij wordt de arbitrageovereenkomst kort toegelicht, alsook wat de gevolgen hiervan zijn.

3.2 ARBITRAGEOVEREENKOMST

3.2.1 Begrip

18. De nieuwe arbitragewet voorziet in een afzonderlijk hoofdstuk betreffende de arbitrageovereenkomst, meer bepaald de artikelen 1681 tot en met 1683 Ger.W. in hoofdstuk II. In dit hoofdstuk wordt een definitie van de arbitrageovereenkomst opgenomen, alsook wat de gevolgen hiervan zijn voor de partijen, de arbiter en de overheidsrechter.⁴⁰

19. De definitie van een arbitrageovereenkomst is opgenomen in artikel 1681 Ger.W. en luidt als volgt: "*Een arbitrageovereenkomst is een overeenkomst waarin partijen alle geschillen of sommige*

³⁸ M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story, 2009, 101; C. CAMBIER, *Droit judiciaire civile, II, La compétence*, Brussel, Larcier, 1981, 11-13; G. CLOSSET-MARCHAL, *La compétence en droit judiciaire privé*, Brussel, Larcier, 2008, 11; J. LAENENS, "Artikel 8" in X, *Commentaar gerechtelijk recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., 3; J. LAENENS, "Rechtsmacht versus bevoegdheid", *P&B* 1994, 84; M. STORME en M. VOORDECKERS, "Overzicht van Belgische rechtspraak. Arbitrage 1989-2005", *TPR* 2005, afl. 4, 126; J. LAENENS, "Overzicht van rechtspraak: bevoegdheid (1972-92)", *TPR* 1993, 1484; J. LAENENS, "Overzicht van rechtspraak: bevoegdheid (1993-2000)", *TPR* 2002, 1501; J. LAENENS, "Rechtsmacht en bevoegdheid van de civiele rechter. Actualia en beleidsvragen", in P. TAELEMAN, *Goed Procesrecht. Goed procederen*, Mechelen Kluwer, 2005, 519; P. VAN ORSHOVEN, "De bevoegdheid van de hoven en de rechtbanken in burgerlijke zaken. Stand van zaken en actuele ontwikkelingen" in P. VAN ORSHOVEN (ed.), *Gerechtelijk Privaatrecht*, Brugge, die Keure, 2003, 16.

³⁹ Artikel 556 Gerechtelijk Wetboek; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story Publisher, 2009, 101; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 221-223; H. VAN HOUTTE, K. COX en S. COOLS, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 125.

⁴⁰ Artikelen 1681-1683 Gerechtelijk Wetboek.

*geschillen die tussen hun gerezen zijn of zouden kunnen rijzen met betrekking tot een bepaalde, al dan niet contractuele, rechtsverhouding aan arbitrage voorleggen”.*⁴¹

20. De definitie uit artikel 1681 Ger.W. is gebaseerd op artikel 7 van de Modelwet, waarin twee opties worden aangeboden omtrent de vormvereisten van een arbitrageovereenkomst. De keuze tussen één van de twee opties komt toe aan elk land. De eerste optie heeft betrekking op zowel de grond van de kwestie als de vorm, terwijl de tweede optie zich beperkt tot de definitie *sensu stricto* van de arbitrageovereenkomst.⁴²

Optie I is grotendeels gebaseerd op artikel 7 van de Modelwet van 1985 en artikel II van het Verdrag van New York, dewelke een schriftelijke vorm van een arbitrageovereenkomst vereist. In de Modelwet van 2006 werden enkele aanpassingen ingevoerd om te voldoen aan de hedendaagse praktijk, waarbij werd gestipuleerd dat de arbitrageovereenkomst elke vorm mag aannemen, zolang de inhoud van de overeenkomst is opgenomen.⁴³

De tweede optie voorziet de mogelijkheid om een mondelinge arbitrageovereenkomst te sluiten, voor zover zij kan worden bewezen. Aanvankelijk kon een arbitrageovereenkomst enkel schriftelijk tot stand komen. Optie II werd toegevoegd aan artikel 7 van de Modelwet vanwege het feit dat arbitrage wereldwijd wordt erkend in tegenstelling tot de periode waarin de Modelwet van 1985 tot stand kwam. Hierdoor was de vormvereiste van een geschrift voor vele landen een niet langer gerechtvaardigde formaliteit. Daarnaast zou optie II het probleem doen verdwijnen omtrent de rechtsgeldigheid van een arbitrageovereenkomst, met uitzondering van de bewijslevering betreffende het sluiten en de inhoud van de overeenkomst.⁴⁴

Over de afschaffing van deze geldigheidsvereiste bestond enigszins discussie tot er kon worden aangetoond dat in verschillende rechtsgebieden, waarin de schriftelijke vorm als geldigheidsvereiste reeds werd afgeschaft, geen significante geschillen waren ontstaan omtrent de geldigheid van de arbitrageovereenkomst.⁴⁵

⁴¹ Artikel 1681 Gerechdelijk Wetboek; G. DE LEVAL, *Eléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 468.

⁴² P. BINDER, *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*, Londen, Sweet & Maxwell, 2010, 113.

⁴³ UNITED COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW, *Explanatory Note by the UNCITRAL secretariat*, www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf (consultatie op 13 februari 2015).

⁴⁴ Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the Work of its Eighteenth Session (3-21 Juni 1985), *UN Doc. A/40/17* (1985); Settlement of Commercial Disputes: Preparation of Uniform Provisions on Written Form for Arbitration Agreements – Proposal by the Mexican Delegation (20 April 2005), *UN. Doc. A/CN.9/WG.II/WP.137* (2005); Report of the United Commission on International Trade Law on the Work of its Thirty-Ninth Session (19 June-7 July 2006), *UN Doc. A/61/17* (2006); P. BINDER, *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*, Londen, Sweet & Maxwell, 2010, 120; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 728.

⁴⁵ Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the Work of its Eighteenth Session (3-21 Juni 1985), *UN Doc. A/40/17* (1985); Settlement of Commercial Disputes: Preparation of Uniform Provisions on Written Form for Arbitration Agreements – Proposal by the Mexican Delegation (20 April 2005), *UN. Doc. A/CN.9/WG.II/WP.137* (2005); Report of the United Commission on International Trade Law on the Work of its Thirty-Ninth Session (19 June-7 July 2006), *UN Doc. A/61/17* (2006); P. BINDER, *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*, Londen, Sweet & Maxwell, 2010, 120; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 728.

21. De Belgische wetgever heeft bij de invoering van artikel 1681 Ger.W. geopteerd voor optie II, waardoor de arbitrageovereenkomst zowel schriftelijk als mondeling tot stand kan komen.⁴⁶

3.2.2 Voorwerp

22. Relevant voor de arbitrageovereenkomst is artikel 1676, lid 1 Ger.W., dat deel uitmaakt van hoofdstuk I betreffende de algemene bepalingen. Uit dit artikel kunnen twee voorwaarden met betrekking tot het voorwerp van een arbitrageovereenkomst worden afgeleid.⁴⁷

23. De eerste voorwaarde heeft betrekking op het bestaan van een geschil, meer bepaald een onenigheid als gevolg van een verschil van mening of een belangenconflict tussen twee of meerdere personen. Belangrijk bij deze voorwaarde is het onderscheid tussen een bestaand of toekomstig geschil. De partijen kunnen op voorhand overeenkomen om zich te beroepen op de tussenkomst van de arbiter indien toekomstige geschillen zich ontwikkelen. Deze mogelijkheid wordt voorzien in een arbitrageclausule, die slechts een onderdeel uitmaakt van een bestaande hoofdovereenkomst. Daarentegen hebben de partijen ook de mogelijkheid om te opteren voor arbitrage op het moment dat het geschil ontstaat. De partijen sluiten een afzonderlijke overeenkomst om het geschil te beslechten door de arbiter.⁴⁸

24. De tweede voorwaarde heeft betrekking op het criterium dat de objectieve arbitreerbaarheid van geschillen definieert. De objectieve arbitreerbaarheid heeft betrekking op de mate waarin bepaalde geschillen voorwerp kunnen uitmaken van arbitrage. Het oude artikel 1676 Ger.W. hanteerde als richtlijn de vatbaarheid voor dading, terwijl het nieuwe artikel 1676 Ger.W. in een dubbel criterium voorziet. Het dubbel criterium stelt enerzijds dat "*ieder geschil van vermogensrechtelijke aard*", en anderzijds dat "*niet-vermogensrechtelijke geschillen die vatbaar zijn voor dading*" het voorwerp kunnen uitmaken van arbitrage.⁴⁹

De invoering van het dubbel criterium heeft een einde gesteld aan de controverse uit het verleden betreffende de arbitreerbaarheid van geschillen die de openbare orde raakten. Het nieuwe artikel 1676 Ger.W. bevestigt de stelling die door de meerderheid in de rechtspraak⁵⁰ en rechtsleer werd aangenomen, namelijk dat een geschil dat de openbare orde raakt via arbitrage kan worden beslecht.⁵¹

⁴⁶ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 15-16; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 728.

⁴⁷ Artikel 1676, lid 1 Gerechtelijk Wetboek.

⁴⁸ Artikel 1676, lid 1 Gerechtelijk Wetboek; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 104-105; G. DE LEVAL, *Éléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 471.

⁴⁹ Artikel 1676 Gerechtelijk Wetboek; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 106; ; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 729; L. DEMEYERE, "De arbitrageovereenkomst en de arbitreerbaarheid" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 3-4.

⁵⁰ Kh. Gent 8 november 1995, *TGR* 1996, 17.

⁵¹ Artikel 1676 Gerechtelijk Wetboek; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 106; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 729; L. DEMEYERE, "De arbitrageovereenkomst

3.3 GEVOLGEN VAN DE ARBITRAGEOVEREENKOMST

25. In beginsel is de arbitrageprocedure gebaseerd op een zuivere contractuele relatie voortvloeiend uit de door de partijen gesloten arbitrageovereenkomst. De arbitrageovereenkomst brengt verschillende gevolgen teweeg. De arbiter ontleent zijn bevoegdheid aan deze overeenkomst en het vormt de basis van zijn rechtsmacht.⁵² Ondanks dat de partijen kiezen voor een arbiter, wordt de overheidsrechter niet volledig buiten spel geplaatst door het sluiten van een arbitrageovereenkomst.⁵³

3.3.1 Rechtsmacht die toekomt aan de arbiter en de overheidsrechter

3.3.1.1 Exceptie van arbitrage

26. Artikel 1682 Ger.W. bepaalt dat "de rechter bij wie een geding aanhangig is gemaakt waarop een arbitrageovereenkomst betrekking heeft, zich, op verzoek van een partij, zonder rechtsmacht verklaart, tenzij de overeenkomst ten aanzien van dat geschil niet geldig of geëindigd is".⁵⁴ De overheidsrechter zal zich onthouden om een door een partij ingestelde vordering verder te behandelen, indien deze vordering het voorwerp uitmaakt van een arbitrageovereenkomst. De partijen hebben immers door het sluiten van een arbitrageovereenkomst gekozen om afstand te nemen van de rechterlijke macht en zich te beroepen op de tussenkomsst van de arbiter. Dit vloeit voort uit vaststaande cassatierechtspraak.⁵⁵

27. Het bovenvermelde artikel biedt een partij de mogelijkheid om een exceptie van arbitrage op te werpen, indien de tegenpartij een vordering instelt langs een gerechtelijke procedure, ondanks dat de partijen onderling een arbitrageovereenkomst hebben afgesloten. De exceptie van arbitrage buigt zich over de verdeling van rechtsmacht met betrekking tot wie er bevoegd zal zijn voor de rest van de zaak.

De exceptie van arbitrage raakt dus niet de bevoegdheid van de overheidsrechter. Het heeft betrekking op de *imperium*bevoegdheid van de overheidsrechter, die door de grondwetgever wordt toegekend aan de hoven en rechtbanken om geschillen te beslechten, waarbij subjectieve rechten zijn betrokken.⁵⁶

en de arbitreerbaarheid" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 3-4.

⁵² P. BINDER, *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*, Londen, Sweet & Maxwell, 2010, 213.

⁵³ J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, *Handboek gerechtelijk recht*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 108.

⁵⁴ Artikel 1682 Gerechtelijk Wetboek.

⁵⁵ Cass. 20 juni 1946, *Pas.* 1946, I, 250; Cass. 9 november 1995, *JT* 1998, *RW* 1995-1996, 1247, *Arr. Cass.* 1996, 381, noot K. MARTENS, "De arbitrageovereenkomst: nog steeds een probleemkind van de overheidsrechter"; M. STORME en M. VOORDECKERS, "Overzicht van Belgische rechtspraak. Arbitrage 1989-2005", *TPR* 2005, afl. 4, 1261.

⁵⁶ H. VAN HOUTTE, K. COX en S. COOLS, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 125; Antwerpen 7 april 2003, *RDC* 2004/6, 574, noot M. PIERS; J. LAENENS, "Overzicht van rechtspraak: bevoegdheid (1972-92)", *TPR* 1993, 1484; P. TAELEMAN, *Het gezag van het rechterlijk gewijsde – een begrippenstudie*, Diegem, Kluwer, 2001, 95; C. VERBRAEKEN, *Vademecum de l'arbitrage national*, Brussel, Créadif, 2001, 19.

In de rechtspraak van het Hof van Cassatie⁵⁷ is geoordeeld dat de exceptie van arbitrage een exceptie van rechtsmacht betreft. Zo stelt het Hof dat "de tussen de partijen gerezen betwisting noemens de toepasselijkheid van het arbitragebeding geen geschil van bevoegdheid betreft in de zin van artikel 416 (oud) Wetboek van Strafvordering doch een geschil van rechtsmacht". Ook het Hof van beroep te Bergen⁵⁸ heeft geoordeeld in dezelfde lijn. Het Hof van beroep wees erop dat een arbitrageovereenkomst als gevolg heeft dat het geschil wordt onttrokken aan de rechtsmacht van de overheidsrechter, waardoor het een exceptie van rechtsmacht betreft en geen bevoegdheidsexceptie.⁵⁹

Er kan worden geconcludeerd dat de overheidsrechter eerst moet oordelen of hij al dan niet als rechterlijke macht over rechtsmacht beschikt. Indien dit het geval is, dan kan de overheidsrechter vervolgens zijn bevoegdheid *ratione loci* en *ratione materiae* onderzoeken.⁶⁰

28. De enige voorwaarde gekoppeld aan de exceptie van arbitrage is dat deze *in limine litis* moet worden opgeworpen. Dit betekent voor ieder andere exceptie of ander verweermiddel en heeft als doel partijen die uit zijn op tijdwinst te verhinderen. Indien *in limine litis* geen bepalende voorwaarde zou zijn, zou een partij de mogelijkheid hebben om de exceptie van arbitrage op het laatste moment op te werpen.⁶¹

Ingeval deze voorwaarde niet wordt vervuld, dan hebben de partijen afstand van de arbitrageovereenkomst of -clausule gedaan. De overheidsrechter behoudt bijgevolg zijn rechtsmacht om het geschil te beslechten. Dit werd recent bevestigd in een vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Tongeren. Door het feit dat de exceptie van arbitrage niet de openbare orde raakt, kan de overheidsrechter zich niet ambtshalve zonder rechtsmacht verklaren.⁶²

29. Het instellen van een vordering bij de overheidsrechter zal het verloop van de arbitrageprocedure niet schorsen. Dit wordt bevestigd in artikel 1682, §2 Ger.W.. Overeenkomstig de parlementaire werken van de nieuwe arbitragewet wordt het artikel beschouwd als een fundamenteel begin-

⁵⁷ Cass. 13 oktober 1998, *Arr. Cass.* 1998, 965, *Bull.* 1998, 1031; Cass. 13 oktober 1978, *Arr. Cass.* 1978-79, 180, *Pas.* 1979, I, 198, *RW* 1978-1979, 2811, noot J. LAENENS.

⁵⁸ Bergen 15 juni 1995, *JT* 1996, 80.

⁵⁹ H. VAN HOUTTE, K. COX en S. COOLS, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 125; Antwerpen 7 april 2003, *RDC* 2004/6, 574, noot M. PIERS; J. LAENENS, "Overzicht van rechtspraak: bevoegdheid (1972-92)", *TPR* 1993, 1484; P. Taelman, *Het gezag van het rechterlijk gewijsde – een begrippenstudie*, Diegem, Kluwer, 2001, 95; C. VERBRAEKEN, *Vademecum de l'arbitrage national*, Brussel, Créadif, 2001, 19.

⁶⁰ M. STORME en M. VOORDECKERS, "Overzicht van Belgische rechtspraak. Arbitrage 1989-2005", *TPR* 2005, afl. 4, 1260; J. LAENENS, "Rechtsmacht versus bevoegdheid", *P&B* 1994, 84.

⁶¹ Kh. Tongeren 18 maart 1976, *BRH* 1976, 501; Rb. Neufchâteau 21 juni 1978, *RRD* 1979, 743; Bergen 23 september 1992, *JLMB* 1994, 549; C. VERBRAEKEN, *Vademecum de l'arbitrage national*, Brussel, Créadif, 2001, 19; M. STORME en B. DEMEULENAERE, *International Commercial Arbitration in Belgium*, Deventer, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1989, 50-51; C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPEL en M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 46; H. VAN HOUTTE, K. COX en S. COOLS, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 125.

⁶² Kh. Tongeren 22 oktober 2013, *NJW* 2014, afl. 312, 903, noot R. STEENNOT.

sel van het arbitragerecht, waardoor de partij die handelt in strijd met de arbitrageovereenkomst op geen enkele manier de arbitrageprocedure kan belemmeren.⁶³

30. Door de opwerping van een exceptie van arbitrage zal de overheidsrechter beslissen over zijn rechtsmacht. Hij zal zich zonder rechtsmacht verklaren, tenzij de overeenkomst ten aanzien van het geschil niet geldig of beëindigd is. Indien de overheidsrechter zich zonder rechtsmacht verklaart, put de overheidsrechter zijn rechtsmacht volledig uit. De overheidsrechter zal vaststellen dat er niets over blijft om te beslechten. Deze beslissing is dan per definitie het eindvonnis, waardoor de gerechtelijke procedure onmiddellijk een einde neemt.⁶⁴

Op basis van artikel 568, lid 3 Ger.W. is de overheidsrechter verplicht om de zaak uit handen te geven wanneer de verweerder de rechtsmacht van de rechtbank van eerste aanleg afwijst, ingevolge de toewijzing van het geschil aan scheidsrechters, zo daartoe grond bestaat. Het artikel vermeldt enkel de rechtbank van eerste aanleg, maar naar analogie valt hier ook de rechtbank van koophandel of het vredegerecht onder.⁶⁵

31. Tegen een beslissing van de overheidsrechter over de exceptie kan overeenkomstig artikel 1050 Ger.W. onmiddellijk hoger beroep worden ingesteld. De exceptie van arbitrage betreft immers de rechtsmacht van de overheidsrechter. Dit is belangrijk, aangezien tegen de beslissingen inzake de bevoegdheid van de overheidsrechter slechts hoger beroep kan worden ingesteld samen met het beroep tegen het eindvonnis.⁶⁶

32. De toepassing van de exceptie van arbitrage kan leiden tot moeilijke situaties, ondanks het feit dat de efficiëntie van arbitrage voorop wordt gezet. De Raad van State heeft in zijn advies op het voorontwerp van de nieuwe arbitragewet eveneens opgemerkt dat deze regel, die parallelle procedures met eventuele tegenstrijdige uitspraken mogelijk maakt, aanleiding geeft tot moeilijke situaties.⁶⁷

3.3.1.2 'Kompetenz-Kompetenz'

33. Artikel 1690 Ger.W. bevat twee belangrijke beginselen, enerzijds het beginsel van de 'Kompetenz-Kompetenz' en anderzijds het beginsel van de scheidbaarheid.⁶⁸

⁶³ Artikel 1682, §2 Gerechtelijk Wetboek; MvT bij het wetsontwerp tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 2743/001, 16; C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPELEN M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 46.

⁶⁴ K. WAGNER, *Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2014, 306.

⁶⁵ Artikelen 586, lid 3 en 1682, lid 1 Gerechtelijk Wetboek; Kh. Brussel 16 januari 1991, *TBH* 1992, 137-139; Rb. Brussel 24 december 1993, *JT* 1994, 382-383; Kh. Antwerpen 13 juni 1983; *RHA* 1985, 71-79; K. WAGNER, *Sancties in het Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2007, 254-255; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen Intersentia, 2012, 225-226.

⁶⁶ Artikel 1050 Gerechtelijk Wetboek; M. PIERS, "De beslissing van de rechter over de exceptie van arbitrage is onmiddellijk vatbaar voor hoger beroep", *TBH* 2004/6, 573-587; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 811.

⁶⁷ Adv. RvS 52.657/2 bij de wet van 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 2743/001, 85-87; C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPELEN M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 47.

⁶⁸ Artikel 1690 Gerechtelijk Wetboek.

34. Het eerste beginsel heeft betrekking op de vraag of de arbiter de bevoegdheid heeft om over zijn eigen rechtsmacht te beslissen. De Belgische wetgever heeft het beginsel zodanig ingevuld dat de arbiter de macht heeft om over zijn eigen rechtsmacht te beslissen, zonder de bevoegdheid van de overheidsrechter te ontnemen om eveneens hierover te oordelen indien de zaak aan hem wordt voorgelegd. Het 'Kompetenz-Kompetenz'-beginsel kan worden beschouwd als een prioriteitsbeginsel, waarbij de arbiter eerst beslist over zijn rechtsmacht. Indien partijen niet akkoord zijn met deze beslissing hebben zij de mogelijkheid om dit aan te vechten bij de overheidsrechter.⁶⁹

35. Naast de beoordeling over zijn rechtsmacht kan de arbiter beslissen over iedere exceptie met betrekking tot het bestaan of de geldigheid van de arbitrageovereenkomst. De vordering waarin de partijen de rechtsmacht van de arbiter betwisten kan gebaseerd zijn op het feit dat de arbitrageovereenkomst of -clausule ongeldig is. De arbiter zal dan moeten oordelen over het bestaan of de geldigheid van de arbitrageovereenkomst of -clausule. De arbiter kan oordelen over het bestaan of de geldigheid van een hoofdovereenkomst, waarin een arbitrageclausule is opgenomen. De ongeldigheid van de hoofdovereenkomst leidt niet noodzakelijk tot de ongeldigheid van de arbitrageclausule, waaruit de arbiter zijn rechtsmacht haalt. Dit wordt het beginsel van de scheidbaarheid genoemd, waarbij de arbitrageclausule wordt beschouwd als een afzonderlijke en zelfstandige overeenkomst. De geldigheid van een arbitrageclausule wordt afgezonderd van de geldigheid van de gehele hoofdovereenkomst, waarin de clausule is opgenomen. Indien de hoofdovereenkomst nietig blijkt, dan zal deze nietigheid geen gevolgen hebben voor de geldigheid van het arbitragebeding.⁷⁰

36. Zoals hierboven vermeld hebben de partijen de mogelijkheid om de rechtsmacht van de arbiter te betwisten, waardoor zij een exceptie van gebrek aan rechtsmacht kunnen opwerpen. De exceptie van gebrek aan rechtsmacht wordt uiterlijk in de eerste conclusie van de partij die ze inroept voorgedragen of zodra het geschilpunt in de procedure ter sprake komt indien de exceptie betrekking heeft op een geschilpunt dat buiten de rechtsmacht van de arbiter valt. In beide gevallen kan de arbiter een laattijdig opgeworpen exceptie aanvaarden, in het geval hij oordeelt dat de verdraging gerechtvaardigd is.⁷¹

37. De exclusieve bevoegdheid van de arbiter om over zijn eigen rechtsmacht te oordelen, sluit bijgevolg de controle van de overheidsrechter niet uit. Tegen de beslissing waarin de arbiter bepaalt dat hij rechtsmacht heeft, kunnen de partijen een vordering instellen slechts tegelijk met een vordering tot vernietiging tegen de uitspraak ten gronde. In vergelijking met de exceptie van arbitrage geeft deze regeling eveneens prioriteit aan een efficiënte voortgang van de arbitrageprocedure, waardoor partijen die erop uit zijn de procedure te rekken, verhinderd worden. De beslissing waarbij de arbiter zich zonder rechtsmacht verklaart, kan onmiddellijk worden aangevochten door

⁶⁹ M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 731-732.

⁷⁰ Artikel 1690, §1 Gerechtelijk Wetboek; G. DE LEVAL, *Éléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 476; M. STORME en B. DEMEULENAERE, *International Commercial Arbitration in Belgium*, Deventer, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1989, 53; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 732.

⁷¹ Artikel 1690, §2 Gerechtelijk Wetboek; C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPELEN M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 59; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 732.

het indienen van een vordering bij de rechtbank van eerste aanleg. Deze beslissing is bijgevolg onmiddellijk appellabel.⁷²

38. Artikel 1690 Ger.W. is ingeschreven in de lijn van artikel 16 van de Modelwet. Artikel 16 van de Modelwet bevat beide beginselen, enerzijds het beginsel van 'Kompetenz-Kompetenz' en anderzijds het beginsel van scheidbaarheid. Volgens de UNCITRAL komt het aan elk land toe om te oordelen over de al dan niet exclusieve bevoegdheid van de arbiter om te beslissen over zijn eigen rechtsmacht, met inbegrip van iedere exceptie betreffende het bestaan of de geldigheid van de arbitrageovereenkomst. Elk land heeft de mogelijkheid om deze bevoegdheid uit te sluiten of te beperken.⁷³

39. Artikel 6 van het CEPANI-arbitragereglement voorziet in een *prima facie*-controle van de arbitrageovereenkomst, dat zich afspeelt vóór de arbiter over haar eigen rechtsmacht beslist. De *prima facie* toetsing kan worden beschouwd als een filterfunctie, waarbij de geldigheid van de arbitrageovereenkomst wordt beoordeeld. De *prima facie* toetsing moet arbitrageprocedures identificeren die geen CEPANI-arbitrage uitmaken. De arbitrage-instelling zal dan beslissen dat de arbitrage geen doorgang kan hebben. Nadat de arbitrageovereenkomst de toetsing heeft overleefd, zal de arbiter over zijn eigen rechtsmacht beslissen ('Kompetenz-Kompetenz'-beginsel). Dit beginsel ligt vervat in artikel 7, 3 van het arbitragereglement van CEPANI.⁷⁴

3.3.2 Rechtsmacht om voorlopige of bewarende maatregelen te bevelen

40. In het voorgaande werd geschetst hoe de verdeling van rechtsmacht tussen beide instanties wordt geregeld aan het begin van een arbitrageprocedure. In wat volgt wordt deze verdeling besproken met betrekking tot de voorlopige en bewarende maatregelen.

Uit de bovenstaande bespreking kan worden geconcludeerd dat de overheidsrechter zoveel mogelijk buitenspel wordt gezet in geval van arbitrage. Desalniettemin blijft de overheidsrechter zijn rechtsmacht met betrekking tot het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen in zijn geheel behouden. De partijen hebben bijgevolg steeds de keuze om zich enerzijds te richten tot de arbiter of anderzijds tot de kortgedingrechter om deze maatregel te bekomen. Deze keuzemogelijkheid kan in vraag worden gesteld aangezien de partijen in eerste instantie hebben geopteerd om hun geschil te laten beslechten door de arbiter door het sluiten van een arbitrageovereenkomst.

⁷² Artikel 1690, §4 Gerechtelijk Wetboek; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 23; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, *Handboek gerechtelijk recht*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 298; C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPELEN M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 59.

⁷³ Artikelen 1682, lid 1 en 1690 Gerechtelijk Wetboek; Artikel 16 UNCITRAL Modelwet; Analytical Commentary On Draft Tekst of a Model Law on International Commercial Arbitration, *UN Doc. A/CN.9/264* (3-21 June 1985), *UN Doc. A/CN.9/264* (1985); N. BLACKABY, C. PARTASIDES, A. REDFERN en M. HUNTER, *Redfern and hunter on International arbitration*, Oxford, Oxford University Press, 2009, 344-345; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 732.

⁷⁴ Artikel 6 CEPANI-arbitragereglement; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk Wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 65; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013-14, 684; Rb. Brussel, kort ged., 24 december 1993, *JT* 1984, 382; Brussel 5 november 2004, *NJW* 2005, 671.

41. Een partij die beroep doet op de overheidsrechter om een voorlopige of bewarende maatregel te bekomen doet geen afstand van de arbitrageovereenkomst overeenkomstig artikel 1683 Ger.W.. Bijgevolg is het dus mogelijk voor één van de partijen, in weerwil van het arbitraal beding, om zich tot de kortgedingrechter te wenden voor het bekomen van een voorlopige of bewarende maatregel.⁷⁵

42. De vraag kan niettegenstaande worden gesteld of een arbitrageovereenkomst al dan niet de tussenkomst van de kortgedingrechter belet. Binnen de Belgische rechtspraak⁷⁶ heerst een zekere eensgezindheid dat het vorderen van voorlopige en bewarende maatregelen bij de kortgedingrechter geen inbreuk vormt of afstand doet van de arbitrageovereenkomst.⁷⁷ Er werd geoordeeld dat arbitrage op geen enkele manier de bevoegdheid van de kortgedingrechter raakt, vooral niet indien de partijen bij overeenkomst deze bevoegdheid niet hebben uitgesloten. De partijen beschikken immers over de mogelijkheid om deze bevoegdheid contractueel uit te sluiten (*infra* 31, nr. 50-52).⁷⁸

43. Het vorderen van een voorlopige of bewarende maatregel aan de kortgedingrechter is een provisioneel en gewaarborgd recht waarover de partijen beschikken. De toekenning van een dergelijk recht kan bijgevolg niet worden geweigerd omwille van haar evidentie en het substantieel nadeel dat zou ontstaan wanneer de rechthebbende moet wachten tot na de afronding van de procedure ten gronde. Omwille van de conventionele aard van arbitrage is een arbitrageprocedure op zich geen voldoende efficiënt middel om voorlopige en bewarende maatregelen te bekomen (*infra* 68, nr. 118). De kortgedingrechter zal slechts marginaal en zonder onderzoek ten gronde de voorlopige of bewarende maatregel bevelen, omdat dit de arbiter toekomt.⁷⁹

⁷⁵ Artikel 1683 Gerechtelijk Wetboek; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 169; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 230; M. STORME en M. VOORDECKERS, "Overzicht van Belgische rechtspraak. Arbitrage 1989-2005", *TPR* 2005, afl. 4, 1259; M. STORME, "Aspects importants du droit arbitral belge", *Rev. int. dr. comp.* 1976, 124, nr. 21; Vz. Rb. Brussel 30 april 1993, *JLMB* 1994, 240.

⁷⁶ Artikel 1683 Gerechtelijk Wetboek; Vz. Kh. Hasselt 16 februari 2004, *TBH* 2005, 86-88; Vz. Kh. Hasselt 15 februari 1999, *TBH* 1999, 872-875; Vz. Kh. Dendermonde 8 januari 1997, *DAOR* 1997, 87-92; Kh. Brugge 16 februari 1994, *RW* 1993-94, 1306-1307; Vz. Rb. Brussel 30 april 1993, *JLMB* 1994, 200-204; Brussel 6 oktober 1983, *TBH* 1984, 365-375; Vz. Rb. Mechelen 16 april 1985, *Pas.* 1985, I, 50; Luik 12 juni 1985, *Ann. dr. Liège* 1982, 53-54; Cass. 9 november 1995, *Arr. Cass.* 1995, 986, *Pas.* 1995, I, 1018, *RW* 1995-96, 1247, *JT* 1997, 97, noot D. FEVERY, "Arbitrage et intervention force devant le juge étatique. Plaidoyer plus de symbiose", *R. Cass.* 1996, 381, noot K. MARTENS, "De arbitrageovereenkomst nog steeds een probleemkind van de overheidsrechter", *P&B* 1996, 118; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 230.

⁷⁷ Artikel 1683 Gerechtelijk Wetboek; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 230; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 88, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004.

⁷⁸ Kh. Brussel, kort ged., 14 juni 1995, *JT* 1995, 613; Vz. Kh. Gent 16 juni 1993, *TGR* 1994, 10; Vz. Kh. Hasselt 16 februari 2004, *RABG* 2004, 685, *TBH* 2005, 66; Vz. Rb. Luik 6 juli 1989, *Pas.* 1990, III, 18; H. VAN HOUTTE, K. COX en S. COOLS, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 132.

⁷⁹ Vred. Zottegem-Herzele 23 juni 2010, *RW* 2011-12, nr. 7, 379.

DEEL II: VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELN BIJ DE ARBITER EN KORTGEDINGRECHTER

1 OMSCHRIJVING

44. Vooraleer dieper wordt ingegaan op de voornaamste verschillen op zowel materieel als op juridisch vlak tussen de arbiter en de kortgedingrechter is het nuttig om te weten wat onder een “voorlopige en bewarende maatregel” wordt verstaan.

45. De Belgische wetgever heeft de omschrijving van voorlopige en bewarende maatregelen, zoals opgenomen in artikel 17(2) van de Modelwet niet overgenomen. De omschrijving stelt dat: *“An interim measure is any temporary measure, whether in the form of an award or in another form, by which, at any time prior to the issuance of the award by which the dispute is finally decided, the arbitral tribunal orders a party to: (a) Maintain or restore the status quo pending determination of the dispute; (b) Take action that would prevent, or refrain from taking action that is likely to cause, current or imminent harm or prejudice to the arbitral process itself; (c) Provide a means of preserving assets out of which a subsequent award may be satisfied; or (d) Preserve evidence that may be relevant and material to the resolution of the dispute.”*⁸⁰

Naast de omschrijving bevat paragraaf 2 van artikel 17(2) een opsomming van de verschillende soorten voorlopige en bewarende maatregelen die door een arbiter kunnen worden gesteld. Tijdens de opgerichte werkgroep van de UNCITRAL te New York in 2002 werd gediscussieerd over het al dan niet exhaustieve karakter van deze opsomming. Er werd besloten dat de opsomming een niet-exhaustief karakter had, waarbij de opgenomen maatregelen slechts ter illustratie dienst deden. In 2004 werd een nieuwe werkgroep opgericht waarin werd besloten om alsnog een exhaustieve opsomming te hanteren, aangezien de opsomming alle mogelijke omstandigheden inhoudt waarin een maatregel kan worden getroffen.⁸¹

Het overnemen van deze omschrijving en opsomming in Deel VI van het Ger.W. zou volgens de Belgische wetgever leiden tot interpretatieproblemen of problemen inzake de toepassing of uitvoerbaarverklaring. Daarnaast is de Belgische rechtsorde voldoende bekend met de rechtsfiguur van de voorlopige en bewarende maatregel. Het risico bestaat bovendien dat een omschrijving en opsomming van deze maatregelen een te strak kader kan creëren, waarbinnen geen ruimte is voor de nodige flexibiliteit. Het overnemen van bovenstaande omschrijving en opsomming zou ertoe kunnen leiden dat het werk van de arbiter ingewikkelder wordt, waarbij de flexibiliteit, één van de voornaamste basisprincipes van arbitrage, in het gedrang zou komen.⁸²

⁸⁰ Artikel 17(2) UNCITRAL Modelwet.

⁸¹ Report of the Working Group on Arbitration on the Work of its Thirty-Sixth Session (18-28 June 2002), *UN Doc. A/CN.9/508* (2002); Report of the Working Group on Arbitration on the Work of its Thirty-Ninth Session (14 June – 2 July 2004), *UN Doc. A/CN.9/545* (2004).

⁸² MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 23-24; D. DE MEULEMEESTER, “Voorlopige en bewarende maatregelen” in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 66.

Daarnaast voorziet artikel 17 A van de Modelwet in een aantal voorwaarden waaraan de door een partij gevraagde maatregel moet voldoen.⁸³

De partij zal moeten aantonen dat er onherstelbare schade zal ontstaan, indien de maatregel niet wordt getroffen. Deze onherstelbare schade moet zwaarder doorwegen dan de schade dewelke de tegenpartij, waartegen de maatregel wordt getroffen, ondervindt. De partij moet eveneens aantonen dat de gevraagde maatregel zelf geen onherstelbare schade of effecten veroorzaakt. Daarenboven moet worden bewezen dat de vordering ten gronde enige merites bevat. De verzoekende partij zal aan de arbiter moeten bewijzen dat aan bovenvermelde voorwaarden wordt voldaan.⁸⁴

De Belgische wetgever nam bovenvermelde voorwaarden niet over in Deel VI van het Ger.W.. De reden hiervoor betreft de ruime beoordelingsvrijheid die toekomt aan de arbiter, dewelke voldoende breed moet worden beschouwd bij het al dan niet honoreren van een gevorderde maatregel. Ook in de memorie van toelichting wordt gewezen op het belang van de ruime beoordelingsvrijheid van de arbiter.⁸⁵

46. In tegenstelling tot de procedure bij de arbiter wordt bij de procedure voor de kortgedingrechter wel een lijst voorzien van voorlopige en bewarende maatregelen. Deze lijst is louter exemplatief en staat opgenomen in artikel 584, vierde lid Ger.W..⁸⁶ Enkele voorbeelden zijn: (1) het aanstellen van een sekwester, (2) de mogelijkheid om het even welke vaststellingen of deskundigenonderzoeken te bevelen, (3) het bevelen om een partij met een kennelijk belang te horen. Deze voorlopige en bewarende maatregelen staan opgenomen in het artikel bij wijze van voorbeeld. De kortgedingrechter kan buiten deze opsomming nog andere voorlopige en bewarende maatregelen bevelen. Hierbij blijft het voorlopig of bewarend karakter, waarover de maatregel moet beschikken, fundamenteel.⁸⁷

2 VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELLEN VOOR DE SAMENSTELLING VAN HET SCHEIDSGERECHT: DE 'URGENTIEARBITER'

47. In sommige gevallen is het voor één van de partijen noodzakelijk om een voorlopige of bewarende maatregel te bekomen vooraleer het scheidsgerecht is samengesteld. Het scheidsgerecht is

⁸³ Artikel 17 A UNCITRAL Modelwet.

⁸⁴ Artikel 17 A UNCITRAL Modelwet; D. CARON en L. CAPLAN, *The UNCITRAL Arbitration Rules*, Oxford, Oxford University Press, 2013, 520-523; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 67; G.B. BORN, *International Arbitration: Law and Practice*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2012, 207.

⁸⁵ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 24; D. CARON en L. CAPLAN, *The UNCITRAL Arbitration Rules*, Oxford, Oxford University Press, 2013, 520-523; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 67; G.B. BORN, *International Arbitration: Law and Practice*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2012, 207.

⁸⁶ Artikel 584, lid 4 Gerechtelijk Wetboek; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story Publisher, 2009, 187.

⁸⁷ Artikel 584, lid 4 Gerechtelijk Wetboek; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story Publisher, 2009, 187.

slechts een tijdelijke instelling, waardoor deze enkel en alleen uitspraak kan doen op het moment dat het is samengesteld. Bij een verzoek tot arbitrage moet de vragende partij steeds wachten op een antwoord van de tegenpartij. Deze laatste heeft een termijn van 30 dagen om een antwoord in te dienen op het verzoek tot arbitrage. Een mogelijk probleem hierbij is dat de verwerende partij nalaat om een antwoord in te dienen of verzuimt een arbiter voor te dragen, wat leidt tot vertragingen. Dergelijke vertragingen leveren dan weer moeilijkheden op wanneer een partij een voorlopige of bewarende maatregel nodig acht.⁸⁸

Doordat het scheidsgerecht enkel uitspraak kan doen tijdens de samenstelling, is de bevoegdheid ervan *ratione temporis* beperkt, waardoor de partijen genoodzaakt zijn om zich te richten tot de kortgedingrechter.⁸⁹

De kortgedingrechter zal de gevorderde maatregel slechts kunnen bevelen indien de voorwaarde van hoogdringendheid is vervuld (*infra* 36, nr. 60-62). Partijen kunnen aantonen dat het samenstellen van het scheidsgerecht enige tijd in beslag neemt. Het louter aantonen van het feit dat het samenstellen enige tijd in beslag neemt, volstaat niet om aan de vereiste van hoogdringendheid te voldoen. De verzoekende partij is verplicht om aan te tonen waarom er niet kan worden gewacht op de samenstelling van het scheidsgerecht.⁹⁰

48. Het uitgangspunt is bijgevolg de kortgedingrechter, maar sommige institutionele arbitrage-instellingen voorzien in een alternatief. Zowel op internationaal als nationaal niveau hebben een aantal arbitrage-instellingen de rechtsfiguur van de 'urgentiearbiter' ingevoerd. In Deel VI van het Ger.W. wordt deze mogelijkheid evenwel niet voorzien, waardoor partijen in een *ad hoc* arbitrage toch genoodzaakt zijn om zich te wenden tot de kortgedingrechter om een voorlopige of bewarende maatregel te bekomen vooraleer het scheidsgerecht is samengesteld.⁹¹

Op internationaal niveau heeft het ICC sinds 1 januari 2012 een nieuw arbitragereglement, waarin de rechtsfiguur van de urgentiearbiter, ook wel de 'Emergency Arbitrator' genoemd, werd opgenomen. Niet enkel het ICC beschikt over deze mogelijkheid, maar ook andere internationale arbitrage-instellingen waaronder bijvoorbeeld het *International Centre for Dispute (ICDR)* en het *Singapore International Arbitration Centre (SIAC)*.⁹²

⁸⁸ N. BLACKABY, C. PARTASIDES, A. REDFERN, en M. HUNTER, *Redfern and hunter on International arbitration*, Oxford, Oxford University Press, 2009, 445; G.B. BORN, *International Arbitration: Law and Practice*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2012, 207; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 732; M. DE RUYSSCHER, "ICC-arbitragereglement vernieuwd", *NJW* 2012, nr. 264, 406.

⁸⁹ M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 732.

⁹⁰ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort Geding*, Gent, Larcier, 2010, 169.

⁹¹ D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtig wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 196-197.

⁹² D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtig wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 196-197; M. DE RUYSSCHER, "ICC-arbitragereglement vernieuwd", *NJW* 2012, nr. 264, 402, 406-407.

De urgentiearbiter komt niet alleen voor op internationaal niveau, maar wordt ook voorzien bij enkele nationale arbitrage-instellingen. De arbitrage-instelling CEPANI heeft de mogelijkheid om een beroep te doen op een urgentiearbiter, ingevoerd in haar nieuwe arbitragereglement van 1 januari 2013. Bij deze invoering heeft CEPANI zich gebaseerd op het ICC-arbitragereglement.⁹³

Het arbitragereglement van CEPANI volgt de trend van het ICC door de invoering van artikel 26. In het artikel wordt aan de partijen de mogelijkheid verleent om voorlopige en bewarende maatregelen te vorderen voorafgaand aan de samenstelling van het scheidsgerecht.⁹⁴

In het eerste lid van het artikel 26 staat dat de partijen voorlopige en bewarende maatregelen kunnen vragen dewelke niet kunnen wachten tot het scheidsgerecht is samengesteld. De verzoevende partij moet de voorwaarde van "volstreekte noodzakelijkheid" aantonen, waarbij redenen worden aangegeven waarom de gevraagde maatregel niet kan wachten tot de samenstelling van het scheidsgerecht. De aangestelde urgentiearbiter zal vervolgens moeten nagaan of aan deze voorwaarde is voldaan. De voorwaarde van "volstreekte noodzakelijkheid" zal over dezelfde kenmerken beschikken en op dezelfde wijze worden beoordeeld als bij de procedure voor de kortgedingrechter (*infra* 42, nr. 72).⁹⁵

De taak van de urgentiearbiter bestaat in het voeren van een 'mini'-arbitrageprocedure. De urgentiearbiter kan in alle opzichten vergeleken worden met een arbiter.⁹⁶

De urgentiearbiter zal een uitspraak met redenen omkleed doen. De uitspraak kan de vorm aannemen van een gemotiveerde beschikking of een arbitrale uitspraak. Zolang de gewezen uitspraak van kracht is of ongewijzigd blijft, zijn de partijen verplicht om deze uitspraak na te leven. De arbiter die uitspraak doet over het bodemgeschil is niet gehouden tot de uitspraak van de urgentiearbiter.⁹⁷

49. Ondanks het succes van het invoeren van de mogelijkheid van een urgentiearbiter, hangt aan deze procedure een duur prijskaartje. Het verzoek tot de maatregel moet een aantal gegevens bevatten, waaronder het bewijs van de betaling van de procedurekosten. Dit laatste komt neer op een bedrag van 15.000 euro. Overeenkomstig artikel 26 paragraaf 11 moet de verzoevende partij

⁹³ H. VERBIST, "The Emergency Arbitrator Provisions in the New 2013 Cepani Rules of Arbitration", *Cepani Newsletter* 2013, nr. 71, 3-9; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage . Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 196-197.

⁹⁴ Artikel 26 CEPANI-arbitragereglement.

⁹⁵ Artikel 26 CEPANI-arbitragereglement; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 81-82; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 199-200.

⁹⁶ Artikel 26, lid 5 CEPANI-arbitragereglement; M. DE RUYSSCHER, "ICC-arbitragereglement vernieuwd", *NJW* 2012, nr. 264, 402, 406-407; K. COX, "Arbitrage-Algemeen", *TBH* 2009/7, 732-733; Y. HERINCKX, "Le nouveau règlement d'arbitrage de la CCI: observations de droit belge", *TBH* 2012, nr. 3, 211.

⁹⁷ D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 204; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013-14, nr. 18, 691-692.

het bedrag betalen om de honoraria van de arbiter, alsook de administratiekosten te dekken. Hierbij bestaat het risico dat partijen dit bedrag niet kunnen betalen of dat de procedure niet plaatsvindt of eindigt vooraleer een uitspraak is gedaan. In dat laatste geval zal het reeds betaalde bedrag worden terugbetaald aan de verzoekende partij, met vermindering van 3.000 euro om de reeds gemaakte administratiekosten te dekken. De hoge kostprijs kan worden ervaren als een drempel, waardoor de partijen niet snel geneigd zijn om deze procedure te benutten en de procedure voor de kortgedingrechter bijgevolg toegankelijker oogt.⁹⁸

Daarnaast is één van de belangrijkste voordelen van arbitrage voor de partijen de mogelijkheid om zelf een arbiter aan te wijzen, die beschikt over de nodige deskundigheid om het betreffende geschil op te lossen. Bij de mogelijkheid van een urgentiearbiter gaat dit voordeel verloren aangezien de partijen niet de mogelijkheid hebben om de urgentiearbiter zelf aan te duiden. De urgentiearbiter wordt op zeer korte termijn, namelijk twee dagen na ontvangst van het verzoek, benoemd door het benoemingscomité of de voorzitter van CEPANI. Hierdoor ontstaat het risico dat er een minder ervaren urgentiearbiter wordt aangesteld.⁹⁹

3 UITSLUITING VAN DE ARBITER EN DE KORTGEDINGRECHTER

50. De partijen hebben de mogelijkheid om de bevoegdheid van de arbiter uit te sluiten. Dit komt omdat paragraaf 1 van artikel 1690 Ger.W. niet van openbare orde is. De partijen bepalen zelf in hoeverre de arbitrage rijkt. Arbitrage steunt namelijk op het principe van de partijautonomie, waardoor de uitsluiting een loutere toepassing van dit uitgangspunt vormt. Het heeft tot gevolg dat de partijen kunnen overeenkomen om uitsluitend beroep te doen op de kortgedingrechter om voorlopige en bewarende maatregelen te bekomen. De uitsluiting van de arbiter moet uitdrukkelijk worden opgenomen in de arbitrageovereenkomst. Deze mogelijkheid is reeds geldig sinds de oude arbitragewet van 1998.¹⁰⁰

Mogelijke redenen waarom partijen de bevoegdheid van de arbiter uitsluiten kunnen betrekking hebben op het feit dat een door de arbiter gewezen voorlopige of bewarende maatregel geen uitvoerbare titel heeft, waardoor de verzoekende partij genoodzaakt is om zich te richten tot de overheidsrechter om een *exequatur* te bekomen (*infra* 54, nr. 90). Verder is de rechtsmacht van de arbiter beperkt op het vlak van de inhoud, aangezien de arbiter slechts maatregelen kan bevelen in het kader van de arbitrageovereenkomst waarin de grenzen van de arbiter worden vastgelegd. De arbiter is *ratione materiae* afhankelijk van de wil van de partijen (*infra* 45, nr. 77). De kortgedingrechter kan daarentegen maatregelen bevelen die los staan van de arbitrageovereenkomst. Tot slot

⁹⁸ Artikel 26, lid 11 CEPANI-arbitragereglement; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 194-197 en 205-206; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013-14, nr. 18, 691-692.

⁹⁹ Artikel 26, lid 4 CEPANI-arbitragereglement; D. DE MEULEMEESTER, *Arbitrage: boetiekrecht?*, Antwerpen, Maklu, 2007, 28; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013-14, nr. 18, 692.

¹⁰⁰ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 23; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 344.

bestaat de kans dat partijen de arbiter niet vertrouwen om deze urgente, alsook gevoelige maatregelen te bevelen, waardoor zij eerder een beroep zullen doen op de kortgedingrechter, die meer ervaring heeft met dit soort beslissingen.¹⁰¹

51. De mogelijkheid tot uitsluiting bestaat niet enkel bij de arbiter, maar komt eveneens voor bij de kortgedingrechter. De partijen hebben de mogelijkheid om het recht op voorlopige en bewarende maatregelen bij de kortgedingrechter uit te sluiten. De uitsluiting heeft als gevolg dat de partijen en zich enkel tot de arbiter kunnen wenden voor het bekomen van deze maatregelen. De mogelijkheid tot uitsluiting werd bevestigd door de parlementaire voorbereiding van de wet van 19 mei 1998, alsook door rechtspraak.¹⁰²

Een uitsluiting van de kortgedingrechter zal slechts mogelijk zijn indien de partijen over een volwaardig alternatief beschikken om voorlopige en bewarende maatregelen te vorderen. Dit verschilt naar gelang het soort van arbitrage. Bij een *ad hoc* arbitrage zullen de partijen over een alternatief beschikken op het moment dat het scheidsgerecht is samengesteld, terwijl dit bij bepaalde institutionele arbitrages niet vereist is. Bij sommige institutionele arbitrage-instellingen bestaat immers de mogelijkheid om een beroep te doen op een urgentiearbiter vooraleer het scheidsgerecht is samengesteld (*supra* 29, nr. 48).¹⁰³

De uitsluiting gebeurt aan de hand van de arbitrageovereenkomst op contractuele wijze, waaraan geen vormvereiste wordt gekoppeld. Het moet enkel uitdrukkelijk worden bedongen. De partijen moeten in de arbitrageovereenkomst aantonen dat de kortgedingrechter niet bij machte is om voorlopige en bewarende maatregelen te nemen. Problemen hieromtrent kunnen ontstaan bij een arbitrageovereenkomst die mondeling tot stand is gekomen.¹⁰⁴

De uitsluiting van de tussenkomst van de kortgedingrechter moet op een restrictieve wijze worden geïnterpreteerd. Dit wordt bevestigd in zowel rechtspraak als rechtsleer.¹⁰⁵ De uitsluiting kan niet worden vermoed, maar moet worden afgeleid uit feiten of handelingen die voor geen enkele andere interpretatie vatbaar zijn.¹⁰⁶

¹⁰¹ P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 812; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 344-347; M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 354-355; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 231.

¹⁰² Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage, *Parl. St. Kamer* 1997-98, nr. 1374/1, 6; Rb. Luik 6 juli 1989, *Pas.* 1997, III, 8-11.

¹⁰³ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 233-237.

¹⁰⁴ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 233-237.

¹⁰⁵ Rb. Luik 6 juli 1989, *Pas.* 1997, III, 8-11; J. VAN COMPERNOLLE en G. TARZIA, *Les mesures provisoires en droit belge, français et italien: étude de droit comparé*, Brussel, Bruylant, 1998, 139; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 236; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 70; H. VAN HOUTTE, "Procedure-afspraken bij arbitrage", *T.v.A.* 1989, 85-89; G. DE LEVAL, "Le juge et l'arbitre", in J. VAN COMPERNOLLE en G. TARZIA (eds.), *Les mesures provisoires en droit Belge, Français et Italien étude de droit comparé*, Brussel, Bruylant, 1998, 424; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "De nieuwe Belgische arbitragewet van 24 juni 2013", *RW* 2014-15, nr. 3, 91.

¹⁰⁶ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 233-237.

In de praktijk blijkt dat de kortgedingrechter de mogelijkheid heeft om op te treden ondanks het feit dat zijn bevoegdheid uitdrukkelijk is uitgesloten. De uitsluiting van de kortgedingrechter is bijgevolg niet absoluut. Onder bepaalde omstandigheden hebben partijen steeds de mogelijkheid om zich te beroepen op de kortgedingrechter. Auteur Hans VAN HOUTTE stelt dat de kortgedingrechter niet kan worden uitgesloten indien deze noodzakelijk is. Het vorderen van een voorlopige of bewarende maatregel aan de kortgedingrechter is een provisioneel en gewaarborgd recht waarover de partijen beschikken. Een uitsluiting zou bijgevolg een ontkenning van het recht op toegang tot een rechter inhouden.¹⁰⁷

Een uitzondering op de uitsluiting is mogelijk wanneer de arbiter niet bij machte is om de gevorderde voorlopige of bewarende maatregel te bevelen. Een voorbeeld hiervan kan zijn in het geval het scheidsgerecht nog niet is samengesteld. Dit kan ertoe leiden dat de partijen in een juridische vacuüm terecht komen, waardoor de tussenkomsst van de kortgedingrechter noodzakelijk is. De overeengekomen uitsluiting staat bijgevolg niet in de weg dat de partijen zich tot de kortgedingrechter kunnen wenden bij feitelijkheden of kwade trouw van de wederpartij.¹⁰⁸

Bovendien kunnen bepaalde maatregelen in de zin van artikel 584 Ger.W. niet worden bevolen door de arbiter, waardoor de tussenkomsst van de kortgedingrechter eveneens noodzakelijk blijkt. De arbiter kan slechts maatregelen vorderen in het kader van de arbitrageovereenkomst en met het oog op een beslissing ten gronde. De kortgedingrechter daarentegen kan maatregelen bevelen die los staan van het geding ten gronde.¹⁰⁹

52. De uitsluiting mag er niet toe leiden dat de partijen de mogelijkheid tot een adequate rechtsbescherming wordt ontnomen. Uit het voorgaande kan worden geconcludeerd dat partijen die kiezen om uitsluitend beroep te doen op de arbiter voor het bekomen van voorlopige en bewarende maatregelen de toegang tot de kortgedingrechter niet kan worden ontzegd, wanneer zijn tussenkomsst noodzakelijk is. De onderlinge afhankelijkheid van de arbiter ten aanzien van de kortgedingrechter wordt hierdoor dus bevestigd (*supra* 11, nr. 3).¹¹⁰

¹⁰⁷ H. VAN HOUTTE, K. COX en S. COOLS, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 132; H. VAN HOUTTE, "De rol van de rechter tijdens de arbitrale procedure", *RW* 1992-93, 522.

¹⁰⁸ G. KEUTGEN, "La nouvelle loi sur l'arbitrage", *JT* 1998, (761) 767, nr. 43 *in fine*; G. DE LEVAL, "Le juge et l'arbitre. Les mesures provisoires", *Rev. dr. intern. comp.* 1993, 23; P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, 1718-1719; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 89, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004; H. VAN HOUTTE, "Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage", *RW* 1989-90, (532), 536; L. SIMONT, "Voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen bij feitelijkheden of kwade trouw van de wederpartij" in J. VAN DEN HEUVEL, *Liber Amicorum Jozef Van Den Heuvel*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 220-221; L. DEMEYERE, "De wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage", *RW* 1998-99, 867; J. LINSMEAU, *L'arbitrage volontaire en droit privé belge*, Brussel, Bruylant, 1991, 74.

¹⁰⁹ M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 354-355; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 89, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004; J. LINSMEAU, "L'arbitrage volontaire en droit privé belge", *RPDM* 1989, Complément VII, nr. 103, 30.

¹¹⁰ P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1718-1719; G. KEUTGEN, "La nouvelle loi sur l'arbitrage", *JT* 1998, nr. 43, 761; P. DE BOURNONVILLE, *Droit Judiciaire. L'arbitrage*, Brussel, Larcier, 2000, 135; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 89, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004.

4 VOORWAARDEN TOT HET BEKOMEN VAN EEN VOORLOPIGE OF BEWARENDE MAATREGEL

4.1 BIJ DE ARBITER

4.1.1 Rechtsgrond

53. Om na te gaan of de arbiter al dan niet bevoegd is om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen dient te worden gekeken naar het Ger.W., meer bepaald artikel 1691. De bevoegdheid van de arbiter om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen vloeit voort uit dit artikel. Het artikel stelt uitdrukkelijk dat "*het scheidsgerecht op verzoek van een partij voorlopige of bewarende maatregelen kan bevelen die het nodig acht*".¹¹¹ De arbiter zal slechts een voorlopige of bewarende maatregel kunnen bevelen, indien een partij hierom verzoekt. In het verleden was deze bevoegdheid niet uitdrukkelijk opgenomen in het Ger.W., maar sinds de wijziging van de arbitragewet in 1998 is hier verandering in gekomen.¹¹²

In de memorie van toelichting van deze wetwijziging wordt de bevoegdheid ondubbelzinnig vastgelegd, waardoor de arbiter voorlopige en bewarende maatregelen kan bevelen met uitzondering van het bewarend beslag. Nochtans werd deze regel reeds lang op voorhand toegepast in de arbitragepraktijk.¹¹³

54. Artikel 1691 Ger.W. is ingeschreven in de lijn van artikel 17 van de Modelwet. Ook in dit artikel wordt de bevoegdheid van de arbiter om voorlopige en bewarende maatregelen op te leggen uitdrukkelijk vastgelegd.¹¹⁴

55. Zoals reeds vermeld steunt de arbitrageprocedure op de arbitrageovereenkomst, dewelke is gesloten op basis van consensus tussen de partijen (*supra* 21, nr. 25). Hieruit kan worden afgeleid dat de arbitrageovereenkomst als belangrijkste bron fungeert voor de arbitrale bevoegdheid in het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen. In de eerste plaats dient te worden nagegaan of de partijen hieromtrent iets hebben voorzien in hun arbitrageovereenkomst. De partijen hebben namelijk de mogelijkheid om rechtstreeks te verwijzen naar het Ger.W.. Daarnaast hebben partijen

¹¹¹ Artikel 1691 Gerechtelijk Wetboek.

¹¹² Artikel 1691 Gerechtelijk Wetboek; Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, Memorie van toelichting: artikelsgewijze bespreking, *Parl.St. Kamer*, 1374/1-97/98, 20; L. DEMEYERE, "De wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage", *RW* 1998-99, 867.

¹¹³ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St. Kamer* 2012-13, nr. 53/2743/001, 23; Wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *BS* 7 augustus 1998; Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, Memorie van toelichting: artikelsgewijze bespreking, *Parl.St. Kamer*, 1374/1-97/98, 20; L. DEMEYERE, "De wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage", *RW* 1998-99, 867; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 230; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 344.

¹¹⁴ Artikel 17 A UNCITRAL Modelwet; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St. Kamer* 2012-13, nr. 53/2743/001, 24; D. CARON en L. CAPLAN, *The UNCITRAL Arbitration Rules*, Oxford, Oxford University Press, 2013, 520-523; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 67; G.B. BORN, *International Arbitration: Law and Practice*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2012, 207.

de mogelijkheid om hun arbitrage te voeren binnen een institutionele arbitrage-instelling, zoals CEPANI. CEPANI voorziet in een arbitragereglement dewelke de arbitrageprocedure zal regelen.¹¹⁵ In artikel 27 van het CEPANI-arbitragereglement staat uitdrukkelijk de bevoegdheid die aan de arbiter wordt toegewezen in het bevelen van maatregelen na de samenstelling van het scheidsgerecht. In het arbitragereglement van CEPANI wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen maatregelen die worden gesteld zowel vóór (artikel 26), als na de samenstelling (artikel 27) van het scheidsgerecht.¹¹⁶

4.1.2 Voorwaarden

56. In artikel 17 A van de Modelwet zijn voorwaarden opgenomen aangaande de bevoegdheid van de arbiter om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen.¹¹⁷

Deze voorwaarden werden reeds besproken bij de omschrijving van een voorlopige en bewarende maatregel (*supra* 27, nr. 45). De Belgische wetgever heeft deze voorwaarden niet overgenomen omwille van de ruime beoordelingsvrijheid die toekomt aan de arbiter. Dit werd bevestigd door de memorie van toelichting van de nieuwe arbitragewet. Artikel 1691 Ger.W. stelt bijgevolg geen voorwaarden om aan de arbiter voorlopige en bewarende maatregelen te vragen.¹¹⁸

57. In tegenstelling tot de kortgedingrechter is de arbiter niet gebonden door de voorwaarde van hoogdringendheid (*infra* 36, nr. 60-62), noch als een bevoegdheidsvereiste noch als een gegrondheidsvereiste. De bevoegdheid wordt toegekend op basis van de arbitrageovereenkomst, waarbij een verzoek tot het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen afdoende merites in zich draagt zodat de arbiter de gevraagde maatregel kan stellen.¹¹⁹

Het niet gebonden zijn van de arbiter aan de vereiste van hoogdringendheid veroorzaakte onduidelijkheid in de rechtspraak¹²⁰, aangezien hier vaak naar werd verwezen. Doordat de arbiter niet gebonden is aan de vereiste van hoogdringendheid bij het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen, vertoont het immers een grote analogie met artikel 19, lid 2 Ger.W.. Het artikel laat de overheidsrechter, alvorens recht te doen, toe een voorafgaande maatregel te bevelen om de vordering te onderzoeken of de toestand van de partijen voorlopig te regelen. Deze maatregel kan worden getroffen onder de voorwaarden opgenomen in artikel 19, lid 2, waarin geen voorwaarde

¹¹⁵ E. VAN DEN WYNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 120-121, 125.

¹¹⁶ Artikel 27 en 28 CEPANI-arbitragereglement; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013, nr. 18, 691-692; M. DAL, "Le nouveau règlement d'arbitrage du Cepani", *JT* 2013, nr. 19, 351; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk Wetboek*, Brussel, Bruylant, 194, 207.

¹¹⁷ Artikel 17 A UNCITRAL Modelwet.

¹¹⁸ Artikel 17 A UNCITRAL Modelwet; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 24; D. CARON en L. CAPLAN, *The UNCITRAL Arbitration Rules*, Oxford, Oxford University Press, 2013, 520-523; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 67; G.B. BORN, *International Arbitration: Law and Practice*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2012, 207.

¹¹⁹ Artikel 1691 Gerechtelijk Wetboek; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 72-73; H. VAN HOUTTE, K. COX en S. COOLS, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 132.

¹²⁰ Arbitrale uitspraak 23 januari 2002, *P&B* 2002, 347; Arbitrale uitspraak 17 mei 2002, *P&B* 2002, 350.

van hoogdringendheid wordt vereist. Daarnaast is het de overheidsrechter niet toegelaten om op een definitieve en onherroepelijke wijze uitspraak ten gronde te doen. Deze uitspraak mag eveneens niet uitvoerbaar bij voorraad zijn.¹²¹

4.2 BIJ DE KORTGEDINGRECHTER

4.2.1 Rechtsgrond

58. Het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen behoort niet uitsluitend tot de bevoegdheid van de arbiter, maar valt sinds de oude arbitragewet van 1998¹²² ook onder de bevoegdheid van de kortgedingrechter.¹²³

59. In tegenstelling tot de arbiter ontleent de kortgedingrechter zijn bevoegdheid aan de wet, meer bepaald de artikelen 1691 en 1698 Ger.W.. Zo stelt artikel 1698 Ger.W. dat: "*Om voorlopige of bewarende maatregelen te bevelen in verband met een arbitrageprocedure, ..., beschikt de kortgedingrechter over dezelfde rechtsmacht als met betrekking tot een gerechtelijke procedure*".¹²⁴ Het artikel bepaalt uitdrukkelijk dat de kortgedingrechter in een arbitrageprocedure over dezelfde rechtsmacht beschikt om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen als binnen het kader van een gerechtelijke procedure.¹²⁵

Daarnaast wordt in het artikel aangehaald dat de kortgedingrechter deze rechtsmacht uitoefent overeenkomstig zijn eigen procedures, rekening houdend met de bijzondere aard van een arbitrage. Hieruit moet worden afgeleid dat de procedure, opgenomen in de artikelen 1035 tot en met 1041 Ger.W., moet worden nageleefd. De voorwaarde van hoogdringendheid zal bijgevolg overeenkomstig artikel 584 Ger.W. moeten worden vervuld vooraleer de partijen een beroep kunnen doen op de kortgedingrechter.¹²⁶

4.2.2 Voorwaarden

4.2.2.1 Hoogdringendheid

60. In tegenstelling tot de arbiter zal de kortgedingrechter slechts voorlopige en bewarende maatregelen bevelen indien de vereiste van hoogdringendheid is vervuld. De vereiste van hoogdringendheid ligt vervat in artikel 584 Ger.W.. De kortgedingrechter zal dus moeten nagaan of de aan hem voorgelegde zaak al dan niet spoedeisend is.¹²⁷

¹²¹ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 167; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 72-73; M. VOORDECKERS en M. STORME, "De procedure voor het arbitraal college", *TPR* 2005, afl. 4, 1279.

¹²² Wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *BS* 7 augustus 1998.

¹²³ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 169.

¹²⁴ Artikel 1698 Gerechtelijk Wetboek.

¹²⁵ Artikel 1698 Gerechtelijk Wetboek; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 230.

¹²⁶ Artikelen 584, 1035-1041 Gerechtelijk Wetboek; Kh. Brugge 16 februari 1994, *RW* 1993-94, 1306-1307; Vz. Kh. Gent 16 juni 1993, *TGR* 1994, 10-12; Luik 12 juni 1985, *Ann. dr. Liège* 1990, 233-235; Vz. Rb. Mechelen 16 april 1985, *Pas.* 1985, I, 50 en Rb. Luik 15 juni 1978, *JT* 1962, 157; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 733.

¹²⁷ Artikel 584 Gerechtelijk Wetboek; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 271.

De vereiste van hoogdringendheid is zowel een bevoegdheidsvereiste als een gegrondheidsvereiste. Wat het eerste betreft moet de verzoekende partij de hoogdringendheid van de vordering aantonen in het gedinginleidende exploit. Indien dit niet gebeurt, dan zal de kortgedingrechter zich onbevoegd verklaren.¹²⁸ Bij de hoogdringendheid als gegrondheidsvereiste zal de kortgedingrechter oordelen of de gevorderde maatregel al dan niet spoedeisend is. Gedurende de gehele procedure in kort geding moet de hoogdringendheid aanwezig zijn, dit is vereist tot en met de uitspraak. Indien de rechter in kort geding oordeelt dat deze maatregelen niet hoogdringend zijn of dat er geen hoogdringendheid meer is, dan zal hij de vordering als ongegrond afwijzen.¹²⁹

61. In de rechtsleer bestond discussie over de mate waarin de arbitrage invloed had op de voorwaarden waaronder de kortgedingrechter kon optreden. Onder de oude arbitragewet van 19 mei 1998 heerste onduidelijkheid over de betekenis van het concept van hoogdringendheid in de context van een arbitrageprocedure. Een aantal auteurs waren van mening dat de kortgedingrechter moest nagaan of de gevorderde maatregel op een even snelle en efficiënte manier kon worden bekomen bij de arbiter. Indien dit het geval was, werd het bestaan van hoogdringendheid verworpen.¹³⁰ Andere auteurs beweerden het tegendeel en stelden dat de kortgedingrechter bevoegd bleef bij hoogdringendheid wanneer de arbiter op een even snelle en efficiënte manier het urgente probleem kon oplossen.¹³¹

62. De nieuwe arbitragewet biedt een antwoord op bovenstaande discussie, door in het nieuwe artikel 1698 Ger.W. uitdrukkelijk te stellen dat de kortgedingrechter in een arbitrageprocedure over dezelfde rechtsmacht beschikt om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen als binnen het kader van een gerechtelijke procedure. Een beroep op de kortgedingrechter om een voorlopige of bewarende maatregel te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde van hoogdringendheid.¹³² Uit het artikel kan worden afgeleid dat aan de bevoegdheid van de kortgedingrechter geen bijkomende voorwaarden worden gesteld. De partijen hebben uitdrukkelijk de keuze tussen enerzijds de arbiter en anderzijds de kortgedingrechter, tenzij anders overeengekomen. Beide instanties staan op gelijk-

¹²⁸ Cass. 11 mei 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, 1175, *Pas.* 1990, I, 1050, *RW* 1990-91, 987, noot J. LAENENS; Cass. 10 april 2003, *Arr. Cass.* 2002-03, 956.

¹²⁹ Brussel 27 april 2009, 2008/K1/370; Rb. Luik, kort ged., 8 juli 2008, *JLMB* 2008, 1567; Cass. 11 mei 1998, AR C950068N, AC, 1998, nr. 231; Luik 16 februari 1993, *JLMB* 1994, 230; Cass. 10 april 2003, www.cass.be; Cass. 11 mei 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, 1175, *Pas.* 1990, I, 1050, *RW* 1990-91, 987, noot J. LAENENS, *JT* 1991, 725, *TBH* 1990, 774, noot D. LINDEMANS; K. WAGNER, *Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2014, 740-741; S. BEERNAERT, "Algemene principes van het civiele geding", *RW* 2001-2002, nr. 36, 1341-1342.

¹³⁰ G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 192-193; M. HUYS en G. KEUTGEN, *L'arbitrage en droit belge et international*, Brussel, Bruylant, 1981, 143; L. SIMONT, "Voorlopige en bewarende maatregelen en korte debatten in het kader van de arbitrageprocedure" in J. VAN DEN HEUVEL, *Liber Amicorum Jozef van den Heuvel*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 217-219; M. STORME, "Aspects importants du droit arbitral belge", *Rev. dr. intern. comp.* 1976, 125.

¹³¹ J. LINSMEAU, *L'arbitrage volontaire en droit privé belge*, Brussel, Bruylant, 1991, 73; H. VAN HOUTTE, "Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage", *RW* 1989-90, (532), 536; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 90-91, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004; P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1712-1722; ; G. DE LEVAL, "Le juge et l'arbitre" in J. VAN COMPERNOLLE en G. TARZIA, *Les mesures provisoires en droit belge, français et italien: étude de droit comparé*, Brussel, Bruylant, 1998, 120; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 234-235.

¹³² Artikel 584 Gerechtelijk Wetboek; Kh. Brugge 16 februari 1994, *RW* 1994, 1306-1307; Vz. Kh. Gent 16 juni 1993, *TGR* 1994, 10-12; Luik 12 juni 1985, *Ann. dr. Liège* 1990, 233-235; Vz. Rb. Mechelen 16 april 1985, *Pas.* 1985, I, 50; Rb. Luik 15 juni 1978, *JT* 1962, 157.

ke voet. De stelling waarbij de kortgedingrechter moet nagaan of de arbiter de gevorderde maatregel op een even efficiënte en snelle manier kan vorderen is bijgevolg niet meer relevant.¹³³

De voorwaarde van hoogdringendheid volstaat om de kortgedingrechter aan te spreken. In de rechtspraak van het Hof van Cassatie is er sprake van hoogdringendheid in de zin van artikel 584 Ger.W. van zodra "de vrees voor schade van een bepaalde omvang of voor ernstige ongemakken een onmiddellijke beslissing wenselijk maakt".¹³⁴

Het gebrek aan slagkracht van de arbiter is op zich geen voorwaarde, maar is slechts een omstandigheid waaruit hoogdringendheid kan ontstaan. Een beperking van de arbiter kan bijgevolg een reden van hoogdringendheid doen ontstaan, waardoor de tussenkomst van de kortgedingrechter is gerechtvaardigd.¹³⁵

De kortgedingrechter moet bij zijn beoordeling rekening houden met deze redenen, aangezien er geen moeilijk te herstellen nadeel mag ontstaan.¹³⁶ Zo heeft de rechtbank van koophandel te Hasselt¹³⁷ geoordeeld dat een zaak hoogdringend is "wanneer aan te nemen valt dat het enige tijd duurt om de arbitrage te organiseren en ondertussen een moeilijk te herstellen nadeel zou kunnen ontstaan".¹³⁸

4.2.2.2 Uitspraak bij voorraad

63. In artikel 584 Ger.W. staat dat de rechter in kort geding bij voorraad uitspraak in alle zaken doet. De voorwaarde uitspraak bij voorraad moet samen worden gelezen met artikel 1039 Ger.W.. In artikel 1039 Ger.W. wordt hieraan toegevoegd dat "de beschikkingen in kort geding geen nadeel aan de zaak zelf brengen".¹³⁹

Beide artikelen bevatten geen beperking van de rechtsprekende bevoegdheid van de kortgedingrechter. De artikelen stellen dat de uitspraak van de rechter in kort geding in geen enkel opzicht bindend is voor de arbiter die vervolgens uitspraak doet over het bodemgeschil.¹⁴⁰

¹³³ Artikel 1698 Gerechtelijk Wetboek; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 71; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 733.

¹³⁴ Cass. 11 mei 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, 1175, *RW* 1990-91, 987, noot J. LAENENS; Cass. 11 mei 1990, *TBH* 1990, 774, noot D. LINDEMANS; Cass. 21 mei 1997, *Pas.* 1987, I, nr. 565, 1160; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 271-272; E. KRINGS, "Het kort geding naar Belgisch recht", *TPR* 1991, nr. 20, 1068.

¹³⁵ P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1716-1717; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 234-235; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 71.

¹³⁶ M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Academia Press, 2004, 132.

¹³⁷ Vz. Kh. Hasselt 16 februari 2004, *TBH* 2005/1, 86.

¹³⁸ D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 71; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, 2011, Larcier, 812; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 88-89, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004.

¹³⁹ Artikelen 584 en 1039 Gerechtelijk Wetboek.

¹⁴⁰ J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 272; J. VAN COMPERNOLLE, "Actualité du référé", *Ann. dr.* 1989, 147; D. LINDEMANS, "Geschiedenis van het kort geding ter verklaring van het woordgebruik in de artikels 584 en 1039 Ger.W.", *RW* 1980-81,

64. In een arrest van het Hof van Cassatie werd gesteld dat de kortgedingrechter op geen enkele wijze maatregelen kan bevelen die de rechten van de partijen op een definitieve en onherroepelijke wijze aantasten.¹⁴¹ Bij de uitspraak moet de kortgedingrechter bijgevolg rekening houden met het feit dat de definitieve uitspraak anders kan oordelen over de rechten van de partijen.¹⁴²

65. In tegenstelling tot de kortgedingrechter geldt de voorwaarde van uitspraak bij voorraad niet voor de arbiter, hoewel dit *de facto* anders blijkt te zijn. Een arbiter zal in de praktijk niet gebonden zijn aan een beslissing van de urgentiearbiter bij zijn beslissing ten gronde (*supra* 30, nr. 48). Daarnaast hebben de partijen steeds de mogelijkheid om een herziening te vragen van de door de arbiter bevolen maatregel (*infra* 50, nr. 85).

4.2.2.3 Enkel geschillen die krachtens de wet aan de rechterlijke macht voorbehouden zijn

66. Artikel 584 Ger.W. stelt uitdrukkelijk dat de voorzitter uitspraak kan doen in alle gevallen die hij spoedeisend acht, behalve die welke de wet aan de rechterlijke macht onttrekt. De rechtbanken en hoven zullen geen rechtsmacht hebben, indien het geschil toekomt aan een administratief rechtscollege, een buitenlands rechtscollege of een scheidsgerecht.¹⁴³

67. Overeenkomstig de artikelen 144 en 145 van de Belgische Grondwet zijn de gewone hoven en rechtbanken uitsluitend bevoegd om kennis te nemen van geschillen over subjectieve rechten. De kortgedingrechter kan een uitspraak doen over een geschil waarin de overheid betrokken is als partij. Hij kan bijgevolg voorlopige of bewarende maatregelen bevelen ten aanzien van een bestuurlijke overheid die een subjectief recht van een particulier heeft aangetast.¹⁴⁴

Bij het administratief contentieux dient rekening te worden gehouden met het administratief kort geding. Hieruit vloeit de bevoegdheid voort van de Raad van State om, als enige, een schorsing of vernietiging te bevelen van een akte of reglement van een bestuurlijke overheid. Indien deze vordering door een partij wordt ingesteld bij de kortgedingrechter, dan zal deze laatste op het exclusieve bevoegdheidsterrein van de Raad van State komen. De Raad van State toegekende bevoegdheid om een akte of reglement te schorsen of te vernietigen doet echter geen afbreuk aan de bevoegdheid van de kortgedingrechter om een uitspraak te doen over een geschil wat betreft een subjectief recht. Voorgaande werd bevestigd door het Hof van Cassatie dat oordeelde dat "*de be-*

2777-2810; T. DE GROEVE, "De beschikking bij voorraad en de verhouding van het kort geding tot het bodemgeschil. Over de interpretatie van de artikel 584 en 1039 Ger.W.", *Jura Falc.* 1983-84, 123-143.

¹⁴¹ Cass. 31 januari 1997, *Arr. Cass.* 1997, 140; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Academia Press, 2004, 134.

¹⁴² Artikel 584 Gerechtelijk Wetboek; P. Taelman, *Gezag van het rechterlijk gewijsde - een begrippenstudie*, Diegem, Kluwer, 2001, 406; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort Geding*, Gent, Larcier, 2010, 88-89; S. BEERNAERT, "Algemene principes van het civiele kort geding", *RW* 2001-2002, 1345; Gent, kort ged., 2 oktober 2009, *NJW* 2010, afl. 215, noot A. VANDERHAEGHEN, *TGR-TWVR* 2010, afl. 3, 177; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 272-274.

¹⁴³ M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Academia Press, 2004, 137.

¹⁴⁴ Artikelen 144 en 145 Gecoördineerde Grondwet van 17 februari 1994, *BS* 17 februari 1994; B. MAES, E. BREWAEYS, P. VALERSBERGHE, N. CLIJMANS en S. VAN SCHEL, *Gerechtelijk Privaatrecht ... na de hervormingen van 2013-2014*, Brugge, die Keure, 2014, 120-121.

voegdheid van de Raad van State geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van de rechtbanken van de rechterlijke macht om uitspraak te doen over geschillen betreffende subjectieve rechten".¹⁴⁵

Indien er sprake is van een onrechtmatige aantasting die werd veroorzaakt door een gestelde bestuurshandeling, dan heeft de kortgedingrechter de bevoegdheid om deze onrechtmatige aantasting van een subjectief recht te voorkomen ofwel te vergoeden. Deze bevoegdheid geldt enkel ten aanzien van de niet-gebonden bevoegdheden van de bestuurlijke overheid. Daarnaast kan de kortgedingrechter in geen enkel opzicht de beleidsvrijheid ontnemen of zich in de plaats stellen van de bestuurlijke overheid.¹⁴⁶

68. Een geschil dat door een buitenlandse rechter wordt beslecht, laat de rechtsmacht van de kortgedingrechter in het stellen van voorlopige en bewarende maatregelen onverlet. De kortgedingrechter heeft immers de bevoegdheid om maatregelen te bevelen overeenkomstig artikel 35 van het Brussel I-bis VO (*infra* 57, nr. 94-95) Een voorlopige of bewarende maatregel kan bijgevolg worden gevorderd bij een rechterlijke instantie van een andere lidstaat, ondanks dat de partijen zijn overeengekomen om hun geschil op te lossen door middel van arbitrage.¹⁴⁷

69. Zoals reeds vermeld hebben partijen de mogelijkheid om de kortgedingrechter te vatten indien zij gebonden zijn door een arbitrageovereenkomst. In de rechtspraak¹⁴⁸ heerst er een eensgezindheid dat het vorderen van een voorlopige of bewarende maatregel bij de kortgedingrechter geen inbreuk doet of afstand vormt van de arbitrageovereenkomst, zoals bevestigd in artikel 1683 Ger.W. (*supra* 26, nr. 42). Daarnaast zal de tussenkomst van de kortgedingrechter ook na de samenstelling van het scheidsgerecht mogelijk zijn (*supra* 12, nr. 5).¹⁴⁹

¹⁴⁵ Cass. 15 oktober 1993, *Arr. Cass.* 1993, 841; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Academia Press, 2004, 137; Cass. 25 april 1996, *Pas.* 1996, I, 387; Rb. Brussel, kort ged., 6 oktober 2000, *RW* 2000-01, 1102 met noot J. STEVENS; J. VAN COMPERNOLLE en G. CLOSSET-MARCHAL, "Examen de jurisprudence: droit judiciaire privé (1985-96)", *RCJB* 1999, 178; P. GILLIAUX, "Les mesures provisoires et conservatoires dans le contentieux administratif" in G. DE LEVAL, P. LEWALLE en M. STORME (eds.), *Het interdisciplinair geschil*, Diegem, Kluwer, 1996, 347; J. LAE-NENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 275-276.

¹⁴⁶ Cass. 21 oktober 1982, *Arr. Cass.* 1982-83, 277; Cass. 6 september 1984, *Arr. Cass.* 1984-1985, 36; Cass. 20 september 1990, *Arr. Cass.* 1990-91, 63; Cass. 27 november 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 1361; Cass. 24 november 2005, www.cass.be; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Academia Press, 2004, 137; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story Publishers, 2009, 184-185.

¹⁴⁷ M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story Publishers, 2009, 186; HvJ 17 november 1998, *Van Uden v. Deco Line*, C-391/95; Verord. Europees Parlement en Raad nr. 1215/2012, 12 december 2012 betreffend de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb. L.* 20 december 2012, afl. 351, 13; M. STORME en M. VOORDECKERS, "Overzicht van Belgische rechtspraak. Arbitrage 1989-2005", *TPR* 2005, afl. 4, 1263.

¹⁴⁸ Vz. Kh. Hasselt 16 februari 2004, *TBH* 2005, 86-88; Vz. Kh. Hasselt 15 februari 1999, *TBH* 1999, 872-875, Vz. Kh. Dendermonde 8 januari 1997, *DAOR* 1997, 87-92; Kh. Brugge 16 februari 1994, *RW* 1993-94, 1306-1307; Vz. Rb. Brussel 30 april 1993, *JLMB* 1994, 200-204; Brussel 6 oktober 1983, *TBH* 1984, 365-375; Vz. Rb. Mechelen 16 april 1985, *Pas.* 1985, I, 50; Luik 12 juni 1985, *Ann. dr. Liège* 1982, 53-54; Cass. 9 november 1995, *Arr. Cass.* 1995, 986, *Pas.* 1995, I, 1018, *RW* 1995-96, 1247, *JT* 1997, 97, noot D. FEVERY, "Arbitrage et intervention force devant le juge étatique. Plaidoyer plus de symbiose", *R. Cass.* 1996, 381, noot K. MARTENS, "De arbitrageovereenkomst nog steeds een probleemkind van de overheidsrechter", *P&B* 1996, 118.

¹⁴⁹ Artikel 1683 Gerechtelijk Wetboek; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story Publishers, 2009, 186.

5 SOORTEN MAATREGELLEN

5.1 EENZIJDIGE MAATREGELLEN

70. Een voorlopige of bewarende maatregel op eenzijdig verzoekschrift houdt in dat de tegenpartij niet op de hoogte is of mag worden gesteld van de gevraagde maatregel. Dit gebeurt middels een voorafgaande beschikking of "*ordonnance préliminaires*".¹⁵⁰

71. De mogelijkheid om op eenzijdig verzoekschrift een voorlopige of bewarende maatregel bij de arbiter te vorderen werd niet overgenomen in Deel VI van het Ger.W.. Toch wordt deze mogelijkheid uitdrukkelijk voorzien in de artikelen 17 B en C van de Modelwet.¹⁵¹

In het Belgisch recht is het vorderen van eenzijdige maatregelen in een arbitrageprocedure uitgesloten om tal van redenen, dewelke zijn bevestigd in de voorbereidende werkzaamheden van de nieuwe arbitragewet. Vooreerst zijn de maatregelen nutteloos, aangezien het meer doeltreffend is om zich te wenden tot de kortgedingrechter. De partijen hebben immers de mogelijkheid om zich te richten tot de kortgedingrechter op eenzijdig verzoekschrift, indien de voorwaarden daartoe zijn vervuld (*infra* 42, nr. 72). Daarnaast levert het problemen op met de onafhankelijkheid van de arbiter, de verenigbaarheid met de consensuele aard van arbitrage, de uitvoerbaarverklaring en de rechten van verdediging. Ten slotte kan worden geconcludeerd dat het opleggen van eenzijdige maatregelen niet conform is met de aard van arbitrage, aangezien deze maatregelen een uitzondering vormen op het beginsel van het tegensprekelijk debat, dat een belangrijke steunpilaar uitmaakt van iedere rechtspleging.¹⁵²

Deel VI Ger.W. bevat geen enkel artikel waarin een uitzondering wordt voorzien op het beginsel van het tegensprekelijk debat. Zo staat in artikel 1699 Ger.W. dat "*elke partij alle mogelijkheden moet hebben om haar rechten, middelen en argumenten te doen gelden met inachtneming van het beginsel van tegenspraak*".¹⁵³ Een miskennis van het recht op tegenspraak heeft tot gevolg dat de arbitrale uitspraak vatbaar is voor vernietiging, zoals bevestigd in cassatierechtspraak, meer bepaald in een arrest van 25 mei 2007.¹⁵⁴

¹⁵⁰ D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 68.

¹⁵¹ Artikel 17 B en C UNCITRAL Modelwet; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 24-25; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 68; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 231; H. VAN HOUTTE, "Ten reasons Against a proposal for Ex Parte Interim Measures of Protection in Arbitration", *Arb. Int.* 2004, 85; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 733-773; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "De nieuwe Belgische arbitragewet van 24 juni 2013", *RW* 2014-15, nr. 3, 91.

¹⁵² Artikel 17 B en C UNCITRAL Modelwet; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 24-25; A. SMETS, *Het recht op tegenspraak in civiele geschillen*, Brugge, die Keure, 2009, 16-17; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 68; H. VAN HOUTTE, "Ten reasons Against a proposal for Ex Parte Interim Measures of Protection in Arbitration", *Arb. Int.* 2004, 85; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 733-734.

¹⁵³ Artikel 1699 Gerechtelijk Wetboek; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 239.

¹⁵⁴ Cass. 25 mei 2007, *P&B* 2008, 97, noot M. PIERS; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 239.

72. In tegenstelling tot de arbiter heeft de kortgedingrechter wel de mogelijkheid om op eenzijdig verzoekschrift voorlopige of bewarende maatregelen te bevelen, mits de voorwaarden zijn voldaan. Het bevelen van eenzijdige maatregelen is opgenomen onder artikel 584, lid 3 Ger.W. en bepaalt dat, in geval van volstreekte noodzakelijkheid, de zaak voor de voorzitter aanhangig kan worden gemaakt bij eenzijdig verzoekschrift.¹⁵⁵

De voorwaarde van “volstreekte noodzakelijkheid” is slechts in uitzonderlijke omstandigheden vervuld. In de rechtspraak bestond discussie of deze voorwaarde al dan niet eng of ruim moest worden opgevat. In de oude rechtspraak werd de voorwaarde meestal op een ruime manier geïnterpreteerd.¹⁵⁶ Hierin kwam verandering door een arrest van het Hof van Cassatie, waarbij werd gesteld dat de voorwaarde van volstreekte noodzakelijkheid slechts was vervuld bij uitzonderlijke urgentie.¹⁵⁷ Doorheen de jaren is de rechtspraak hiervan afgestapt, waardoor opnieuw een ruimere invulling wordt gegeven aan de voorwaarde van volstreekte noodzakelijkheid. Naast uitzonderlijke urgentie is de voorwaarde ook vervuld indien een tegensprekelijke rechtspleging de doeltreffendheid zou ontnemen van de gevorderde maatregel of indien de kortgedingprocedure niet snel genoeg zou verlopen.¹⁵⁸

Daarenboven is de voorwaarde van volstreekte noodzakelijkheid vervuld indien het betrekking heeft op een verrassingseffect dat vereist is om een dreigend gevaar op een efficiënte wijze te verhinderen. Het verrassingseffect is immers gericht om schade van een bepaalde omvang, alsook ernstige ongemakken te vermijden. De maatregel zal slechts zinvol zijn indien de tegenpartij niet op de hoogte is van de procedure dewelke is ingeleid om deze maatregel te bekomen. Indien de partij hiervan op de hoogte is, bestaat het risico dat bepaalde schadeverwekkende handelingen worden verricht. Een voorbeeld van een dreigend gevaar kan betrekking hebben op bewijsmateriaal dat een partij probeert te laten verdwijnen wat een onomkeerbare schade zou veroorzaken ten aanzien van de tegenpartij. De invulling van deze voorwaarde is bevestigd in de rechtspraak.¹⁵⁹

73. Uit het bovenstaande kan worden afgeleid dat een uitzondering mogelijk is op het recht van tegenspraak in de procedure voor de kortgedingrechter. Deze uitzondering heeft in de rechtsleer geleid tot enige discussie, waarbij de tegenstanders oordelen dat het recht van verdediging in het

¹⁵⁵ Artikel 584, lid 3 Gerechtelijk Wetboek; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 238.

¹⁵⁶ Rb. Brussel, kort ged., 28 maart 1974, *RW* 1974-75, 819; Rb. Antwerpen, kort ged., 29 oktober 1973, *RW* 1974-75, 821; Rb. Nijvel, kort ged., 2 juni 1971, *Rec. Jur. Niv.* 1971, 209

¹⁵⁷ Cass. 13 juni 1975, *Arr. Cass.* 1975, 1088.

¹⁵⁸ Bergen 4 juni 1992, *RRD* 1992, 477; Brussel 1 maart 1988, *TRV* 1988, 121; Brussel 3 januari 1985, *JT* 1985, 73; Rb. Nijvel, kort ged., 26 september 2000, *Journ. proc.* 2000, afl. 399, 2; Rb. Antwerpen, kort ged., 13 oktober 1983, *RW* 1983-84, 1991; Arbrb. Gent, kort ged., 12 februari 1982, *TSR* 1982, 636; Rb. Marche-en-Famenne 16 mei 1984, *Jur. Liège* 1984, 392; Rb. Luik, kort ged., 11 oktober 1995, *Act. dr.* 1996, 221; Vz. Kh. Kortrijk 16 juni 1983, *TBH* 1983, 672; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 9.

¹⁵⁹ Brussel 10 februari 1997, *JLMB* 1997, 300; Brussel 1 maart 1988, *TRV* 1088, 122; Vz. Rb. Mechelen 23 augustus 1987, *TBBR* 1998, 74-75; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 239; E. BREWEAYS (ed.), *Bestendig Handboek Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Kluwer, losbl., V.3-8; E. MONARD en D. DEGREEF, *Het eenzijdig verzoekschrift*, Antwerpen, Kluwer, 1998, 21-25; M. CASTERMANS, *Gerechtelijk Privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Academia Press, 2004, 132-133.

gedrang komt.¹⁶⁰ Zoals hierboven vermeld geldt deze uitzondering niet bij de arbiter. Een op eenzijdig verzoekschrift voorlopige of bewarende maatregel zal bijgevolg enkel en alleen door de kortgedingrechter kunnen worden bevolen.¹⁶¹

5.2 BEWAREND BESLAG

74. De arbiter kan geen bewarend beslag toestaan overeenkomstig artikel 1691, laatste lid Ger.W.. Het toestaan van bewarend beslag behoort niet tot het *imperium* van de arbiter, aangezien hij niet bevoegd is om dwangmaatregelen op de goederen van de beslagene toe te staan. De partijen zijn genoodzaakt om zich hiervoor te wenden tot de beslagrechter, tot wiens exclusieve bevoegdheid het toestaan van bewarende beslag behoort.¹⁶² De Belgische wetgever wijkt af van Modelwet, waarin de arbiter wel de mogelijkheid heeft om een bewarend beslag te leggen.¹⁶³

In het voorontwerp van de wet van 19 mei 1998 werd de mogelijkheid om bewarend beslag te leggen niet uitdrukkelijk uitgesloten. Uit dit ontwerp kon worden afgeleid dat de arbiter gemachtigd werd om een bewarend beslag te leggen. De memorie van toelichting daarentegen stelde dat het bewarend beslag niet behoorde tot de bevoegdheid van de arbiter, en dus geen bewarende maatregel uitmaakte in de zin van de in de ontwerptekst bedoelde maatregelen. In geen geval kon uit het voorontwerp worden afgeleid dat het scheidsgerecht werd gemachtigd tot het leggen van bewarende beslag, zoals bevestigd door een opmerking van de Raad van State, alsook door auteur Georges DE LEVAL.¹⁶⁴

In de praktijk wordt aan deze beperking tegemoet gekomen, doordat de arbiter de mogelijkheid heeft om maatregelen op te leggen die leiden tot een vergelijkbaar resultaat. Een voorbeeld van zo een maatregel kan bestaan uit het opleggen van een verbod om een bepaald goed te vervreemden, met daaraan een dwangsom gekoppeld. Een partij zal bijgevolg niet genoodzaakt zijn om zich te wenden tot de kortgedingrechter, maar kan via de arbiter een maatregel bekomen met een vergelijkbaar effect.¹⁶⁵

¹⁶⁰ E. BREWAEYS, "Kort geding op eenzijdig verzoekschrift brengt recht van verdediging op laag pitje", *Juristenkrant* 2005, nr. 106, 1-2.

¹⁶¹ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 239-240.

¹⁶² Artikel 1691, laatste lid Gerechtelijk Wetboek; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "De nieuwe Belgische arbitrage-wet van 24 juni 2013", *RW* 2014, nr. 3, 91.

¹⁶³ G. DE LEVAL, "Les mesures provisoires et conservatoires en matière d'arbitrage" in L. MATRAY en G. DE LEVAL, *L'arbitrage. Travaux offerts à Albert Fettweis*, Story-Scientia, 1989, 120; E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 126; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk Wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 208; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013-14, nr. 18, 691; L. DEMEYERE, "De wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage", *RW* 1998-99, 867.

¹⁶⁴ MvT bij het wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage, *Parl.St.* Kamer 1997-98, nr. 1374/1, 6, 13, 20-21; P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1712; G. DE LEVAL, *Traité des Saisies*, Luik, P.U.L., 1988, 23, nr. 11.

¹⁶⁵ Artikel 17 D UNCITRAL Modelwet; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 74.

75. Om een bewarende beslag te kunnen leggen, zullen partijen zich bijgevolg moeten richten tot de beslagrechter. Overeenkomstig artikel 1395, eerste lid Ger.W. worden alle vorderingen betreffende bewarend beslag voor de beslagrechter gebracht.¹⁶⁶

De partij zal zich tijdens de arbitrageprocedure moeten wenden tot de beslagrechter om toelating te bekomen om een bewarend beslag te leggen. Deze voorafgaande toelating wordt gevraagd aan de hand van een eenzijdig verzoekschrift. Hierop bestaan een aantal uitzonderingen, waaronder een vonnis ten gronde dat bijgevolg geldt als toelating.¹⁶⁷ Een vonnis ten gronde biedt een partij de mogelijkheid om een bewarend beslag te leggen voor de reeds uitgesproken veroordelingen. Normaliter is een partij eerst verplicht om langs de beslagrechter te passeren, maar artikel 1414 Ger.W. vormt een uitzondering hierop. Het artikel stelt dat "elk vonnis, zelfs al is het niet uitvoerbaar niettegenstaande verzet of hoger beroep, geldt als toelating om bewarend beslag te leggen voor de uitgesproken veroordelingen, tenzij anders is beslist". Hieruit kan worden afgeleid dat onder andere een arbitrale uitspraak als vonnis in de zin van artikel 1414 Ger.W. kan worden beschouwd, en bijgevolg geldt als toelating om bewarend beslag te leggen.¹⁶⁸ Naast het vonnis ten gronde, geldt ook het bewarend beslag onder derden en pandbeslag als uitzondering.¹⁶⁹

Indien de verzoekende partij toelating verkrijgt, zal de rechtspleging verlopen zoals in kort geding met toepassing van de artikelen 1035 tot en met 1041 Ger.W..¹⁷⁰

Vooraleer de beslagrechter een bewarend beslag toestaat, moeten een aantal voorwaarden zijn voldaan. Artikel 1413 Ger.W. stelt dat de toelating voor bewarend beslag slechts in geval van hoogdringendheid kan worden gevraagd aan de beslagrechter. Het bewarend beslag kan bijgevolg niet als pressiemiddel worden aangewend. De verzoekende partij moet bewijzen dat de tegenpartij tracht zijn insolventie te organiseren. Ook het precaire karakter van de financiële toestand van de tegenpartij kan worden aangehaald, waardoor de latere uitwinning van het vermogen in gevaar komt.¹⁷¹

¹⁶⁶ Artikel 1395, lid 1 Gerechdelijk Wetboek; G. DE LEVAL, *Eléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 358.

¹⁶⁷ Artikelen 1035-1041 en 1417 Gerechdelijk Wetboek; B. MAES, *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 316; B. MAES, E. BREWAEYS, P. VANLERSBERGHE, N. CLIJMANS en S. VAN SCHEL, *Gerechdelijk Privaatrecht ... na de hervormingen van 2013-2014*, Brugge, die Keure, 2014, 364; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechdelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 714; V. VAN HERREWEGHE, *Beslagzakboekje 2014*, Mechelen, Kluwer, 2014, 167.

¹⁶⁸ G. DE LEVAL, *Eléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 393-394; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort Geding*, Gent, Larcier, 2009, 37-38; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Meester van het proces. Topics Gerechdelijk Recht*, Gent, Larcier, 2010, 121; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 734.

¹⁶⁹ Artikelen 1445 en 1461 Gerechdelijk Wetboek; E. BREWAEYS, P. VANLERSBERGHE, N. CLIJMANS en S. VAN SCHEL, *Gerechdelijk Privaatrecht ... na de hervormingen van 2013-2014*, Brugge, die Keure, 2014, 363; E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, Mechelen, Kluwer, 2010, 39 en 322-324.

¹⁷⁰ Artikelen 1035-1041 Gerechdelijk Wetboek; B. MAES, *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 316; E. BREWAEYS, P. VANLERSBERGHE, N. CLIJMANS en S. VAN SCHEL, *Gerechdelijk Privaatrecht ... na de hervormingen van 2013-2014*, Brugge, die Keure, 2014, 364.

¹⁷¹ E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, Mechelen, Kluwer, 2010, 312; B. MAES, *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 317; B. MAES, E. BREWAEYS, P. VANLERSBERGHE, N. CLIJMANS en S. VAN SCHEL, *Gerechdelijk Privaatrecht ... na de hervormingen van 2013-2014*, Brugge, die Keure, 2014, 365; J. VAN DONINCK, L. VAN DEN HOLE en VLAAMSE PLEITGENOOTSCHAP, *Civiel Procesrecht vandaag en morgen*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 159; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechdelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 714; Cass. 22 juni 2000, *RW* 2000-01, 1166; Antwerpen 21 juni 2000, *P&B*

Daarnaast zal de verzoekende partij moeten beschikken over een schuldvordering. Dit geldt als fundamentele vereiste voor ieder bewarend beslag. Overeenkomstig artikel 1415 Ger.W. moet de schuldvordering allereerst zeker zijn. De beslagrechter zal hierbij moeten nagaan of de verzoekende partij beschikt over een actueel bestaande schuldvordering ten opzichte van de tegenpartij. Vervolgens moet de schuldvordering opeisbaar zijn, waardoor de verzoekende partij gerechtigd is om de nakoming van de schuldvordering te vorderen. Uiteindelijk kan een bewarend beslag slechts worden gelegd voor een vaststaande schuld of een schuld die vatbaar is voor een voorlopige ramming.¹⁷²

De laatste voorwaarde betreft de toelating van de beslagrechter. Zoals hierboven vermeld is de toelating van de beslagrechter vereist om een bewarend beslag te leggen, met uitzondering van een reeds bestaand vonnis ten gronde, een bewarend beslag onder derden of een pandbeslag.¹⁷³

76. Uit het voorgaande kan worden geconcludeerd dat de partijen tijdens een arbitrageprocedure genoodzaakt zijn om zich te richten tot de beslagrechter om een bewarend beslag te bekomen. De arbiter kan overeenkomstig artikel 1691, tweede lid Ger.W. geen bewarend beslag toestaan. Toch werd reeds aangehaald dat dit geen groot obstakel vormt voor de arbiter, omdat hij maatregelen kan treffen die een vergelijkbaar effect vertonen. Daarnaast kan elk vonnis, onder andere een arbitrale uitspraak, dienen als basis voor iedere vorm van bewarend beslag. Zoals reeds vermeld is de arbitrale uitspraak een vonnis in de zin van artikel 1414 Ger.W., waardoor een voorafgaande toelating van de beslagrechter niet is vereist. Een partij zal bijgevolg niet meer verplicht zijn om zich te wenden tot de kortgedingrechter voor een bewarend beslag, aangezien in de praktijk hieraan tegemoet wordt gekomen bij de procedure voor de arbiter.¹⁷⁴

5.3 VOORLOPIGE EN BEWARENDE MAATREGELN TEN AANZIEN VAN DERDEN

77. Arbitrage berust hoofdzakelijk op de wil van de partijen. Dit leidt ertoe dat de rechtsmacht van de arbiter slechts uitwerking heeft ten aanzien van de partijen die onderling hebben besloten om hun geschil aan arbitrage te onderwerpen. De bevoegdheid is bijgevolg *ratione personae* beperkt. Dit heeft tot gevolg dat een arbiter geen maatregel kan stellen aan derden die buiten de arbitrage staan. Derden kunnen nooit gebonden zijn door een voorlopige of bewarende maatregel van de arbiter. Indien een partij een maatregel nodig acht ten aanzien van derden (bv.: het voorleggen

2001, 137; Beslagr. Luik 9 januari 2002, *JLMB* 2002, 320, Noot G. DE LEVAL; Cass. 23 december 2010, *JLMB* 2012, 872; Cass. 18 juni 1999, *RW* 2000-01, 92.

¹⁷² E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, Mechelen, Kluwer, 2010, 315-319; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 714-716; V. VAN HERREWEGHE, *Beslagzakboekje 2014*, Mechelen, Kluwer, 2014, 163 en 166.

¹⁷³ B. MAES, *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 315; B. MAES, E. BREWAEYS, P. VANLERSBERGHE, N. CLJMANS en S. VAN SCHEL, *Gerechtelijk Privaatrecht ... na de hervormingen van 2013-2014*, Brugge, die Keure, 2014, 363; V. VAN HERREWEGHE, *Beslagzakboekje 2014*, Mechelen, Kluwer, 2014, 167.

¹⁷⁴ Artikel 1691, tweede lid Gerechtelijk Wetboek; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 74; P. TAELEMAN, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1721.

van bepaalde documenten of het afleggen van een getuigenis of eed), zal hij genoodzaakt zijn om zich te richten tot de kortgedingrechter.¹⁷⁵

78. Een kortgedingrechter kan een maatregel bevelen ten aanzien van een derde, aangezien de bevoegdheid rechtstreeks voortvloeit uit de wet. De kortgedingrechter zal in tegenstelling tot de arbiter een voorlopige of bewarende maatregel kunnen bevelen, die een derde bindt. Een voorbeeld hiervan is een bewarende maatregel, waarbij beslag wordt gelegd op goederen van de tegenpartij, die zich in handen van een derde bevinden. Verder kan de kortgedingrechter een derde bevelen stukken over te maken of te getuigen. Deze derde zal de bewarende maatregel moeten respecteren en naleven.¹⁷⁶

6 VERZOEK

79. Bij een verzoek tot een voorlopige of bewarende maatregel heeft de arbiter de opdracht om bij zijn beoordeling van dit verzoek een aantal belangrijke overwegingen te maken. De beoordeling van een maatregel moet immers gebeuren met grote omzichtigheid. De arbiter zal met een aantal elementen rekening houden, waarbij hij deze zal toetsen op hun merites. Deze elementen hebben betrekking op de *prima facie* bevoegdheid van de arbiter, de *prima facie* vaststelling van de zaak, de opportuniteit, de noodzaak en de proportionaliteit. Met betrekking tot deze laatste drie elementen is de arbiter vrij om al dan niet een afweging te maken, die zal afhangen van de aard van de gevorderde maatregel.¹⁷⁷

80. Een verzoek tot de kortgedingrechter brengt eveneens een belangenafweging met zich mee. Hierbij is de kortgedingrechter verplicht om na te gaan of er al dan niet een nadeel ontstaat voor de verzoekende partij, indien de gevorderde maatregel niet wordt toegekend. Indien het nadeel niet bestaat, onwaarschijnlijk is of via andere wegen mogelijk is, dan zal de maatregel niet worden toegekend. Daarnaast kan de kortgedingrechter een afweging maken tussen enerzijds het mogelijk nadeel voor de verzoekende partij en anderzijds het mogelijk nadeel voor de tegenpartij als gevolg van het toekennen van de gevorderde maatregel. Belangrijk bij deze belangenafweging is dat de verzoekende partij niet in een betere positie wordt geplaatst dan deze waarin hij zich zou bevinden indien zijn rechten ten gronde zouden erkend worden. Daarnaast moet de kortgedingrechter voorkomen dat het opleggen van de gevorderde maatregel niet tot gevolg heeft dat de arbitrageprocedure wordt ondermijnd.¹⁷⁸

¹⁷⁵ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 231; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 195; J. LINSMEAU, *L'arbitrage volontaire en droit privé belge*, Brussel, Bruylant, 1991, 73; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 168; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 726 en 732; E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 120; H. VAN HOUTTE, "Voorlopige maatregelen bij arbitrage", *RW* 1989-1990, 533; M. HUYS en G. KEUTGEN, "Chronique de jurisprudence: l'arbitrage (1975-1982)", *JT* 1976, nr. 27, 57.

¹⁷⁶ Artikel 8 en 556 e.v. *Gerechtelijk Wetboek*; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 165; E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 114.

¹⁷⁷ D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 73.

¹⁷⁸ Brussel 6 oktober 1983, *TBH* 1984, 365; Vz. Kh. Brussel 15 januari 1988, *TRV* 1988, 384; Vz. Kh. Brussel 20 juni 1990, *TRV* 1991, 51, noot B. TILLEMANS; Vz. Kh. Brussel 2 maart 1988, *RPS* 1988, nr. 6492, 208; E. VAN

7 BESLISSING

81. Een voorlopige of bewarende maatregel onder de arbitragewet van 19 mei 1998 kon slechts worden bevolen wanneer de arbiter zijn collega-arbiters hierover had geraadpleegd. Overeenkomstig het oude artikel 1701, lid 1 Ger.W. handelde de arbiter onrechtmatig indien zijn beslissing in strijd was met het vereiste van collegialiteit. Deze vereiste was slechts van toepassing indien het scheidsgerecht uit meerdere arbiters bestond. Bij een enkele arbiter was deze vereiste niet van toepassing. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een voorlopige of bewarende maatregel slechts rechtsgeldig was, indien de beraadslaging plaatsvond in de aanwezigheid van alle arbiters en de gevorderde maatregel werd genomen met volstreekte meerderheid van stemmen. Dit bracht problemen teweeg wanneer binnen het scheidsgerecht geen meerderheid kon worden gevormd.¹⁷⁹

Aan dit probleem werd tegemoet gekomen door de invoering van artikel 1711 Ger.W. onder de nieuwe arbitragewet. Het artikel is ingeschreven in de lijn van artikel 29 van de Modelwet en gaat er vanuit dat het scheidsgerecht plaatsvindt in de aanwezigheid van alle arbiters. Daarnaast wordt er eveneens vanuit gegaan dat de gevorderde maatregel, in tegenstelling tot het oude artikel, slechts bij meerderheid van stemmen wordt genomen, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. De partijen kunnen bovendien overeenkomen dat de voorzitter een beslissende stem heeft indien geen meerderheid wordt gevormd binnen het scheidsgerecht. De Belgische wetgever gaat een stap verder dan de Modelwet, aangezien de Modelwet niet voorziet in deze mogelijkheid. Een gelijkaardige regeling wordt voorzien in het CEPANI-arbitragereglement.¹⁸⁰

Een arbiter kan ook weigeren om deel te nemen aan de beraadslaging of aan een stemming. Op deze manier kan een arbiter de uitspraak van een maatregel proberen tegen te houden in het voordeel van de partij die hem heeft aangesteld. Hierdoor komt zijn onafhankelijkheid in het gedrang, alsook de snelheid van de arbitrageprocedure. Teneinde dit te voorkomen mogen de overige arbiters uitspraak doen, ook al weigert één arbiter om mee te werken.¹⁸¹

82. In tegenstelling tot het scheidsgerecht dat uit meerdere arbiters kan bestaan, zal bij een kortgedingprocedure slechts uitspraak worden gedaan door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, meer bepaald de kortgedingrechter. De kortgedingrechter is verplicht om een beslissing te nemen in de aan hem voorgelegde zaak, anders is er sprake van rechtsweigering.¹⁸²

DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 132; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort Geding*, Gent, Larcier, 2010, 535.

¹⁷⁹ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 237; G. KEUTGEN en G.-A. DAL, *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 393-394.

¹⁸⁰ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 35; Artikel 1711, §1 en §3 Gerechtelijk Wetboek; artikel 29 UNCITRAL Modelwet; artikel 29, lid 1 CEPANI-arbitragereglement; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 836.

¹⁸¹ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 35; Artikel 1711, §4 Gerechtelijk Wetboek; artikel 29 UNCITRAL Modelwet; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 836.

¹⁸² Artikel 5 en 584, lid 1 Gerechtelijk Wetboek.

8 DWANGSOM

83. Overeenkomstig artikel 1713, §7 Ger.W. heeft de arbiter de mogelijkheid om een partij te veroordelen tot de betaling van een dwangsom. Hierbij worden de artikelen 1385*bis* tot en met 1385*octies mutatis mutandis* toegepast. Voor de invoering van §7 heeft de Belgische wetgever zich niet gebaseerd op de Modelwet, aangezien deze laatste niets over de dwangsom vermeldt.¹⁸³

De Belgische wetgever heeft het oude artikel 1709*bis* Ger.W. overgenomen, dat door de hervorming van Deel VI op 19 mei 1998 werd ingevoerd. Aanvankelijk werd in de rechtsleer aanvaard dat het verboden was voor arbiters om een dwangsom op te leggen. Het verbod werd afgeleid uit artikel 1385*bis* Ger.W., waarin de bevoegdheid in het opleggen van een dwangsom uitdrukkelijk werd toegewezen aan de overheidsrechter. Hierdoor kon de arbiter zich schuldig maken aan machtsoverschrijding, indien hij een dwangsom zou opleggen als bijkomende veroordeling aan zijn hoofdveroordeling. In de praktijk werd het verbod eerder als betreurend beschouwd.¹⁸⁴

Sinds de hervorming van 1998 kwam hierin verandering door de bevoegdheid van de arbiter inzake het opleggen van een dwangsom uitdrukkelijk in de wet vast te leggen. De bevoegdheid van de arbiter werd opgenomen in artikel 12 van de wet van 19 mei 1998. Daarin werd bepaald dat de artikelen 1385*bis* tot en met 1385*octies* Ger.W. eveneens van toepassing waren. Dit bracht onder andere met zich mee dat de dwangsom slechts kon worden uitgesproken door de arbiter, indien een partij hier uitdrukkelijk om verzocht.¹⁸⁵

Bovenvermelde bepaling laat de arbiter, op verzoek van een partij, toe om een dwangsom op te leggen aan de andere partij zodoende deze laatste aan te zetten om de voorlopige of bewarende maatregel vrijwillig uit te voeren. De dwangsom fungeert bijgevolg als een drukkingsmiddel tot de uitvoering van de gevorderde maatregel, uitgezonderd de betaling van een geldsom. Het brengt positieve gevolgen teweeg voor de arbitrageprocedure, meer bepaald de doeltreffendheid ervan.¹⁸⁶

Desalniettemin dient te worden opgemerkt dat een dwangsom slechts uitvoerbaar is indien de beslissing, waarbij deze wordt opgelegd, ten uitvoer kan worden gelegd. Een dwangsom zal slechts uitvoerbaar zijn wanneer de overheidsrechter het *exequatur* aan de arbitrale uitspraak verleent (*infra* 54, nr. 90), zoals bevestigd door een arrest van het Benelux Gerechtshof op 5 juli 1985.¹⁸⁷

¹⁸³ Artikel 1713, §7 Gerechtelijk Wetboek; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 37.

¹⁸⁴ Artikel 1385*bis* Gerechtelijk Wetboek; MvT bij het wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage, *Parl.St.* Kamer 1997-98, nr. 1374/1, 10; P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1722-1723; Rb. Luik 6 maart 1984, *Jur. Liège* 1984, 200, noot G. DE LEVAL.

¹⁸⁵ Wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *BS* 7 augustus 1998; MvT bij het wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage, *Parl.St.* Kamer 1997-98, nr. 1374/1, 10; P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1722-1723.

¹⁸⁶ G. KEUTGEN, "La nouvelle loi sur l'arbitrage", *JT* 1998, 768; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 844; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 746; K. WAGNER, *Dwangsom*, Mechelen, Kluwer, 2003, 12-13; X. MALENGREAU, "L'introduction de l'astreinte en droit belge", *RGAR* 1981, nr. 10348, 2; Vz. Arbrb. Brussel 9 juli 1985, *RW* 1985-86, 966; Vz. Kh. Mechelen 10 oktober 1980, *TBH* 1981, III, 532.

¹⁸⁷ Beneluxhof 5 juli 1985, *RW* 1985-86, 929, concl. E. KRINGS.

Daarenboven kan de dwangsom slechts worden verbeurd nadat de arbitrale uitspraak werd betekend door de veroordeelde partij. Bemerkt eveneens dat op het moment wanneer het scheidsrecht is ontbonden en de artikelen 1385*bis* tot en met 1385*octies* Ger.W. dienen te worden toegepast, een partij zich zal kunnen beroepen op de overheidsrechter die aan de arbitrale uitspraak het *exequatur* verleende.¹⁸⁸

84. Niet enkel de arbiter, maar ook de kortgedingrechter beschikt over de mogelijkheid om een dwangsom op te leggen, indien aan de hoofdveroordeling niet wordt voldaan. Het zal eveneens als drukkingsmiddel fungeren tot de uitvoering van de door de tegenpartij opgelopen veroordelingen. De artikelen 1385*bis* tot en met 1385*octies* Ger.W. zijn van toepassing.¹⁸⁹

De kortgedingrechter kan aan een voorlopige of bewarende maatregel een bijkomende dwangsom koppelen. Deze dwangsom zal slechts opeisbaar zijn na de betekening van de beschikking waarin deze is vastgesteld of na verloop van een zekere tijd bepaald door de kortgedingrechter. De dwangsom is verschuldigd indien de veroordeling, waaraan deze is gekoppeld, niet vrijwillig wordt uitgevoerd. Daarnaast moet de veroordeling uitvoerbaar zijn, wat overeenkomstig artikel 1039, tweede lid Ger.W. het geval is bij een beschikking in kort geding.¹⁹⁰

De rechtsmiddelen die tegen de beschikking in kort geding kunnen worden aangewend brengen een aantal gevolgen teweeg ten aanzien van de kortgedingmaatregelen (*infra* 53, nr. 88), maar ook voor de dwangsom die hieraan is gekoppeld. Een beschikking in kort geding, meer bepaald de voorlopige of bewarende maatregel, is uitvoerbaar bij voorraad overeenkomstig artikel 1039, tweede lid Ger.W.. Dit heeft tot gevolg dat de verzoekende partij kan overgaan tot de invordering van de dwangsom, indien deze wordt verbeurd na de betekening van de hoofdveroordeling. Een dwangsom opgelegd door de kortgedingrechter is verbeurd wanneer de voorlopige of bewarende maatregel niet wordt nageleefd, tot op het ogenblik dat de arbiter het geschil ten gronde beslecht.¹⁹¹

¹⁸⁸ Artikelen 1385*bis*, lid 3 en 1385*quinquis* Gerechtelijk Wetboek; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 844; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 74; O. CAPRASSE en D. DE MEULEMEESTER, *De arbitrale uitspraak*, Brussel, Bruylant, 2006, 62-62; P. Taelman, "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, afl. 4, 1725.

¹⁸⁹ P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 844; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 746; B. MAES, *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 303-304; J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 715-716; K. WAGNER, *Dwangsom*, Mechelen, Kluwer, 2003, 12-13; X. MALENGREAU, "L'introduction de l'astreinte en droit belge", *RGAR* 1981, nr. 10348, 2; Vz. Arbrb. Brussel 9 juli 1985, *RW* 1985-86, 966; Vz. Kh. Mechelen 10 oktober 1980, *TBH* 1981, III, 532.

¹⁹⁰ Artikel 1385*bis* Gerechtelijk Wetboek; K. WAGNER, *Casebook 20 Jaar Dwangsom*, Gent, Mys & Breesch, 2001, 342; Cass. 22 juni 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 1279; B. MAES, *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 304-305.

¹⁹¹ J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 752; J. VAN DONINCK, B. MAES, N. SLOOTMAEKERS, E. VAN POUCKE en M. BAETENS-SPETSCHINSKYB, *Dwangsom: omdat het moet*, Gent, Larcier, 2012, 13; J. VAN COMPERNOLLE, *L'astreinte*, Brussel, Larcier 2007, nr. 85; A. VAN OEVELEN en D. LINDEMANS, "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *TPR* 1985, 1089, nr. 49, 1069-1070; Beneluxhof 14 april 1983, *RW* 1983-84, concl. E. KRINGS; Cass. 3 juni 2011, nr. C.10.0614.N.

De verbeurde dwangsom zal verschuldigd blijven indien de arbiter achteraf een andersluidende beslissing velt (*infra* 50, nr. 85). Dit betreft de aangelegenheid wanneer geen rechtsmiddel werd aangewend tegen de beschikking in kort geding, waarbij de opgelegde dwangsom werd verbeurd. Een beschikking in kort geding heeft een uitvoerbare titel (*infra* 55, nr. 91), dat zijn gelding blijft behouden tot op het ogenblik dat de arbiter een uitspraak ten gronde velt en zonder dat aan deze beschikking retroactieve werking wordt verleend.¹⁹²

Bij de aanwending van een rechtsmiddel tegen de hoofdveroordeling, moet de verbeurde dwangsom vermeerderd met interesten worden terugbetaald aan de tegenpartij, indien deze laatste reeds een geldsom had uitbetaald aan de verzoekende partij. De verklaring hiervoor is dat door de aanwending van het rechtsmiddel de titel teniet wordt gedaan op grond waarvan de dwangsom verschuldigd was en ook werd verhaald. Daarnaast kan de verzoekende partij gehouden zijn tot de betaling van een schadevergoeding voor eventuele schade, zonder de vereiste van kwade trouw of fout in hoofde van de verzoekende partij.¹⁹³

9 OPSCHORSEN, WIJZIGEN EN INTREKKEN

85. Overeenkomstig artikel 1692 Ger.W. voorziet de Belgische wetgever de mogelijkheid aan de arbiter om, op verzoek van een partij, een maatregel te wijzigen, te schorsen of in te trekken. De Belgische wetgever heeft zich hiervoor gebaseerd op artikel 17 D van de Modelwet, zonder deze volledig over te nemen. Hoewel in de Modelwet de arbiter op eigen initiatief een opgelegde maatregel kan wijzigen, opschorsen of intrekken, bepaalt de Belgische wetgever dat een dergelijke beslissing slechts kan worden genomen op verzoek van een partij en niet op eigen initiatief van de arbiter. Bovenstaande optie met betrekking tot het op eigen initiatief wijzigen, opschorsen of intrekken van een opgelegde maatregel door een arbiter werd niet weerhouden omwille van dezelfde redenen die reeds zijn aangehaald met betrekking tot de eenzijdige maatregelen (*supra* 41, nr. 71).¹⁹⁴

Daarnaast kan het overnemen van deze optie problemen opleveren inzake het beschikkingsbeginsel, dat een fundamenteel beginsel van het Belgisch recht vormt.¹⁹⁵ Het beschikkingsbeginsel, ook omschreven als het beginsel van de partijautonomie, stelt dat de eiser zowel het voorwerp, als de oorzaak van de eis bepaalt. Dit heeft tot gevolg dat de overheidsrechter slechts kan oordelen over

¹⁹² J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 752-753; A. VAN OEVELEN en D. LINDEMANS, "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *TPR* 1985, 1089, nr. 49, 1089; Beneluxhof 14 april 1983, *RW* 1983-84, 223, concl. E. KRINGS.

¹⁹³ J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 752; A. VAN OEVELEN en D. LINDEMANS, "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *TPR* 1985, 1089, nr. 49, 1069-1070; Beneluxhof 14 april 1983, 223, *RW* 1983-84, concl. E. KRINGS.

¹⁹⁴ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 25; K. WAGNER, *Burgerlijk procesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2014, 150-151; C. VAN SEVEREN, "Beschikkingsbeginsel vs. taak van de rechter", *NJW* 2015, nr. 314, 20; J. LAENENS, "De arbiter en zijn uitspraak", *RW* 2004, nr. 23, 888.

¹⁹⁵ Cass. 28 oktober 2011, *Pas.* 2011, 2392; Cass. 18 maart 2011, *RW* 2011-12, 1470.

hetgeen de eiser vordert. Niet alleen de overheidsrechter is gehouden tot het beschikkingsbeginsel, maar ook de arbiter. Beiden kunnen op geen enkele manier hiervan afwijken.¹⁹⁶

Het opschorsen, wijzigen of intrekken van een opgelegde maatregel geldt niet enkel ten aanzien van een eigen maatregel, maar ook ten aanzien van een maatregel die werd bevolen door de kortgedingrechter.¹⁹⁷ Door het stellen van een nieuwe voorlopige of bewarende maatregel kan de arbiter de gewezen maatregel van de kortgedingrechter op een eenvoudige manier terzijde schuiven of wijzigen. Op deze manier komt een nieuwe maatregel in de plaats, die dan door de partijen moet worden nageleefd. Overeenkomstig de memorie van toelichting vormt dit geen probleem aangezien de maatregelen opgelegd door de kortgedingrechter van voorlopige aard zijn. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de omstandigheden, die kunnen wijzigen doorheen de arbitrageprocedure.¹⁹⁸

De partij tegen wie een maatregel werd verkregen krijgt hierdoor een keuzemogelijkheid om de maatregel gewezen door de kortgedingrechter aan te vechten. Enerzijds kan de partij zich beroepen op artikel 1692 Ger.W., waardoor de arbiter deze maatregel kan wijzigen, schorsen of intrekken door het stellen van een nieuwe maatregel. Anderzijds heeft de partij de mogelijkheid om een beroepsprocedure op te starten tegen de beschikking van de kortgedingrechter (*infra* 52, nr. 88) waarin de voorlopige of bewarende maatregel werd bevolen. Dit kan leiden tot procedureslagen, waardoor een zekere ervarenheid van de arbiter noodzakelijk wordt.¹⁹⁹

86. In tegenstelling tot de arbiter heeft de kortgedingrechter niet de mogelijkheid om een door hem gewezen maatregel op te schorten, in te trekken of te wijzigen. In afwachting van een arbitrale uitspraak heeft de beschikking in kort geding volle rechtsmacht tussen de partijen. De voorlopige of bewarende maatregel gewezen door de kortgedingrechter zal tussen de partijen gelden. De gewezen maatregel is immers bekleed met een volwaardig gezag van gewijsde. Het gezag van de gewezen maatregel zal slechts ophouden van zodra de arbiter het geschil ten gronde heeft beslecht.²⁰⁰

De kortgedingrechter is gebonden door het gezag van zijn beschikkingen, waardoor hij de gewezen maatregel niet kan wijzigen, opschorten of intrekken. Zo zal de kortgedingrechter het gezag van

¹⁹⁶ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 25; K. WAGNER, *Burgerlijk procesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2014, 150-151; C. VAN SEVEREN, "Beschikkingsbeginsel vs. taak van de rechter", *NJW* 2015, nr. 314, 20; J. LAENENS, "De arbiter en zijn uitspraak", *RW* 2004, nr. 23, 888.

¹⁹⁷ Artikel 17 D UNCITRAL Modelwet; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 25; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 75.

¹⁹⁸ MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 25; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 75.

¹⁹⁹ D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 75; C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPEL en M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 47.

²⁰⁰ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 25; S. BEERNAERT, "Algemene principes van het civiele kort geding", *RW* 2001-2002, nr. 36, 1347-1348.

gewijsde van zijn reeds gewezen beschikking schenden indien hij een vordering tot wijziging of intrekking aanneemt op grond van feiten die reeds bestonden bij de uitspraak van de voorafgaande beschikking.²⁰¹ Er geldt slechts één uitzondering en dat is wanneer de omstandigheden doorheen de arbitrageprocedure zijn veranderd. In dit geval heeft de kortgedingrechter wel de mogelijkheid om de gewezen maatregel te wijzigen, op te schorten of in te trekken. Uiteindelijk verschilt dit niet zoveel met de arbiter, aangezien de arbiter ook rekening zal houden met gewijzigde omstandigheden. Een arbiter zal zijn eigen gewezen maatregel niet opschorsen, wijzigen of intrekken, indien hij daar geen reden toe ziet.²⁰²

10 RECHTSMIDDELEN

87. Het instellen van rechtsmiddelen tegen een arbitrale uitspraak maakt geen essentieel recht uit van een partij, zoals dit wel het geval is bij een procedure voor de kortgedingrechter (*infra* 52, nr. 88). Het instellen van hoger beroep tegen een arbitrale uitspraak zal slechts mogelijk zijn indien de partijen dit zijn overeengekomen in hun arbitrageovereenkomst. Dit geldt eveneens voor een door de arbiter gewezen voorlopige of bewarende maatregel. Een voorlopige of bewarende maatregel wordt bevolen krachtens een procedurele beschikking of ordonnantie of via een arbitrale tussenuitspraak. Ook in een CEPANI-arbitrage zullen de partijen automatisch afstand doen van alle rechtsmiddelen behalve dewelke uitdrukkelijke afstand vereist van de partijen.²⁰³

Het instellen van hoger beroep doet afbreuk aan de snelheid en het kostenbeperkend karakter van arbitrage. De Belgische wetgever heeft bewust geopteerd om hoger beroep achterwege te laten, maar biedt de partijen toch de mogelijkheid om het rechtsmiddel uitdrukkelijk op te nemen in de arbitrageovereenkomst. Op deze manier belet de wetgever dat het arbitraal hoger beroep een zeker automatisme zou krijgen. Daarnaast dient te worden opgemerkt dat partijen steeds de mogelijkheid hebben om een verzoek te richten tot de arbiter om een gewezen maatregel te laten opschorten, wijzigen of intrekken (*supra* 50, nr. 85).²⁰⁴

88. Het instellen van hoger beroep is wel van toepassing bij de procedure voor de kortgedingrechter. Artikel 1039, tweede lid Ger.W. stelt dat de beschikkingen in kort geding uitvoerbaar bij voorraad zijn niettegenstaande verzet of hoger beroep. Hieruit kan worden afgeleid dat tegen een beschikking in kort geding, wat betreft de voorlopige of bewarende maatregel die werd bevolen, zo-

²⁰¹ Cass. 28 september 1978, RW 1978-79, 2870.

²⁰² Cass. 14 december 1989, Arr. Cass. 1989-90, 534; B. MAES, *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 102; M. GOVAERTS, "Het gezag van gewijsde waarmede voorlopige maatregelen bekleed zijn", *RABG* 2011, nr. 5, 326; A. VAN OEVELEN en D. LINDEMANS, "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *TPR* 1985, 1089, nr. 49, 1052.

²⁰³ Artikel 1716 Gerechtelijk Wetboek; Artikel 32(2) CEPANI-arbitragereglement; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 838; D. MATRAY en F. MOREAU, "Les voies de recours contre les sentences arbitrales" in D. MATRAY (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Commission Edition Formation Permanente CUP - Décembre 2012, 271; D. DE MEULEMEESTER en H. VERBIST, *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtelijk Wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 233; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 77.

²⁰⁴ D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 77; K. DHONDT, "Wat baat de huurder bij arbitrage? Een korte toelichting bij de recente wetswijziging", *Huur* 1998-1999, 26-27.

wel gewone als buitengewone rechtsmiddelen kunnen worden aangewend. Het verschilt ten aanzien van een arbitrale uitspraak, vermits het scheidsgerecht in eerste en laatste aanleg zetelt. Arbitrage biedt vanuit dit oogpunt een snellere en efficiëntere werking ten opzichte van de kortgedingrechter.²⁰⁵

Het lot van de kortgedingmaatregelen kan in vraag worden gesteld, indien een beschikking in eerste aanleg wordt hervormd in hoger beroep of na verzet. Het antwoord op deze vraag kan worden gegeven door artikel 1398, tweede lid Ger.W., waarbij de tenuitvoerlegging van het vonnis geschiedt op risico van de partij die daartoe last geeft. Hieronder valt het risico van de hervorming in graad van hoger beroep.²⁰⁶

Het risico gelegen bij de verzoekende partij, brengt voor deze partij een aantal ongemakken mee. Een verzoekende partij zal namelijk steeds gehouden zijn tot de terugbetaling van de reeds betaalde geldsommen vermeerderd met interesten, meer bepaald vergoedende interesten die beginnen te lopen vanaf het moment dat schade ontstaat. Dit geldt ook ten aanzien van een bevel om iets te doen. Indien de kortgedingrechter in eerste aanleg de tegenpartij een bevel gaf om iets te doen, dan zal het bevel ophouden te bestaan en is de verzoekende partij gehouden tot de betaling van de eventuele schade die door het bevel is ontstaan. Zoals reeds besproken zal een dwangsom die reeds verbeurd is (*supra* 49, nr. 84), moeten worden terugbetaald met de daarbij horende interesten. Uit deze voorbeelden kan worden afgeleid dat een hoger beroep of een verzet ertoe moet leiden de veroordeelde partij in eerste aanleg terug te plaatsen in de positie waarin deze zich bevond voor de uitvoering van de beschikking.²⁰⁷

89. Uit het bovenstaande kan worden afgeleid dat het instellen van hoger beroep tegen een door de kortgedingrechter gewezen maatregel niet altijd evident is, aangezien het een aantal ongemakken met zich meebrengt. Het instellen van hoger beroep tegen een door de arbiter gewezen maatregel is niet mogelijk, tenzij partijen anders overeenkomen. Toch vormt dit niet zozeer een obstakel voor de partijen, aangezien zij steeds de mogelijkheid hebben om een verzoek tot opschorting, wijziging of intrekking van een opgelegde maatregel bij de arbiter in te stellen.

²⁰⁵ Artikel 1039, tweede lid en 1716 Gerechtelijk Wetboek; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 26; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 317; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 735; A. VAN OEVELEN en D. LINDEMANS, "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *TPR* 1985, 1089, nr. 49, 1052.

²⁰⁶ Artikel 1398, tweede lid Gerechtelijk Wetboek; S. BEERNAERT, "Algemene principes van het civiele kort geding", *RW* 2001-2002, nr. 36, 1341 en 1349; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 37; D. LINDEMANS, *Kort geding*, Antwerpen, Kluwer, 1985, 435-449; S. BEERNAERT, "Algemene principes van het civiele kort geding", *RW* 2001-2002, nr. 36, 1349; Antwerpen 28 september 1999, *P&B* 2001, 134.

²⁰⁷ J. LAENENS, K. BROECKX, D. SCHEERS en P. THIRIAR, *Handboek Gerechtelijk Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 752; S. BEERNAERT, "Algemene principes van het civiele kort geding", *RW* 2001-2002, nr. 36, 1349; A. VAN OEVELEN en D. LINDEMANS, "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *TPR* 1985, 1089, nr. 49, 1069; Beneluxhof 14 april 1983, *RW* 1983-84, concl. E. KRINGS; Luik 29 juni 2001, *JT* 2002, 9.

11 AFDWINGBAARHEID EN UITVOERBAARHEID

90. De partij moet bij haar keuze tussen enerzijds de arbiter en anderzijds de kortgedingrechter een afweging maken of de tegenpartij de gevorderde maatregel spontaan zal uitvoeren. Een door de arbiter bevolen voorlopige of bewarende maatregel bindt de partijen, maar bevat op zich geen uitvoerbare titel, ten gevolge van het gebrek aan *imperium* van de arbiter. In tegenstelling tot de kortgedingrechter is de arbiter niet met overheidsgezag bekleed. De verzoekende partij zal genoodzaakt zijn om zich te richten tot de overheidsrechter omdat hij alleen over dat *imperium* beschikt. Hierdoor zal een door de arbiter bevolen voorlopige of bewarende maatregel slechts uitvoerbaar zijn indien zij het *exequatur* van de overheidsrechter heeft verkregen. Het *exequatur* heeft als gevolg dat de gevorderde maatregel met dwang ten uitvoer kan worden gelegd. De mogelijkheid tot dwanguitvoering van een voorlopige of bewarende maatregel wordt hierdoor gelijkgesteld met een rechterlijk vonnis.²⁰⁸

Door de nieuwe arbitragewet zijn de artikelen 1696 en 1697 Ger.W. ingevoerd, dewelke gebaseerd zijn op de artikelen 17 H en I van de Modelwet. De nieuwe artikelen behandelen de tenuitvoerlegging van voorlopige en bewarende maatregelen. Deze maatregelen worden ten uitvoerbaar verklaard door de rechtbank van eerste aanleg, tenzij het scheidsgerecht daarover andere aanwijzingen geeft. De rechtbank van eerste aanleg zal de gevorderde maatregel niet ten gronde onderzoeken wanneer zij haar beslissing neemt. Dit is te wijten aan de grote autonomie die aan de arbitrageprocedure wordt toegekend. De tenuitvoerlegging van een voorlopige of bewarende maatregel kan net zoals deze van een arbitrale uitspraak worden geweigerd indien deze strijdig is met een aantal essentiële vereisten voor een geldige arbitrage. De weigeringsgronden staan opgenomen in artikel 1697 Ger.W.. De rechtsleer, die oordeelt dat het regime voor de tenuitvoerlegging van een arbitrale uitspraak eveneens van toepassing is op deze van de voorlopige en bewarende maatregelen, wordt op deze manier bevestigd.²⁰⁹

De weigering kan zowel gebeuren op verzoek van de partij tegen wie deze maatregel is ingeroepen, als door de rechtbank van eerste aanleg. Aan het verzoek van de tegenpartij zullen echter een aantal voorwaarden worden gekoppeld. Een eerste voorwaarde heeft betrekking op een aantal

²⁰⁸ J. ERAUW, "Rond arbitrage rijzen vragen van internationale aard inzake bevoegdheid, toepasselijk recht en exequatur" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 148; G. DE LEVAL, *Éléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 506-508; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 263; M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechter. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie", in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 348-349; G. DE LEVAL, "Les mesures provisoires et conservatoires et l'arbitrage" in D. MATRAY, (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Gent, Larcier, 2002, 173; H. VAN HOUTTE, "Een arbiter aan het woord", *Jura Falc.* 1992-93, 499; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 732, 734; H. VAN HOUTTE en K. COX, "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007, nr. 2, 153; L. DEMEYERE en H. VERBIST, "De nieuwe Belgische arbitragewet van 24 juni 2013", *RW* 2014, nr. 3, 92.

²⁰⁹ Artikelen 1698 en 1697 Gerechtelijk Wetboek; Artikelen 17 H en I UNCITRAL Modelwet; MvT tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage van 11 april 2013, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001, 25; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 734; M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 264; O. CAPRASSE en D. DEMEULEMEESTER, "De arbitrale uitspraak" in O. CAPRASSE, K. COX, D. DEMEULEMEESTER, B. HANOTIAU, G. KEUTGEN, M. PIERS, R. VERMEERSCH, P. WAUTELET (eds.), *CEPINA De arbitrale uitspraak*, Brussel Bruylant, 2006, 43..

rechtvaardigheidsgronden van de weigering overeenkomstig artikel 1721, §1, a), i., ii., iii., iv. of v. Ger.W.. Daarnaast kan een weigering plaatsvinden indien de beslissing van het scheidsgerecht inzake het stellen van een waarborg niet wordt nageleefd. Het scheidsgerecht kan op basis van artikel 1693 Ger.W. aan de partij die de maatregel vordert een passende waarborg opleggen. Verder kan een weigering plaatsvinden indien de maatregel reeds werd ingetrokken of opgeschort door een scheidsgerecht of vernietigd of opgeschort door een rechtbank die daartoe gemachtigd was. Deze voorwaarden moeten niet cumulatief vervuld zijn.²¹⁰ De rechtbank van eerste aanleg kan slechts weigeren indien deze vaststelt dat de in artikel 1721, §1, b) Ger.W. bedoelde gronden van toepassing zijn op de tenuitvoerlegging van de voorlopige of bewarende maatregel.²¹¹

Aangezien het verkrijgen van het *exequatur* toch wel enige tijd in beslag neemt, kan een partij eerder geneigd zijn om zich te richten tot de kortgedingrechter voor het bekomen van een maatregel. Doordat een maatregel ten uitvoerbaar moet worden verklaard, komt de snelheid van arbitrage in het gedrang, waardoor de gevorderde maatregel op een snellere manier kan worden bekomen bij de kortgedingrechter. Het verlenen van het *exequatur* kan bijgevolg als een argument door de partijen worden aangehaald bij de urgentietoets door de kortgedingrechter.²¹²

Daarnaast zal de verzoekende partij overeenkomstig artikel 1695 Ger.W. aansprakelijk zijn voor alle kosten en alle schade aan een andere partij, die zijn ontstaan door de tenuitvoerlegging van een voorlopige of bewarende maatregel. Hieruit kan worden afgeleid dat de tenuitvoerlegging van een maatregel bijgevolg gebeurt op risico van de verzoekende partij.²¹³

91. In tegenstelling tot de arbiter moet de kortgedingrechter de tenuitvoerlegging niet uitdrukkelijk toestaan. Overeenkomstig artikel 1039 Ger.W. is de beschikking in kort geding van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet of hoger beroep. In geval van "volstreckte noodzakelijkheid" kan de beschikking op de minuut ten uitvoer worden gelegd.²¹⁴ De uitvoerbaarheid van een beschikking in kort geding kan op geen enkele wijze de kortgedingrechter worden ontzegd.²¹⁵

De uitvoering van de gewezen maatregel gebeurt, net zoals de uitvoering van een maatregel gewezen door een arbiter, op risico van de verzoekende partij. Overeenkomstig artikel 1398 Ger.W. geschiedt de tenuitvoerlegging alleen op risico van de partij die daartoe last geeft. Het risico is tweeledig, waarbij enerzijds een risico van hervorming in graad van hoger beroep bestaat (*supra*

²¹⁰ Artikel 1693 en 1697, §1 Gerechtelijk Wetboek.

²¹¹ Artikel 1697, §2 Gerechtelijk Wetboek.

²¹² J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 89, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004; H. VAN HOUTTE, "Voorlopige maatregelen bij arbitrage", *RW* 1989-90, (532), 536; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2010, 170.

²¹³ Artikel 1695 Gerechtelijk Wetboek.

²¹⁴ Artikel 1039 en 1041, tweede lid Gerechtelijk Wetboek; P. DAUW, *Burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 3; I. VEROUWSTRAETE, "Het kort geding, Recente trends", *TPR* 1980, 277; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 36.

²¹⁵ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 36; G. DE LEVAL, "L'examen du fond des affaires par le juge des référés", *JT* 1982, 424, 20.

53, nr. 88) en anderzijds een risico van een anders luidende beoordeling over de positie van de partij door de arbiter bij de beoordeling ten gronde van hun rechten.²¹⁶

92. Uit het voorgaande kan worden geconcludeerd dat de vereiste van het *exequatur*, indien de partij de gewezen maatregel niet vrijwillig nakomt, een procedureel nadeel uitmaakt. Het neemt veel tijd in beslag, waardoor de doeltreffendheid van arbitrage in het gedrang komt. Desalniettemin kan worden opgemerkt dat de gewezen maatregel doorgaans vrijwillig door de partijen wordt nageleefd, aangezien de arbiter ten gronde uitspraak zal doen over hun zaak. Het is dan ook niet verstandig om de arbiter dwars te liggen door het niet uitvoeren van de door hem bevolen maatregel.²¹⁷

12 OVER DE LANDSGRENZEN

12.1 ARBITRAGE VALT NIET ONDER HET TOEPASSINGSGBIED VAN DE BRUSSEL I BIS-VERORDENING

93. Alvorens dieper wordt ingegaan op de voorlopige en bewarende maatregelen die een extraterritoriale werking hebben bij zowel de kortgedingrechter als de arbiter, wordt kort de uitsluiting van arbitrage uit de Brussel I *bis*-VO besproken.

Arbitrage valt buiten het toepassingsgebied van de Brussel I *bis*-VO. Er werden reeds voorstellen gedaan om de uitsluiting van arbitrage ongedaan te maken, wat leidde tot heel wat kritiek.²¹⁸ De meerderheid van de commentatoren stelt dat het Verdrag van New York van 1958 de erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale uitspraken op een voldoende en efficiënte wijze regelt (*supra* 15, nr. 9). Het Verdrag bevat regels die door de rechterlijke instanties van de verdragsluitende lidstaat in acht moeten worden genomen, en niet door de arbiters zelf. De opname van arbitrage in de Brussel I *bis*-VO blijkt dan ook overbodig en zal bijgevolg de efficiënte werking van het Verdrag van New York verstoren.²¹⁹

²¹⁶ Artikel 1398 Gerechtelijk Wetboek; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 37; D. LINDEMANS, *Kort geding*, Antwerpen, Kluwer, 1985, 435-449; S. BEERNAERT, "Algemene principes van het civiele kort geding", *RW* 2001-2002, nr. 36, 1349; Antwerpen 28 september 1999, *P&B* 2001, 134.

²¹⁷ M. PIERS, *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 264; P. DAUW, D. SCHEERS en B. WYLLEMAN, *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 812; VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 170; H. VAN HOUTTE, "Voorlopige Maatregelen bij Arbitrage", *RW* 1989-90, 532; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 89, noot onder Vz. Has-selt 16 februari 2004; E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 121.

²¹⁸ COM(2010)748 [Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken]; B. HESS, "Improving the Interface between Arbitration and European Procedural Law: The Heidelberg Report and the EU Commission's Green Paper on the Reforms of the Regulation Brussels I", *The Paris Journal of International Arbitration* 2010, 17; P. PINSOLLE, "Les problèmes cachés de la proposition de suppression de l'exception d'arbitrage du Règlement 44/2001", *The Paris Journal of International Arbitration* 2010, 45; G. CARDUCCI, "Arbitration. Anti-suit Injunctions and Lis Pendens under the European Jurisdiction Regulation and the New York Convention – Notes on West Tankers, the Revision of the Regulation and Perhaps of the Convention", *Arbitration International* 2011, 171-179; L. DEMEYERE, "Voorlopige en bewarende maatregelen (art. 24 EEX) na het arrest Van Uden en het arrest Mietz", *RW* 1999-2000, nr. 40, 1353.

²¹⁹ K. Cox, "Arbitrage in de Brussel-I-Verordening: het einde van arbitrage in Europa? Een kritische synthese van de commentatoren op het Groenboek", *TBH* 2009/10, 1019.

12.2 TERRITORIALE GRENZEN AAN DE RECHTSMACHT VAN DE KORTGEDINGRECHTER

94. De kortgedingrechter is beperkt door zijn landsgrenzen. Indien een partij een voorlopige of bewarende maatregel wenst te bekomen ten aanzien van een activa dat zich in het buitenland bevindt, dan zal de kortgedingrechter niets kunnen ondernemen omwille van de territoriale begrenzing van de aan hem krachtens zijn nationale wetgeving toegekende rechtsmacht.

Toch wordt aan dit probleem soelaas geboden door de Brussel I *bis*-VO. Ondanks het feit dat arbitrage buiten het toepassingsgebied van de Brussel I *bis*-VO valt, wordt een uitzondering voorzien voor de voorlopige en bewarende maatregelen die worden bevolen door de kortgedingrechter in het kader van een arbitrageprocedure. Brussel I *bis*-VO voorziet deze uitzondering in artikel 35.²²⁰

95. De Brussel I *bis*-VO voorziet, naast de bevoegdheidsgronden opgenomen in de artikelen 2 en 5 tot en met 34, in artikel 35 een autonome bevoegdheidsgrond om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen. Op basis van artikel 35 krijgen partijen de mogelijkheid om een in de wetgeving van een lidstaat vastgestelde voorlopige of bewarende maatregel te vorderen bij de rechterlijke autoriteiten van die staat, zelfs indien een gerecht van een andere lidstaat bevoegd is om kennis te nemen van het bodemgeschil.²²¹

Deze autonome bevoegdheidsgrond werd vastgelegd door twee belangrijke arresten van het Europese Hof van Justitie (hierna: Hof van Justitie), meer bepaald het arrest *Van Uden v. Deco Line* en het arrest *Mietz v. Intership Yachting*.²²²

12.2.1 Belangrijke rol van rechtspraak van het Hof van Justitie

96. Vooraleer dieper wordt ingegaan op artikel 35 van de Brussel I *bis*-VO is het belangrijk om even stil te staan bij de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie. De rechtspraak van het Hof van Justitie speelt immers een fundamentele rol op het vlak van voorlopige en bewarende maatregelen. Vooreerst worden de arresten *Van Uden* en *Mietz* besproken, waarbij de feitelijke omstandigheden worden toegelicht. Uit deze bespreking zal blijken dat beide arresten een aantal belangrijke principes inzake voorlopige en bewarende maatregelen hebben vastgelegd, waardoor zij als principaarresten worden beschouwd. In de bespreking wordt verwezen naar artikel 24 van het Executieverdrag²²³ (hierna: EEX-Verdrag). Het artikel is één van de voorgangers van het huidige artikel 35 Brussel I *bis*-VO (de voorgangers van artikel 35 Brussel I *bis*-VO zijn artikel 24 EEX-Verdrag, artikel 31 EEX-Verdrag en artikel 31 Brussel I-VO).

²²⁰ Verord. Europees Parlement en Raad nr. 1215/2012, 12 december 2012 betreffend de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb. L.* 20 december 2012, afl. 351, 13; D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige en bewarende maatregelen" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 74.

²²¹ B. ALLEMEERSCH en G. SCRAEYEN, "Stand van zaken en recente ontwikkelingen inzake grensoverschrijdend procederen" in P. VAN ORSHOVEN en B. ALLEMEERSCH (eds.), *Gerechtigd Recht*, Brugge, die Keure, 2013, 89; M. PERTEGÁS SENDER, "Commentaar bij art. 31 EEX-Verordening", *OGR* 2003, afl. 59, 167.

²²² HvJ 17 november 1998, *Van Uden v. Deco Line*, C-391/95; HvJ 27 april 1999, *Mietz v. Intership Yachting*, C-99/96.

²²³ Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *BS* 31 maart 1971.

12.2.1.1 Arrest Van Uden v. Deco Line

97. Het arrest *Van Uden v. Deco Line* betrof een zaak tussen Van Uden Maritime (hierna: Van Uden) gevestigd te Rotterdam en Kommanditgesellschaft Firma Deco-Line (hierna: Deco-Line) gevestigd te Hamburg. In 1993 sloten de partijen een *slot/space charter agreement* af. Deco-Line verkreeg op grond van deze overeenkomst een laadruimte ter beschikking op een schip in lijndienst van Van Uden tegen betaling van charterhuur. Nadat Deco-Line had nagelaten om een aantal facturen tijdig te betalen, spande Van Uden een arbitrageprocedure aan in Nederland op basis van een arbitrageclausule opgenomen in de tussen hen gesloten overeenkomst.

De opstart van de arbitrageprocedure werd verhinderd door Deco-Line, waardoor Van Uden zich tot de president van de rechtbank te Rotterdam wendde. Deco-Line creëerde opzettelijke vertragingen bij de benoeming van de arbiters. Daarnaast vorderde Van Uden vier vorderingen die volgens de overeenkomst onmiddellijk opeisbaar waren om haar bestaande liquiditeitsproblemen af te handelen. De Nederlandse kortgedingrechter stelde zich bevoegd op grond van het toenmalige artikel 24 EEX-Verdrag en veroordeelde Deco-Line tot de betaling van een provisie in kort geding.

Deco-Line stelde dat de Nederlandse kortgedingrechter niet bevoegd was en dat de bevoegdheid behoorde tot de Duitse rechter. Deze bevoegdheid leidde de verweerder af uit artikel 2, eerste alinea van het Executieverdrag. Het artikel stelde dat de gerechten van de staat waar de verweerder woonplaats heeft, bevoegd zijn. Daarnaast bestreed Deco-Line subsidiair de hoogdringendheid van de procedure. De standpunten van Deco-Line werden betwist door Van Uden. Via prejudiciële vraagstelling kwam de zaak bij het Hof van Justitie terecht, die Van Uden in het gelijk stelde.²²⁴

98. In de eerste plaats heeft het Hof van Justitie het principe bevestigd waardoor voorlopige of bewarende maatregelen kunnen worden toegekend door de rechter die bevoegd is om kennis te nemen van de grond van de zaak, zonder dat hieraan bijkomende voorwaarden worden gesteld. Dit principe staat los van artikel 24 EEX-Verdrag, aangezien deze laatste betrekking heeft op voorlopige en bewarende maatregelen die partijen vorderen bij een gerecht dat niet bevoegd is om kennis te nemen van het bodemgeschil.²²⁵

Het Hof van Justitie oordeelde dat de Nederlandse kortgedingrechter wel degelijk bevoegd was in deze zaak. Hij kon zijn bevoegdheid steunen op artikel 24 EEX-Verdrag, aangezien de partijen hun bodemgeschil aan arbitrage hadden onderworpen. Het feit dat arbitrage uitgesloten wordt van het EEX-Verdrag doet hieraan geen afbreuk. Volgens het Hof van Justitie is het voorwerp van de voorlopige maatregel bepalend, en niet deze van het bodemgeschil. Indien het voorwerp betrekking heeft op de onderwerpen die tot de materiële werkingssfeer van het EEX-Verdrag behoren, dan zal een voorlopige of bewarende maatregel op grond van artikel 24 EEX-Verdrag kunnen worden gevorderd.²²⁶

²²⁴ HvJ 17 november 1998, *Van Uden v. Deco Line*, C-391/95.

²²⁵ J. MEEUSEN, "Europese rechtspraak in kort bestek", *RW* 1998-1999, nr. 35, 1290.

²²⁶ HvJ 17 november 1998, *Van Uden v. Deco Line*, C-391/95; J. MEEUSEN, "Europese rechtspraak in kort bestek", *RW* 1998-1999, nr. 35, 1290; M.I. HAZELHORST en X.E. KRAMER, "Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?", *TCR* 2013, nr. 2, 43; L. DEMEYERE, "Voorlopige en

99. Het Hof van Justitie heeft op een uitdrukkelijke wijze de voorwaarden vastgesteld waaraan moet worden voldaan vooraleer de kortgedingrechter bevoegd is om deze maatregelen te stellen. Er moet sprake zijn van een reële band tussen enerzijds het voorwerp van de gevorderde maatregel en anderzijds de krachtens het nationale procesrecht toegekende territoriale bevoegdheid van de aangezochte rechter. Aan deze voorwaarde is voldaan indien de gevorderde maatregel uitvoerbaar is of zal zijn in het *forumland*. De tweede voorwaarde houdt in dat de kortgedingrechter voorwaarden en modaliteiten moet stellen om het voorlopig of bewarend karakter van de gevorderde maatregel te waarborgen. *In casu* moet worden gegarandeerd dat het door de provisie betaalde bedrag moet worden terugbetaald bij een andersluidende uitspraak ten gronde. Daarnaast kan de maatregel slechts betrekking hebben op de vermogensbestanddelen van de verweerder die zich in het land van de *forumrechter* bevinden.²²⁷

Het Hof van Justitie heeft door het stellen van deze voorwaarden de reikwijdte van artikel 24 EEX-Verdrag gekaderd. Op deze manier tracht het Hof van Justitie een omzeiling van de algemene bevoegdheidsregels via artikel 24 EEX-Verdrag te voorkomen.

12.2.1.2 Arrest Mietz v. Intership Yachting

100. Deze autonome bevoegdheidsgrond werd nogmaals bevestigd in het arrest *Mietz v. Intership Yachting*. De zaak speelde zich af tussen Intership Yachting Sneek BV (hierna: Intership Yachting) gevestigd te Nederland en de particulier Hans-Hermann Mietz (hierna: Mietz) wonende in Duitsland. Beide partijen hadden een schriftelijke koopovereenkomst afgesloten, waarin Mietz een schip, Intership type 1150 G, kocht van Intership Yachting. De afbetaling van de totale koopprijs moest plaatsvinden voor de oplevering, in vijf achtereenvolgende termijnen.

Mietz bleef in gebreke om de betalingen volgens de termijnen af te lossen, waardoor Intership Yachting zich wendde tot de Nederlandse kortgedingrechter. De uitspraak in kort geding veroordeelde Mietz tot de betaling van het resterende verschuldigde bedrag met interest. De uitspraak in kort geding kon slechts uitvoerbaar zijn in de Duitse rechtsorde door middel van een *exequatur*, waardoor Intership Yachting een *exequatur* vorderde in Duitsland.

In deze zaak had de Nederlandse kortgedingrechter nagelaten om zijn internationale bevoegdheid te motiveren, waardoor het onduidelijk was of hij zijn bevoegdheid had ontleend aan zijn nationale rechtsregels inzake het kort geding of aan het EEX-Verdrag. Het Hof van Justitie stelde dat de gewezen maatregel geen voorlopige maatregel in de zin van artikel 24 EEX-Verdrag was, doordat hij had nagelaten om zijn internationale bevoegdheid te motiveren. Het Hof van Justitie stelde dat de rechter zijn bevoegdheid tot het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen baseerde op zijn nationale rechtsregels inzake kort geding. Op deze manier heeft het Hof van Justitie getracht

bewarende maatregelen (art. 24 EEX) na het arrest Van Uden en het arrest Mietz”, *RW* 1999-2000, nr. 40, 1356; M. PERTEGÁS SENDER, “Commentaar bij art. 31 EEX-Verordening”, *OGR* 2003, afl. 59, 169.

²²⁷ HvJ 17 november 1998, *Van Uden v. Deco Line*, C-391/95; J. MEEUSEN, “Europese rechtspraak in kort bestek”, *RW* 1998-1999, nr. 35, 1290; M.I. HAZELHORST en X.E. KRAMER, “Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?”, *TCR* 2013, nr. 2, 43; L. DEMEYERE, “Voorlopige en bewarende maatregelen (art. 24 EEX) na het arrest Van Uden en het arrest Mietz”, *RW* 1999-2000, nr. 40, 1356.

te voorkomen dat een omzeiling van de algemene bevoegdheidsgronden plaatsvond. Hierdoor kon op geen enkele wijze een *exequatur* op grond van titel III van het EEX-Verdrag worden verleend. In zijn uitspraak herhaalde het Hof de mogelijkheid die werd verleend op grond van artikel 24 EEX-Verdrag om voorlopige of bewarende maatregelen te vorderen.²²⁸

12.3 ARTIKEL 35 BRUSSEL I BIS-VO

12.3.1 Autonome bevoegdheidsgrond

101. Uit bovenstaande arresten kan worden geconcludeerd dat artikel 35 van de Brussel I *bis*-VO, net zoals zijn voorgangers, een autonome bevoegdheidsgrond inhoudt om voorlopige of bewarende maatregelen te stellen. Deze bevoegdheid komt toe aan gerechten die op grond van hun nationale recht een voorlopige of bewarende maatregel kunnen toekennen, ondanks het feit dat een gerecht van een andere lidstaat in het bodemgeschil bevoegd is. De partijen kunnen in principe in eender welke lidstaat een voorlopige of bewarende maatregel vorderen, zolang het voorwerp van het geding binnen de materiële werkingssfeer van de Brussel I *bis*-VO valt.²²⁹

Deze autonome bevoegdheidsgrond bestaat naast de bevoegdheidsgronden opgenomen in de artikelen 2 en 5 tot en met 34 Brussel I *bis*-VO. De rechter die op grond van deze artikelen wordt gekwalificeerd als bevoegde bodemrechter is eveneens bevoegd om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen.²³⁰

102. Aan deze autonome bevoegdheidsgrond werden een aantal voorwaarden gesteld door het Hof van Justitie in het arrest *Van Uden*. Allereerst moet een reële band aanwezig zijn tussen het voorwerp van de gevorderde maatregel en het territoir van de aangezocht rechter. Verder is de aangezochte rechter verplicht erop toe te zien dat de maatregelen die hij beveelt een voorlopig en bewarend karakter hebben.

12.3.2 Erkenning en tenuitvoerlegging van voorlopige en bewarende maatregelen

103. Enige onduidelijkheid bestond omtrent de toepassing van bovenstaande regeling met betrekking tot de erkenning en tenuitvoerlegging van voorlopige en bewarende maatregelen. Brussel I-VO voorzag immers niet in een specifieke regeling. Een voorlopige of bewarende maatregel gewezen op grond van artikel 31 van de Brussel I-VO stond niet uitdrukkelijk opgenomen onder het begrip 'beslissing' overeenkomstig artikel 32 van de Brussel I-VO. Dit creëerde onduidelijkheid, dat leidde tot rechtspraak. Overeenkomstig het *Mietz*-arrest werd afgeleid dat voorlopige en bewarende maatregelen overeenkomstig artikel 31 Brussel I-VO onder het begrip 'beslissing' in de zin van

²²⁸ HvJ 27 april 1999, *Mietz v. Intership Yachting*, C-99/96; L. DEMEYERE, "Voorlopige en bewarende maatregelen (art. 24 EEX) na het arrest Van Uden en het arrest Mietz", *RW* 1999-2000, nr. 40, 1358-1359.

²²⁹ B. ALLEMEERSCH en G. SCRAEYEN, "Stand van zaken en recente ontwikkelingen inzake grensoverschrijdend procederen" in P. VAN ORSHOVEN en B. ALLEMEERSCH (eds.), *Gerechtigd Recht*, Brugge, die Keure, 2013, 89-90; N. DEBRUYNE en L. DEMEYERE, "De Brussel I *bis*-Verordening: wat is nieuw vanaf 2015?", *Cah. Jur.* 2015/1, 7; M.I. HAZELHORST en X.E. KRAMER, "Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?", *TCR* 2013, nr. 2, 42; M. PERTEGÁS SENDER, "Commentaar bij art. 31 EEX-Verordening", *OGR* 2003, afl. 59, 167-169.

²³⁰ B. ALLEMEERSCH en G. SCRAEYEN, "Stand van zaken en recente ontwikkelingen inzake grensoverschrijdend procederen" in P. VAN ORSHOVEN en B. ALLEMEERSCH (eds.), *Gerechtigd Recht*, Brugge, die Keure, 2013, 89.

het artikel 32 Brussel I-VO vielen, waardoor deze in andere lidstaten erkend en ten uitvoer kunnen worden gelegd, mits aan de voorwaarden van het arrest *Van Uden* werden voldaan.²³¹

104. De Brussel I *bis*-VO brengt meer verduidelijking omtrent de erkenning en tenuitvoerlegging. Artikel 2, a) tweede lid van de Brussel I *bis*-VO stelt dat: "Voor de toepassing van hoofdstuk III omvat het begrip „beslissing” voorlopige en bewarende maatregelen die zijn gelast door een gerecht dat overeenkomstig deze verordening bevoegd is om van het bodemgeschil kennis te nemen. Het omvat niet een voorlopige of een bewarende maatregel die door een dergelijk gerecht wordt bevolen zonder dat de verweerder is opgeroepen te verschijnen, tenzij de beslissing die de maatregel bevat vóór de tenuitvoerlegging aan de verweerder is betekend".²³²

Overeenkomstig deze bepaling zullen slechts voorlopige en bewarende maatregelen van de rechter die ten aanzien van het bodemgeschil bevoegd is, erkend en ten uitvoer worden gelegd in andere lidstaten. Enkel deze maatregelen genieten van het vrije verkeer onder de Brussel I *bis*-VO. De tweede alinea van het artikel vermeldt dat maatregelen die zijn gelast zonder dat de verweerder is gedaagd om te verschijnen, niet erkend en ten uitvoer worden gelegd. De erkenning en tenuitvoerlegging van een maatregel die op eenzijdige wijze is verkregen, zal slechts mogelijk zijn indien deze voor de tenuitvoerlegging aan de verweerder is betekend.²³³

105. Door deze wijziging komt de bovenstaande regel van het arrest *Mietz* te vervallen. De voorlopige of bewarende maatregel op grond van artikel 35 Brussel I *bis*-VO komt niet automatisch in aanmerking voor de erkenning en tenuitvoerlegging in een andere lidstaat. De voorlopige of bewarende maatregel zal slechts gevolgen hebben ten aanzien van het grondgebied van die lidstaat waar zij is gelast. Doordat de maatregel met extraterritoriale werking niet in aanmerking komt voor de erkenning en tenuitvoerlegging in andere lidstaten is de verzoekende partij verplicht om een *exequatur*procedure op te starten, maar dit brengt een aantal nadelen met zich mee. Vooreerst neemt een *exequatur*procedure veel tijd in beslag, waardoor de maatregel in de meeste gevallen zijn nut verliest. Daarnaast geeft een dergelijke procedure aanleiding tot bijkomende kosten voor de verzoekende partij.²³⁴

²³¹ HvJ 27 april 1999, *Mietz v. Intership Yachting*, C-99/96; M.I. HAZELHORST en X.E. KRAMER, "Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?", *TCR* 2013, nr. 2, 42-43; N. DEBRUYNE en L. DEMEYERE, "De Brussel I *bis*-Verordening: wat is nieuw vanaf 2015?", *Cah. Jur.* 2015/1, 7-8; J. KRUIT, "Voorlopige maatregelen: belangrijke wijzigingen op komst voor de (natte) praktijk", *NiPR* 2011, afl.2, 273.

²³² Verord. Europees Parlement en Raad nr. 1215/2012, 12 december 2012 betreffend de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb. L.* 20 december 2012, afl. 351, 6.

²³³ HvJ 21 mei 1980, *Denilauler v. SNC Couchet Frères*, C-125-79; M.I. HAZELHORST en X.E. KRAMER, "Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?", *TCR* 2013, nr. 2, 43; J. KRUIT, "Voorlopige maatregelen: belangrijke wijzigingen op komst voor de (natte) praktijk", *NiPR* 2011, afl.2, 278; H. VAN LITH, "De herschikking van voorlopige en bewarende maatregelen onder de EEX-Verordening: een kort overzicht", *WPNR* 2011/6892, 537-542; J.G. KNOT, "Herschikking Brussel I over Italiaanse torpedo's, de afschaffing van het exequatur en andere wijzigingen in het Europese IPR-procesrecht in burgerlijke zaken", *NtEr* juni 2013, nr. 5, 147; S. VOET, "De Nieuwe Brussel I *bis*-verordening", *NJW* 2013, 680; A. NUYS, "Les mesures provisoires dans le Règlement Bruxelles Ibis", *TBH* 2013, 348-356; M. NIOCHE, *La décision provisoire en droit international privé européen. Qualification et régime en matière civile et commerciale*, Brussel, Bruylant, 2012, 400.

²³⁴ B. ALLEMEERSCH en G. SCRAEYEN, "Stand van zaken en recente ontwikkelingen inzake grensoverschrijdend procederen" in P. VAN ORSHOVEN en B. ALLEMEERSCH (eds.), *Gerechtigd Recht*, Brugge, die Keure, 2013, 90.

Bovenvermelde beperking werd ingevoerd omwille van de grote verschillen die bestaan tussen de nationale rechtsstelsels. De gevolgen van de maatregel zijn bijgevolg beperkt tot het grondgebied waarin ze zijn gelast, om *forum-shopping* te ontmoedigen. Toch dient te worden opgemerkt dat deze diversiteit tussen nationale rechtsstelsels eveneens bestaat indien de maatregel wordt gewezen door de rechter die ten aanzien van het bodemgeschil bevoegd is. Het is niet vereist dat hij ten principale over de zaak heeft geoordeeld, hij moet enkel bevoegd zijn op basis van de artikelen 2 en 5 tot en met 34 van de Brussel I *bis*-VO. Dit kan eveneens leiden tot meerdere gerechten, waardoor toch de mogelijkheid tot *forum-shopping* blijft bestaan.²³⁵

12.4 ARBITER IS NIET GEBONDEN DOOR LANDSGREZEN

106. In tegenstelling tot de kortgedingrechter is de arbiter niet gebonden door de landsgrens. Dit brengt een belangrijk voordeel teweeg inzake internationale arbitrage, alsook inzake nationale arbitrage wanneer o.a. een bepaald activa zich in het buitenland bevindt. De gewezen maatregel ligt vervat in een arbitrale uitspraak, die op basis van het New Yorkse Verdrag erkend en uitvoerbaar wordt verklaard in het buitenland. Een partij heeft bijgevolg meer mogelijkheden bij de arbiter indien hij een maatregel met extraterritoriale werking wilt bekomen.²³⁶

107. Ook België heeft deze verplichting op basis van het Verdrag van New York wanneer een partij de doorwerking in België van een uit een lidstaat afkomstige, vreemde arbitrale beslissing zoekt. De rechtbank van eerste aanleg zal een voorlopige of bewarende maatregel uitvoerbaar verklaren, ongeacht het land waar deze is uitgesproken, voor zover deze vervat is in een arbitrale uitspraak. De Belgische wetgever heeft een belangrijke wijziging doorgevoerd in de nieuwe arbitragewet. De Belgische wetgever maakt geen onderscheid meer tussen de tenuitvoerlegging en erkenning van enerzijds een Belgische arbitrale uitspraak en anderzijds een buitenlandse arbitrale uitspraak. De Belgische wetgever kiest bijgevolg om de Modelwet hieromtrent te volgen.²³⁷

²³⁵ COM(2010)748 [Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken]; M.I. HAZELHORST en X.E. KRAMER, "Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?", *TCR* 2013, nr. 2, 43; N. DEBRUYNE en L. DEMEYERE, "De Brussel I *bis*-Verordening: wat is nieuw vanaf 2015?", *Cah. Jur.* 2015/1, 14-15.

²³⁶ D. DE MEULEMEESTER, "Voorlopige of bewarende maatregelen in arbitrage" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 78-79.

²³⁷ Artikel 36 UNCITRAL Modelwet; J. ERAUW, "Rond arbitrage rijzen vragen van internationale aard inzake bevoegdheid, toepasselijk recht en exequatur" in M. PIERS, *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 141; M. PIERS en D. DE MEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 732, 734.

DEEL III: WISSELWERKING TUSSEN DE ARBITER EN DE KORTGEDINGRECHTER

1 'FREE-CHOICE MODEL' VS. 'COURT-SUBSIDIARITY MODEL'

108. Uit de bespreking van deel II kan worden afgeleid dat de arbiter over een zeer ruime bevoegdheid beschikt om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen. Dit is te wijten aan de grote autonomie die aan de arbitrageprocedure wordt toegekend. Toch is zijn bevoegdheid in bepaalde omstandigheden beperkt, waardoor de tussenkomst van de kortgedingrechter noodzakelijk is.

In deel III zal de wisselwerking tussen beide instanties op een kritische wijze worden besproken. In de rechtsleer worden twee modellen gehanteerd om de concrete verhouding tussen de bevoegdheid van de arbiter en deze van de kortgedingrechter af te bakenen. Deze modellen zijn enerzijds het 'free-choice model' en anderzijds het 'court-subsidiarity model'. Vooraleer de vraag wordt beantwoord door welk model de Belgische wetgever zich heeft laten inspireren, is het noodzakelijk om beide modellen kort toe te lichten.

1.1 'FREE-CHOICE MODEL'

109. Het eerste model betreft het 'free-choice model'. De partijen kunnen een verzoek om een voorlopige of bewarende maatregel richten tot enerzijds de arbiter en anderzijds de overheidsrechter. Zij hebben de keuze tussen beide instanties. Dit model wordt door de meeste landen gehanteerd, aangezien de Modelwet heeft gekozen om deze benadering te volgen. Zoals reeds werd vermeld in deel I werd de Modelwet door meer dan zestig landen overgenomen in hun arbitrage-recht. Eén van de belangrijkste taken van UNCITRAL bestaat uit het moderniseren van het arbitragerecht (*supra* 14, nr. 9). De Modelwet erkent de bevoegdheid van zowel de arbiter als de overheidsrechter om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen, maar bevat geen enkele bepaling waarin de relatie tussen beide instanties wordt afgebakend.²³⁸

Artikel 9 van de Modelwet bepaalt dat een verzoek om een voorlopige of bewarende maatregel gericht tot de overheidsrechter niet onverenigbaar is met een arbitrageovereenkomst. Daarbij wordt vermeld dat het verzoek zowel voor als tijdens de arbitrageprocedure kan worden ingediend. De gevorderde maatregel zal slechts kunnen worden bevolen op verzoek van een partij. Het artikel stelt niet uitdrukkelijk de bevoegdheid van de overheidsrechter vast om voorlopige of bewarende maatregelen te bevelen, maar deze bevoegdheid kan impliciet worden afgeleid. Daarnaast wordt het artikel in die zin geïnterpreteerd dat de partijen de bevoegdheid van de overheidsrechter niet

²³⁸ A.J. VAN DEN BERG, *New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*, Den Haag, Kluwer Law International, 2005, 206-207; A. ALIBEKOVA en R. CARROW, *International Arbitration and Mediation. From the Professional's Perspective*, Salzburg, Yorkhill Law Publishing, 2007, 163; E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 125, R. WONG, "Interim Relief in Aid of International Commercial - A Critique on the International Arbitration Act", *Singapore Academy of Law Journal* 2012, 512.

kunnen uitsluiten op basis van de arbitrageovereenkomst, ondanks het feit dat hier niets over vermeld wordt. Verder bevat het artikel geen (niet-)limitatieve lijst van voorlopige of bewarende maatregelen die de overheidsrechter kan stellen, alsook geen beperkingen waaraan zijn bevoegdheid is onderworpen. De oorspronkelijke bedoeling van UNCITRAL was dat deze kwesties moesten worden ingevuld door het nationale recht van elk land.²³⁹

In tegenstelling tot de bevoegdheid van de overheidsrechter wordt de bevoegdheid van de arbiter om voorlopige of bewarende maatregelen te bevelen wel uitdrukkelijk vastgelegd in artikel 17 van de Modelwet. Deze bepaling voorziet eveneens geen lijst van maatregelen, maar enkel en alleen de voorwaarden dat een maatregel betrekking moet hebben op het onderwerp van het geschil en enkel op aanvraag van een partij kan worden bevolen.²⁴⁰

Beide artikelen bevatten geen richtlijnen omtrent hun relatie tegenover elkaar. De Modelwet bevat geen bepaling of de overheidsrechter al dan niet subsidiair is aan de bevoegdheid van de arbiter of omgekeerd. De Modelwet verleent aan de partijen dus de mogelijkheid om te kiezen tussen de arbiter en de overheidsrechter om hun gevorderde maatregel te bekomen.²⁴¹

Beide instanties staan bijgevolg op voet van gelijkheid. De partijen kunnen zich tot de overheidsrechter wenden, ook al is de arbiter in staat om zelf accuraat te handelen. Naar mijn mening is het grote voordeel van deze benadering weggelegd voor de partijen. Een partij heeft de mogelijkheid om het geschil aanhangig te maken bij de volgens hem beste instantie. Op deze manier heeft een partij de mogelijkheid om in te spelen op de concrete omstandigheden en op basis daarvan te beslissen welke de beste instantie is om het geschil aanhangig te maken.²⁴²

²³⁹ Artikel 9 UNCITRAL Modelwet; A.J. VAN DEN BERG, *New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*, Den Haag, Kluwer Law International, 2005, 206-207; Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Third Session (23 March 1982), *UN Doc. A/CN.9/216* (1982); Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Fourth Session (10 November 1982), *A/CN.9/232* (1982); Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Fifth Session (28 March 1983), *A/CN.9/233* (1983); Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Sixth Session (22 September 1983), *A/CN.9/245* (1983); Report of the Working Group on International Contract (6 March 1984), *A/CN.9/246* (1984). Analytical Compilation of Comments by Governments and International Organizations on the Draft Tekst of a Model Law on International Commercial Arbitration (21 May 1985), *UN Doc. A/CN.9/263/Add. 1-2* (1985); Analytical Commentary on Draft Tekst of a Model Law on International Commercial Arbitration (23 March 1985), *UN Doc. A/CN.9/264* (1985); Report of the United Nations Commission on International Trade Law of its Eighteenth Session (3-21 Juni 1985), *A/40/17* (1985).

²⁴⁰ Artikel 17 UNCITRAL Modelwet; A.J. VAN DEN BERG, *New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*, Den Haag, Kluwer Law International, 2005, 207; Report of the United Nations Commission on International Trade Law of its Eighteenth Session (3-21 Juni 1985), *A/40/17* (1985); Report of the Working Group on International Contract (6 March 1984), *A/CN.9/246* (1984); Analytical Compilation of Comments by Governments and International Organizations on the Draft Tekst of a Model Law on International Commercial Arbitration (21 May 1985), *UN Doc. A/CN.9/263/Add. 1-2* (1985).

²⁴¹ A.J. VAN DEN BERG, *New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*, Den Haag, Kluwer Law International, 2005, 207-208.

²⁴² L.A. MISTELIS en S.L. BREKOULAKIS, *Arbitrability: International and comparative perspective*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2009, 66; A. ALIBEKOVA en R. CARROW, *International arbitration and mediation. From the professional's perspective*, Salzburg, Yorkhill Law Publishing, 2007, 160-164; A.J. VAN DEN BERG, *New horizons in international commercial arbitration and beyond. ICCA International Arbitration Congress*, Den Haag, Kluwer Law International, 2005, 206; K. SCHAEFER, "New Solutions for Interim Measures of Protection in International Commercial Arbitration: English, German and Hong Kong Law", *EJCL* 1998, www.law.kub.nl/ejcl/22/abs22-2htm (consultatie 27 april 2015); P. VAN DEN HEEDE, Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage, *Rechten UGent*, 2010-2011, 18-19, www.lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/787/046/RUG01-001787046_2012_0001_AC.pdf.

1.2 'COURT-SUBSIDIARITY MODEL'

110. Het tweede model, het 'court-subsidiarity model', stelt dat partijen in eerste instantie een verzoek tot een voorlopige of bewarende maatregel moeten richten aan de arbiter. De tussenkomst van de overheidsrechter is slechts een laatste redmiddel, dat volledig subsidiair is aan de bevoegdheid van de arbiter. De partijen kunnen zich slechts in subsidiaire orde tot de overheidsrechter wenden. Het Engelse en Franse arbitragerecht zijn aanhanger van dit model.²⁴³

De overheidsrechter zal hierbij slechts een begeleidende en ondersteunende rol hebben ten aanzien van de arbiter. De relatie tussen beiden bevat een element van afhankelijkheid en noodzakelijke steun. De tussenkomst van de overheidsrechter zal slechts plaatsvinden indien de arbiter zich in de onmogelijkheid bevindt om op te treden.²⁴⁴

Het voordeel van dit model is dat de door de partijen gemaakte keuze voor alternatieve geschillenbeslechting een optimale waardering krijgt. Door het sluiten van een arbitrageovereenkomst kiezen de partijen om hun geschil te laten beslechten door de arbiter. Het 'court subsidiarity model' tracht deze keuze te eerbiedigen door de arbiter als eerste instantie naar voren te schuiven en de overheidsrechter als laatste.²⁴⁵

1.3 VERHOUDING TUSSEN DE ARBITER EN DE KORTGEDINGRECHTER NAAR BELGISCH RECHT

1.3.1 Grote vrijheid voor de partijen

111. De vraag kan worden gesteld door welk model de Belgische wetgever zich heeft laten inspireren bij het opstellen van de nieuwe arbitragewet. In België wordt een grote vrijheid gegeven aan de partijen inzake voorlopige en bewarende maatregelen, waardoor wordt aangesloten bij het 'free-choice model'. De Belgische arbitragewet volgt immers grotendeels de Modelwet (*supra* 16, nr. 12). Om de situatie in België na te gaan dient te worden gekeken naar artikel 1683 Ger.W.. In het artikel staat uitdrukkelijk vermeld dat "*het instellen van een gerechtelijke vordering voor of tijdens een arbitrageprocedure, om voorlopige of bewarende maatregelen te bekomen en het toekennen van dergelijke maatregelen geen inbreuk op of geen afstand van de arbitrageovereenkomst vormen*".²⁴⁶

²⁴³ H. VERBIST, "La pratique de la Cour Internationale d'Arbitrage de la CCI en matière de fixation du lieu d'arbitrage", *RDAI/IBLJ* 1995, 1003; K. SCHAEFER, "New Solutions for Interim Measures of Protection in International Commercial Arbitration: English, German and Hong Kong Law", *EJCL* 1998, www.law.kub.nl/ejcl/22/abs22-2htm (consultatie 27 april 2015); E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 124.

²⁴⁴ C. DE SMEDT, G. DE BUYZER, H. VAN GOMPEL en M. SCHOUPS, "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, 63; M. HUYBRECHTS en I. VEROUGSTRAETE, "Relatie met de rechters. De verhouding rechter-arbiter: een "LAT-relatie"?" in CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter - L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 337.

²⁴⁵ L.A. MISTELIS en S.L. BREKOUKAKIS, *Arbitrability: International and comparative perspective*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2009, 66; A. ALIBEKOVA en R. CARROW, *International arbitration and mediation. From the professional's perspective*, Salzburg, Yorkhill Law Publishing, 2007, 160-164; A.J. VAN DEN BERG, *New horizons in international commercial arbitration and beyond. ICCA International Arbitration Congress*, Den Haag, Kluwer Law International, 2005, 206; P. VAN DEN HEDE, *Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage*, Rechten UGent, 2010-2011, 18, www.lib.ugent.be/fulltx/RUG01/001/787/046/RUG01-001787046_2012_0001_AC.pdf.

²⁴⁶ Artikel 1683 Gerechtelijk Wetboek.

Het artikel werd ingevoerd door de eerste Belgische arbitragewet van 4 juli 1972. De Belgische wetgever heeft het artikel ingeschreven in de lijn van artikel 9 van de Modelwet. Net zoals de Modelwet bevat de nieuwe arbitragewet geen duidelijke bepaling omtrent de relatie tussen de arbiter en de kortgedingrechter in het stellen van voorlopige en bewarende maatregelen. Uit artikel 1683 Ger.W. kan worden afgeleid dat een tussenkomst van de kortgedingrechter gepast is en niet wordt afgekeurd.²⁴⁷

112. Zoals reeds vermeld maakt de nieuwe arbitragewet een einde aan de discussie waarbij de vraag werd gesteld of de arbitrage invloed had op de voorwaarden waaronder de kortgedingrechter kon optreden (*supra* 37, nr. 61). Sommige auteurs, waaronder auteur Matthias STORME, waren van mening dat de partijen vrij zijn in hun keuze²⁴⁸, terwijl anderen, waaronder auteur Georges DE LEVAL, oordeelden dat deze keuze werd beperkt.²⁴⁹ De nieuwe arbitragewet heeft door de invoering van artikel 1698 Ger.W. gesteld dat de voorwaarde van hoogdringendheid volstaat om de kortgedingrechter aan te spreken. Er zal geen afweging plaatsvinden of de arbiter op een even snelle en efficiënte manier de gevorderde maatregel kan bevelen. De partijen hebben bijgevolg de vrije keuze tussen enerzijds de arbiter en anderzijds de kortgedingrechter voor het bekomen van een voorlopige of bewarende maatregel. De bevoegdheid van de arbiter staat "naast" deze van de kortgedingrechter om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen.²⁵⁰

Ondanks het feit dat artikel 1698 Ger.W. een einde heeft gesteld aan deze discussie, lijkt mij de stelling van auteur Georges DE LEVAL de meest logische. In deze stelling wordt gesteld dat de keuzemogelijkheid wordt beperkt omdat de kortgedingrechter slechts kan tussenkomen indien de arbiter niet bij machte is om de situatie op een voorlopige en efficiënte manier te regelen. De kortgedingrechter zal slechts een gevorderde maatregel kunnen toekennen indien de urgentie en het belang van de partijen dit vereisen. Op deze manier wordt de keuzevrijheid van de partijen ingeperkt. De kortgedingrechter zal moeten nagaan bij welke instantie de gevorderde maatregel op de meest efficiënte en snelle manier wordt verkregen. Indien hij beslist dat de arbiter op een even snelle manier deze maatregel kan bevelen, dan zullen de partijen zich verplicht moeten wenden tot de arbiter. Er zal sprake zijn van hoogdringendheid wanneer de arbiter er niet in slaagt om de maatregel tijdig en op een efficiënte wijze te bevelen zoals deze bij de kortgedingrechter.²⁵¹

1.3.2 Noodzakelijke tussenkomst van de kortgedingrechter

113. De tussenkomst van de kortgedingrechter is in sommige gevallen zelfs noodzakelijk. De bevoegdheid van de arbiter is immers in bepaalde omstandigheden beperkt. Deze beperkingen leiden ertoe dat een snelle interventie via de arbiter onmogelijk wordt. Deze beperkingen kunnen een reden van hoogdringendheid doen ontstaan, waardoor een tussenkomst van de kortgedingrechter

²⁴⁷ Rb. Brussel, kort ged., 18 december 2009, *JLMB* 2010, afl. 1, 17; Rb. Namen, kort ged., 16 juli 2007, *JLMB* 2007, afl. 36, 1515.

²⁴⁸ M. STORME, "Aspects importants du droit arbitral belge", *Rev. dr. intern. comp.* 1976, (116), 125.

²⁴⁹ G. DE LEVAL, "Le juge et l'arbitre. Les mesures provisoires", *Rev. dr. intern. comp.* 1993, (7), 19; J. DECOCKER, "Kort Geding en Arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 90, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004

²⁵⁰ Verslag over het wetsontwerp tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage: artikelsgewijze bespreking en stemmingen, *Parl.St. Kamer*, nr. 2743/001, 23.

²⁵¹ Kort geding Luik 15 juni 1978, *Jur. Liège* 1978-79, 52; Kh. Brussel, kort ged., 14 juni 1995, *JT* 1995, 613; H. VAN HOUTTE, "Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage", *RW* 1989-90, 535; E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 132;

wordt gerechtvaardigd.²⁵² De tussenkomst van de kortgedingrechter zal vanuit dit oogpunt een meer snelle en efficiënte werking bieden ten opzichte van de arbiter.

114. Een eerste beperking heeft betrekking op de voorlopige en bewarende maatregelen voor de samenstelling van het scheidsgerecht (*supra* 28, nr. 47-49). Het scheidsgerecht is slechts een tijdelijke instelling, waardoor het slechts een maatregel kan bevelen op het moment dat het is samengesteld. De bevoegdheid van de arbiter is bijgevolg *ratione temporis* beperkt. Aangezien het samenstellen van het scheidsgerecht enige tijd in beslag neemt, is het voor de verzoekende partij niet aangewezen om hierop te wachten daar het van groot belang is dat deze maatregelen tijdig worden bevolen.

Om aan deze beperking tegemoet te komen werd de rechtsfiguur van de "urgentiearbiter" ingevoerd, zowel op nationaal als internationaal niveau. Op deze manier heeft de arbiter toch de mogelijkheid om voorlopige of bewarende maatregelen te bevelen vooraleer het scheidsgerecht is samengesteld. Deze mogelijkheid heeft echter enkele nadelen. Een eerste nadeel betreft het prijskaartje dat verbonden is aan deze procedure. Daarnaast hebben de partijen niet de mogelijkheid om de urgentiearbiter zelf aan te duiden, waardoor het risico ontstaat dat de urgentiearbiter niet over de nodige deskundigheid beschikt. Ten slotte bestaat deze mogelijkheid enkel bij een aantal institutionele arbitrage-instellingen en niet bij een *ad hoc* arbitrageprocedure.

115. Een voorlopige of bewarende maatregel op eenzijdig verzoekschrift zal slechts kunnen worden bevolen door de kortgedingrechter. In tegenstelling tot de kortgedingrechter zal de arbitrageprocedure steeds volledig op tegenspraak verlopen. Soms is het nuttig dat een maatregel wordt gevorderd wanneer de tegenpartij hiervan niet op de hoogte is. Dit brengt een zeker verrassingseffect teweeg, dat erop gericht is om schade van een bepaalde omvang of ernstige ongemakken te vermijden (*supra* 42, nr. 72). Een dergelijk effect zal niet mogelijk zijn bij de arbiter, aangezien de tegenpartij steeds op de hoogte moet worden gesteld van de gevorderde maatregel.

116. Een ander probleem stelt zich wanneer een partij een voorlopige of bewarende maatregel wilt bekomen ten aanzien van een derde (*supra* 45, nr. 77). De arbiter zal een maatregel kunnen bevelen met slechts gevolgen ten aanzien van de partijen die onderling hun geschil aan arbitrage hebben onderworpen. De bevoegdheid is bijgevolg *ratione personae* beperkt. Arbitrage berust namelijk op de wil van de partijen. Daarnaast is de arbiter *ratione materiae* afhankelijk van de wil van de partijen, wat met zich meebrengt dat de arbiter slechts maatregelen kan bevelen in het kader van de arbitrageovereenkomst. Binnen deze overeenkomst worden de grenzen vastgelegd waarbinnen hij een maatregel kan bevelen.

117. Een tussenkomst van de overheidsrechter is noodzakelijk indien de tegenpartij de voorlopige of bewarende maatregel niet vrijwillig uitvoert. De arbiter beschikt niet over dwangmiddelen. Door het gebrek aan *imperium* bevat de voorlopige of bewarende maatregel geen uitvoerbare titel. Om

²⁵² M. PIERS en D. DEMEULEMEESTER, "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 733.

deze uitvoerbare titel te bekomen is de verzoekende partij genoodzaakt om zich tot de overheidsrechter te wenden om het *exequatur* te bekomen waardoor de gevorderde maatregel met dwang ten uitvoer kan worden gelegd (*supra* 54, nr. 90-92). Het verkrijgen van een *exequatur* neemt enige tijd in beslag, waardoor partijen eerder geneigd zijn om zich onmiddellijk te wenden tot de kortgedingrechter om een maatregel te bekomen.

118. De tussenkomst van de kortgedingrechter zal bijgevolg in sommige gevallen noodzakelijk zijn. Uit deze voorbeelden kan worden afgeleid dat deze noodzakelijkheid grotendeels voortvloeit uit het feit dat de bevoegdheid van de arbiter berust op de wil van de partijen.

1.3.3 Ruimte voor verbetering

119. Ik ben van mening dat de relatie tussen beide instanties meer verduidelijking vereist. In het Belgisch arbitragerecht staat de bevoegdheid van de arbiter op gelijke voet met deze van de kortgedingrechter. Hier sluit ik mij niet bij aan, aangezien de tussenkomst van de kortgedingrechter zoveel mogelijk beperkt moet worden, waardoor arbitrage het best tot uiting zal komen. Vanaf het moment dat partijen de keuze voor arbitrage bevestigen, moet dit worden aangemoedigd. De kortgedingrechter moet slechts tussenkomen in noodgevallen, waarbij hij zal fungeren als laatste redmiddel. Het 'court-subsidiarity model' lijkt mij bijgevolg het meest geschikte kader.

De partijen maken de keuze om hun geschil te laten beslechten door de arbiter. Deze keuze moet optimaal worden gewaardeerd. Het kiezen voor alternatieve geschillenbeslechting veronderstelt bovendien de uitsluiting van de rechterlijke macht. Het lijkt dan ook zinvol om deze tussenkomst zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast lijkt de arbiter ten gevolge van zijn deskundigheid de meest adequate persoon om de gevorderde maatregel te bevelen en is hij meer vertrouwd met de juridische en feitelijke details van de zaak. Uit de bespreking van deel II kan worden afgeleid dat de arbiter een zeer ruime bevoegdheid wordt toegekend in het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen.²⁵³

Het lijkt aangewezen om een zekere hiërarchie op te stellen tussen de bevoegdheid van de arbiter en deze van de kortgedingrechter om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen. Een nadere invulling van artikel 1683 Ger.W. is noodzakelijk, waaruit de subsidiaire en ondersteunende rol van de kortgedingrechter ten aanzien van de arbiter kan worden afgeleid.

Inspiratie kan worden opgedaan bij landen zoals Engeland en Frankrijk, dewelke voorstanders zijn van het 'court-subsidiarity model'. Binnen hun rechtssysteem werd een beoordelingscriterium uitgewerkt, waarbij wordt nagegaan of de arbiter op een even snelle en efficiënte manier de gevorderde maatregel kan bevelen als de kortgedingrechter, alsook of de arbiter al dan niet bij machte is om deze maatregel te bevelen. Het criterium staat uitdrukkelijk opgenomen in artikel 44(5) van de Engelse Arbitration Act 1996²⁵⁴ dat stelt "*if or to the extent that the arbitral tribunal has no power or is unable for the time being to act effectively*". In de Franse wetgeving staat hieromtrent

²⁵³ E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 124.

²⁵⁴ s.44(5) Arbitration Act 1996, www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/23/contents (consultatie 27 april 2015).

niets uitdrukkelijk opgenomen, maar vaste rechtspraak²⁵⁵ volgt het volgende criterium waarbij "*l'intervention du juge des référés doit comporter un caractère exceptionnel*".²⁵⁶

De stelling die auteur Georges DE LEVAL verdedigt (*supra* 66, nr. 112), vindt hier zijn toepassing in terug. Naar mijn mening primeert inderdaad het optreden van de arbiter omwille van de bewuste keuze van de partijen voor arbitrage. Arbitrage is een vorm van alternatieve geschillenbeslechting die in beginsel autonoom moet kunnen plaatsvinden.²⁵⁷ De partijen mogen bijgevolg niet zomaar vrijgelaten worden in hun keuze. Ze zouden steeds verplicht dienen te zijn om zich te wenden tot de arbiter, indien blijkt dat de kortgedingrechter niet sneller en efficiënter kan tussenkomen. De enige mogelijkheid om de kortgedingrechter aan te spreken dient te zijn wanneer de arbiter niet bij machte is om op te treden, volgens de eerder besproken beperkingen, of wanneer de arbiter op een niet snellere en efficiëntere manier kan optreden als de kortgedingrechter. De efficiëntie van de arbitrageprocedure prevaleert en moet te allen tijde worden gewaarborgd.

²⁵⁵ Toulouse 7 april 2010, nr. 09-2621; S. BESSON, *Arbitrage international et mesures provisoires: Etude de droit comparé*, Zürich, Schulthess Polygraphischer Verslag, 1998, 196-197.

²⁵⁶ K. SCHAEFER, "New Solutions for Interim Measures of Protection in International Commercial Arbitration: English, German and Hong Kong Law", *EJCL* 1998, www.law.kub.nl/ejcl/22/abs22-2htm (consultatie 27 april 2015); E. VAN DEN WIJNGAERT, "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 123; P. VAN DEN HEEDE, Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage, Rechten UGent, 2010-2011, 79, www.lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/787/046/RUG01-001787046_2012_0001_AC.pdf.

²⁵⁷ L. DEMEYERE en H. VERBIST, "De nieuwe Belgische arbitragewet van 24 juni 2013", *RW* 2014-15, nr. 3, 90.

BESLUIT

In de masterproef is een diepgaande analyse gevoerd naar de rol van de kortgedingrechter tegenover deze van de arbiter bij het toekennen van voorlopige en bewarende maatregelen. In het kader van het onderzoek is de vraag gesteld of het huidig juridisch kader van voorlopige en bewarende maatregelen inzake arbitrage adequaat, voldoende toegankelijk en consistent is. Alvorens op deze vraag kon worden geantwoord was het belangrijk om een aantal algemeenheden toe te lichten aangaande deze materie.

Wat hun onderlinge verhouding betreft zal de kortgedingrechter geen kennis mogen nemen van een geschil dat wordt onderworpen aan arbitrage. Indien dit toch gebeurt, dan hebben partijen de mogelijkheid om een exceptie van arbitrage op te werpen. Dit gebeurt *in limine litis*, waardoor de kortgedingrechter zich zonder rechtsmacht dient te verklaren.

Het bovenstaande principe geldt niet ten aanzien van voorlopige en bewarende maatregelen. De rechtsmacht van de kortgedingrechter om deze maatregelen te bevelen blijft in zijn geheel gelden. Dit heeft tot gevolg dat partijen zich zowel kunnen richten tot de arbiter als de kortgedingrechter om voorlopige en bewarende maatregelen te bekomen in verband met een arbitrageprocedure.

De arbiter ontleent zijn bevoegdheid uit de arbitrageovereenkomst, dat als belangrijkste bron fungeert voor de arbitrale bevoegdheid in het bevelen van voorlopige en bewarende maatregelen. De kortgedingrechter daarentegen put zijn bevoegdheid uit de wet, meer bepaald de artikelen 1691 en 1698 Ger.W..

In tegenstelling tot de bevoegdheid van de arbiter, wordt aan de bevoegdheid van de kortgedingrechter de voorwaarde van hoogdringendheid gekoppeld. Deze voorwaarde is vervuld indien de verzoekende partij aantoont dat een onmiddellijke beslissing wenselijk is omwille van de vrees voor schade van een bepaalde omvang of voor ernstige ongemakken.

Voor de invoering van de nieuwe arbitragewet bestond discussie over de mate waarin de arbitrage invloed had op de voorwaarden waaronder de kortgedingrechter kon optreden. In de rechtsleer bestond onverdeeldheid over de betekenis van hoogdringendheid in de context van een arbitrageprocedure. Een aantal auteurs waren van mening dat een afweging tussen beide instanties moest plaatsvinden om na te gaan waar de maatregel op de meest efficiënte en snelle manier werd verkregen. Indien bleek dat de arbiter op een even efficiënte en snelle manier als de kortgedingrechter kon optreden, dan waren de partijen verplicht om zich tot de arbiter te wenden. De nieuwe arbitragewet heeft een einde gesteld aan deze discussie door de invoering van artikel 1698 Ger.W., waarin uitdrukkelijk wordt gesteld dat de kortgedingrechter in een arbitrageprocedure over dezelfde rechtsmacht beschikt om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen als binnen het kader van een gerechtelijke procedure. Uit dit artikel kan worden afgeleid dat de voorwaarde van hoogdringendheid volstaat om de kortgedingrechter aan te spreken. Het gebrek aan slagkracht van de arbiter kan een reden van urgentie doen ontstaan, maar is geen bijkomende voorwaarde waaraan moet worden voldaan.

Door de invoering van artikel 1698 Ger.W. komt de bevoegdheid van de kortgedingrechter "naast" deze van de arbiter te staan. Beide instanties staan bijgevolg op gelijke voet. De partijen hebben uitdrukkelijk de keuze om zich zowel tot de arbiter te wenden als tot de kortgedingrechter, tenzij anders overeengekomen.

In de rechtsleer worden twee modellen gehanteerd om de concrete verhouding tussen de bevoegdheid van de arbiter en deze van de kortgedingrechter af te bakenen. Het eerste model is het 'court-subsidiarity model', waarbij de tussenkomst van de kortgedingrechter zoveel mogelijk wordt beperkt. De arbiter wordt steeds als eerste instantie geraadpleegd om een voorlopige of bewarende maatregel te bekomen, terwijl de kortgedingrechter als laatste redmiddel fungeert. Daartegenover staat het 'free-choice model', waarbij de partijen de vrije keuze hebben om zich enerzijds tot de arbiter en anderzijds tot de kortgedingrechter te wenden om een voorlopige of bewarende maatregel te vorderen.

Het Belgisch juridisch kader baseert zich op het 'free-choice model', aangezien de partijen vrij worden gelaten in hun keuze. Het grote voordeel van deze benadering komt toe aan de partijen. De partijen kunnen inspelen op de concrete omstandigheden en op basis daarvan bepalen welke instantie het geschil op de meest efficiënte en snelle manier kan oplossen.

Dit betekent niet dat het huidige juridisch kader feilloos is. Naar mijn mening heeft het juridisch kader nood aan meer verduidelijking omtrent de relatie tussen de arbiter en de kortgedingrechter. Zoals reeds vermeld staat de bevoegdheid van beide instanties op gelijke voet met elkaar. Dit lijkt mij niet logisch, aangezien partijen opteren om hun geschil te onderwerpen aan arbitrage. De keuze voor arbitrage dient dan ook te allen tijde te worden gewaarborgd. Ik ben dan ook van mening dat hierin verandering moet komen door een zekere hiërarchie op te stellen tussen beide instanties. Dit zal als gevolg hebben dat de arbiter steeds als eerste instantie moet worden geraadpleegd, waardoor de kortgedingrechter slechts subsidiair is ten aanzien van de arbiter. De arbiter beschikt over een ruime bevoegdheid om voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen.

De tussenkomst van de kortgedingrechter zal bijgevolg slechts gerechtvaardigd zijn wanneer de arbiter niet bij machte is om op te treden. De bevoegdheid van de arbiter is in bepaalde omstandigheden beperkt, grotendeels door de conventionele aard van de arbitrageovereenkomst. Daarnaast moet een partij zich eveneens kunnen wenden tot de kortgedingrechter indien de arbiter niet op een even efficiënte en snelle manier kan optreden. Inspiratie kan worden gezocht bij landen die aanhanger zijn van het 'court-subsidiarity model', zoals Engeland en Frankrijk. Deze landen hantieren in hun wetgeving of rechtspraak een beoordelingscriterium, dat een zekere afweging inhoudt tussen beide instanties. Het lijkt dan ook aangewezen om hier een voorbeeld aan te nemen.

De partijen kiezen uitdrukkelijk om hun geschil te laten beslechten door de arbiter. Deze keuze moet optimaal gewaardeerd worden. Een tussenkomst van de kortgedingrechter zal bijgevolg slechts gerechtvaardigd zijn indien de arbiter niet bij machte is of op een niet snelle en efficiënte manier kan optreden. De efficiënte van de arbitrageprocedure mag niet in gedrang komen. Daarnaast ben ik van mening dat de arbiter de meest adequate persoon is om de voorlopige of bewa-

rende maatregelen toe te kennen, omwille van zijn deskundigheid. Hij is het meest vertrouwd met de juridische en feitelijke details van de zaak.

De tussenkomst van de kortgedingrechter is enkel vereist om de arbitrageprocedure vooruit te helpen, in goede banen te leiden en tot een goed einde te brengen. Dit kan slechts indien de rol van de kortgedingrechter louter ondersteunend en subsidiair is. De bevoegdheid van de kortgedingrechter bevindt zich 'onder' deze van de arbiter, en niet 'naast'.

BIBLIOGRAFIE

WETGEVING

Internationaal

- ❖ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985 With amendments as adopted in 2006, www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf.
- ❖ Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Third Session (23 March 1982), *UN Doc. A/CN.9/216* (1982).
- ❖ Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Fourth Session (10 November 1982), *UN Doc. A/CN.9/232* (1982).
- ❖ Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Fifth Session (28 March 1983), *UN Doc. A/CN.9/233* (1983).
- ❖ Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Sixth Session (22 September 1983), *UN Doc. A/CN.9/245* (1983).
- ❖ Report of the Working Group on International Contract Practices on the Work of its Seventh Session (6 March 1984), *UN Doc. A/CN.9/246* (1984).
- ❖ Analytical Commentary on Draft Tekst of a Model Law on International Commercial Arbitration (23 March 1985), *UN Doc. A/CN.9/264* (1985).
- ❖ Analytical Compilation of Comments by Governments and International Organizations on the Draft Tekst of a Model Law on International Commercial Arbitration (21 May 1985), *UN Doc. A/CN.9/263/Add. 1-2* (1985).
- ❖ Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the Work of its Eighteenth Session (3-21 Juni 1985), *UN Doc. A/40/17* (1985).
- ❖ Analytical Commentary On Draft Tekst of a Model Law on International Commercial Arbitration, *UN Doc. A/CN.9/264* (3-21 June 1985), *UN Doc. A/CN.9/264* (1985).
- ❖ Report of the Working Group on Arbitration on the Work of its Thirty-Sixth Session (18-28 June 2002), *UN Doc. A/CN.9/508* (2002).
- ❖ Report of the Working Group on Arbitration on the Work of its Thirty-Ninth Session (14 June – 2 July 2004), *UN Doc. A/CN.9/545* (2004).
- ❖ Settlement of Commercial Disputes: Preparation of Uniform Provisions on Written Form for Arbitration Agreements – Proposal by the Mexican Delegation (20 April 2005), *UN. Doc. A/CN.9/WG.II/WP.137* (2005).
- ❖ Report of the United Commission on International Trade Law on the work of its thirty-ninth session (19 June-7 July 2006), *UN Doc. A/61/17* (2006).

Europees

- ❖ Europese Overeenkomst houdende een eenvormige wet inzake arbitrage, ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/056.htm.
- ❖ Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *BS 31 maart 1971*.

- ❖ Verord. Raad nr. 44/2001, 22 december 2001 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb. L.* 16 januari 2001, afl. 12.
- ❖ Verord. Europees Parlement en Raad nr. 1215/2012, 12 december 2012 betreffend de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *Pb. L.* 20 december 2012, afl. 351.
- ❖ COM(2010)748 [Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken].

Engeland

- ❖ Arbitration Act 1966, www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/23/contents.

België

- ❖ Gecoördineerde grondwet 17 februari 1994, *BS* 17 februari 1994.
- ❖ Gerechtelijk Wetboek 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- ❖ Wet 4 juli 1972 tot goedkeuring van de Europese Overeenkomst houdende een eenvormige Wet inzake arbitrage ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, en tot invoering in het Gerechtelijk Wetboek van een zesde deel betreffende de arbitrage, *BS* 8 augustus 1972.
- ❖ Wet 27 maart 1985 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake arbitrage, *BS* 13 april 1985.
- ❖ Wet 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake arbitrage, *BS* 7 augustus 1998.
- ❖ Wet 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *BS* 28 juni 2013.
- ❖ CEPANI Arbitragereglement van 1 januari 2013, www.cepani.be/sites/default/files/images/hayez_reglement_arbitrage_cepani_nl_dec2014_1.1.pdf.

Parlementaire voorbereiding van interne wetgeving

- ❖ Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage, *Parl.St.* Kamer 1997-98, nr. 1374/1.
- ❖ Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001.
- ❖ Verslag over het wetsontwerp tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage: artikelsgewijze bespreking en stemmingen, *Parl.St.* Kamer, nr. 53/2743/001.
- ❖ Advies van de Raad van State bij de wet van 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53/2743/001.

RECHTSPRAAK

Internationale rechtspraak

- ❖ HvJ 21 mei 1980, *Denilauler v. SNC Couchet Frères*, C-125-79.
- ❖ HvJ 17 november 1998, *Van Uden v. Deco Line*, C-391/95.
- ❖ HvJ 27 april 1999, *Mietz v. Intership Yachting*, C-99/96.
- ❖ Beneluxhof 14 april 1983, *RW* 1983-84, concl. E. KRINGS.
- ❖ Beneluxhof 5 juli 1985, *RW* 1985-86, 929, concl. E. KRINGS.

Belgische rechtspraak

- ❖ Cass. 20 juni 1946, *Pas.* 1946, I, 250.
- ❖ Cass. 13 juni 1975, *Arr. Cass.* 1975, 1088.
- ❖ Cass. 28 september 1978, *RW* 1978-79, 2870.
- ❖ Cass. 13 oktober 1978, *Arr. Cass.* 1978-79, 180, *Pas.* 1979, I, 198, *RW* 1978-79, 2811, noot J. LAENENS.
- ❖ Cass. 21 oktober 1982, *Arr. Cass.* 1982-83, 277.
- ❖ Cass. 6 september 1984, *Arr. Cass.* 1984-1985, 36.
- ❖ Cass. 21 mei 1987, *Arr. Cass.* 1986-87, 1287.
- ❖ Cass. 2 september 1988, *Arr. Cass.* 1988-89, 2, nr.2, *Pas.* 1989, I, 2.
- ❖ Cass. 22 juni 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 1279.
- ❖ Cass. 14 december 1989, *Arr. Cass.* 1989-90, 534.
- ❖ Cass. 11 mei 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, 1175, *Pas.* 1990, I, 1050, *RW* 1990-91, 987, noot J. LAENENS.
- ❖ Cass. 11 mei 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, 1175, *Pas.* 1990, I, 1050, *RW* 1990-91, 987, noot J. LAENENS, *JT* 1991, 725, *TBH* 1990, 774, noot D. LINDEMANS.
- ❖ Cass. 20 september 1990, *Arr. Cass.* 1990-91, 63.
- ❖ Cass. 27 november 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 1361.
- ❖ Cass. 15 oktober 1993, *Arr. Cass.* 1993, 841.
- ❖ Cass. 9 november 1995, *Arr. Cass.* 1995, 986, *Pas.* 1995, I, 1018, *RW* 1995-96, 1247, *JT* 1997, 97, noot D. FEVERY, *Arr. Cass.* 1996, 381, noot K. MARTENS.
- ❖ Cass. 21 mei 1997, *Pas.* 1987, I, nr. 565, 1160.
- ❖ Cass. 25 april 1996, *Pas.* 1996, I, 387.
- ❖ Cass. 31 januari 1997, *Arr. Cass.* 1997, 140.
- ❖ Cass. 11 mei 1998, AR C950068N, AC, 1998, nr. 231.
- ❖ Cass. 13 oktober 1998, *Arr. Cass.* 1998, 965, *Bull.* 1998, 1031.
- ❖ Cass. 18 juni 1999, *RW* 2000-01, 92.
- ❖ Cass. 22 juni 2000, *RW* 2000-01, 1166.
- ❖ Cass. 10 april 2003, *Arr. Cass.* 2002-03, 956.
- ❖ Cass. 24 november 2005, www.cass.be.
- ❖ Cass. 25 mei 2007, *P&B* 2008, 97, noot M. PIERS.
- ❖ Cass. 23 december 2010, *JLMB* 2012, 872.
- ❖ Cass. 18 maart 2011, *RW* 2011-12, 1470.
- ❖ Cass. 3 juni 2011, nr. C.10.0614.N.
- ❖ Cass. 28 oktober 2011, *Pas.* 2011, 2392.

- ❖ Luik, kort ged., 15 juni 1978, *Jur. Liège* 1978-79, 52.
- ❖ Brussel 6 oktober 1983; *TBH* 1983, 365.
- ❖ Brussel 3 januari 1985, *JT* 1985, 73.
- ❖ Luik 12 juni 1985, *Ann. dr. Liège* 1982, 53-54.
- ❖ Brussel 23 juni 1987, *Ann. dr. Liège* 1990, 242.
- ❖ Brussel 1 maart 1988, *TRV* 1988, 121.
- ❖ Bergen 4 juni 1992, *RRD* 1992, 477.
- ❖ Bergen 23 september 1992, *JLMB* 1994, 549.
- ❖ Luik 16 februari 1993, *JLMB* 1994, 230.
- ❖ Brussel 20 december 1993, *P&B* 1994, 84.
- ❖ Brussel, kort ged., 14 juni 1995, *JT* 1995, 613.
- ❖ Bergen 15 juni 1995, *JT* 1996, 80.
- ❖ Brussel 10 februari 1997, *JLMB* 1997, 300.
- ❖ Antwerpen 21 juni 2000, *P&B* 2001, 137.
- ❖ Antwerpen 7 april 2003, *RDC* 2004/6, 574, noot M. PIERS.
- ❖ Brussel 5 november 2004, *NJW* 2005, 671.
- ❖ Brussel 27 april 2009, 2008/K1/370.
- ❖ Gent, kort ged., 2 oktober 2009, *NJW* 2010, afl. 215, noot A. VANDERHAEGHEN.
- ❖ Rb. Nijvel, kort ged., 2 juni 1971, *Rec. Jur. Niv.* 1971, 209.
- ❖ Rb. Antwerpen, kort ged., 29 oktober 1973, *RW* 1974-75, 821.
- ❖ Rb. Luik 15 juni 1978, *JT* 1962, 157.
- ❖ Rb. Brussel, kort ged., 28 maart 1974, *RW* 1974-75, 819.
- ❖ Rb. Luik, kort ged., 15 juni 1978, *Jur. Liège* 1978-1979, 52.
- ❖ Rb. Neufchâteau 21 juni 1978, *RRD* 1979, 743.
- ❖ Rb. Antwerpen, kort ged., 13 oktober 1983, *RW* 1983-84, 1991.
- ❖ Rb. Luik 6 maart 1984, *Jur. Liège* 1984, 200, noot G. DE LEVAL.
- ❖ Rb. Marche-en-Famenne 16 mei 1984, *Jur. Liège* 1984, 392.
- ❖ Rb. Mechelen, kort ged., 16 april 1985, *Pas.* 1985, III, 50.
- ❖ Rb. Luik 6 juli 1989, *Pas.* 1997, III, 8-11.
- ❖ Rb. Brussel 24 december 1993, *JT* 1994, 382-383.
- ❖ Rb. Luik, kort ged., 11 oktober 1995, *Act. dr.* 1996, 221.
- ❖ Rb. Nijvel, kort ged., 26 september 2000, *Journ. proc.* 2000, afl. 399, 2.
- ❖ Rb. Brussel, kort ged., 6 oktober 2000, *RW* 2000-01, 1102, noot J. STEVENS.
- ❖ Rb. Namen, kort ged., 16 juli 2007, *JLMB* 2007, afl. 36, 1515.
- ❖ Rb. Luik, kort ged., 8 juli 2008, *JLMB* 2008, 1567.
- ❖ Rb. Brussel, kort ged., 18 december 2009, *JLMB* 2010, afl. 1, 17.
- ❖ Beslagn. Luik 9 januari 2002, *JLMB* 2002, 320, Noot G. DE LEVAL.
- ❖ Corr. Nijvel 9 januari 1981, *JT* 1981.
- ❖ Arbrb. Gent, kort ged., 12 februari 1982, *TSR* 1982, 636.
- ❖ Kh. Tongeren 18 maart 1976, *BRH* 1976, 501.
- ❖ Kh. Antwerpen 13 juni 1983; *RHA* 1985, 71-79.
- ❖ Kh. Brussel 16 januari 1991, *TBH* 1992, 137-139.
- ❖ Kh. Gent, kort ged., 16 juni 1993, *TGR* 1994, 10.

- ❖ Kh. Brugge 16 februari 1994, *RW* 1993-94, 1306-1307.
- ❖ Kh. Brussel, kort ged., 14 juni 1995, *JT* 1995, 613.
- ❖ Kh. Gent 8 november 1995, *TGR* 1996, 17.
- ❖ Kh. Tongeren 22 oktober 2013, *NJW* 2014, afl. 312, 903, noot R. STEENNOT.
- ❖ Vz. Rb. Mechelen 16 april 1985, *Pas.* 1985, I, 50.
- ❖ Vz. Rb. Mechelen 23 augustus 1987, *TBBR* 1998, 74-75.
- ❖ Vz. Rb. Luik 6 juli 1989, *Pas.* 1990, III, 18.
- ❖ Vz. Rb. Brussel 30 april 1993, *JLMB* 1994, 240.
- ❖ Vz. Arbrb. Brussel 9 juli 1985, *RW* 1985-86, 966.
- ❖ Vz. Kh. Mechelen 10 oktober 1980, *TBH* 1981, III, 532.
- ❖ Vz. Kh. Kortrijk 16 juni 1983, *TBH* 1983, 672.
- ❖ Vz. Kh. Brussel 15 januari 1988, *TRV* 1988, 384.
- ❖ Vz. Kh. Brussel 2 maart 1988, *RPS* 1988, nr. 6492, 208.
- ❖ Vz. Kh Brussel 20 juni 1990, *TRV* 1991, 51, noot B. TILLEMANN
- ❖ Vz. Kh. Gent 16 juni 1993, *TGR* 1994, 10-12.
- ❖ Vz. Kh. Dendermonde 8 januari 1997, *DAOR* 1997, 87-92.
- ❖ Vz. Kh. Hasselt 15 februari 1999, *TBH* 1999, 872-875.
- ❖ Vz. Kh. Hasselt 16 februari 2004, *TBH* 2005, 86-88.
- ❖ Vred. Zottegem-Herzele 23 juni 2010, *RW* 2011-12, nr. 7, 379.
- ❖ Arbitrale uitspraak 23 januari 2002, *P&B* 2002, 347.
- ❖ Arbitrale uitspraak 17 mei 2002, *P&B* 2002, 350.

Frans rechtspraak

- ❖ Toulouse 7 april 2010, nr. 09-2621.

RECHTSLEER

Boeken

- ❖ ALIBEKOVA, A. en CARROW, R., *International Arbitration and Mediation. From the Professional's Perspective*, Salzburg, Yorkhill Law Publishing, 2007, 302 p.
- ❖ VAN ORSHOVEN, P. en ALLEMEERSCH, B. (eds.), *Gerechtigd Recht*, Brugge, die Keure, 2013, 145 p.
- ❖ ASSOCIATION FOR INTERNATIONAL ARBITRATION (ed.), *The UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration: 25 years*, Antwerpen, Maklu, 2010, 168 p.
- ❖ BERNARD, A., *L'arbitrage volontaire en droit privé. L'arbitrage en droit interne belge et français. L'arbitrage en droit international privé: Droit comparé*, Brussel, Bruylant, 1937, 616 p.
- ❖ BESSON, S., *Arbitrage international et mesures provisoires. Etude de droit comparé*, Zurich, Schulthess Polygraphischer Verlag, 1998, 422 p.
- ❖ BINDER, P., *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*, Londen, Sweet & Maxwell, 2010, 550 p.
- ❖ BLACKABY, N., PARTASIDES, C., REDFERN, A. en HUNTER, M., *Redfern and hunter on International arbitration*, Oxford, Oxford University Press, 2009, 849 p.
- ❖ BORN, G.B., *International Arbitration: Law and Practice*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2012, 480 p.

- ❖ BREWEAYS, E. (ed.), *Bestendig Handboek Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Kluwer, losbl.
- ❖ CAMBIER, C., *Droit judiciaire civile, II, La compétence*, Brussel, Larcier, 1981, 870 p.
- ❖ CAPRASSE, O. (ed.), *De arbitrale uitspraak*, Brussel, Bruylant, 2006, 273 p.
- ❖ CARON, D. en CAPLAN, L., *The UNCITRAL Arbitration Rules*, Oxford, Oxford University Press, 2013, 1112 p.
- ❖ CASTERMANS, M., *Gerechtig Privaatrecht. Algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Academia Press, 2004, 528 p.
- ❖ CASTERMANS, M., *Gerechtig Privaatrecht*, Gent, Story Publisher, 2009, 763 p.
- ❖ CEPINA (ed.), *Macht en onmacht van de arbiter – L'arbitre: pouvoirs et statut*, Brussel, Bruylant, 2003, 390 p.
- ❖ CLOSSET-MARCHAL, G., *La compétence en droit judiciaire privé*, Brussel, Larcier, 2008, 360 p.
- ❖ DAUW, P., *Burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 530 p.
- ❖ DAUW, P., SCHEERS, D. en WYLLEMAN, B., *Wet & Duiding Burgerlijk Procesrecht*, Gent, Larcier, 2011, 886 p.
- ❖ DE BOURNONVILLE, P., *Droit Judiciaire. L'arbitrage*, Brussel, Larcier, 2000, 326 p.
- ❖ DE LEVAL, G., *Traité des Saisies*, Luik, P.U.L., 1988, 23, 780 p.
- ❖ DE LEVAL, G., *Eléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 552 p.
- ❖ DE LEVAL, G., LEWALLE, P. en STORME, M. (eds.), *Het interdisciplinair geschil*, Diegem, Kluwer, 1996, 393 p.
- ❖ DE MEULEMEESTER, D., *Arbitrage: boetiekrecht?*, Antwerpen, Maklu, 2007, 96 p.
- ❖ DE MEULEMEESTER, D. en VERBIST, H., *Arbitrage in de Praktijk. Op basis van het CEPANI-Arbitragereglement van 1 januari 2013 en met verwijzingen naar deel VI van het Gerechtig Wetboek*, Brussel, Bruylant, 2013, 498 p.
- ❖ DERMINE, L., *L'arbitrage commercial en Belgique. Commentaire de la loi du 4 juillet 1972*, Brussel, Larcier, 1975, nr. 49, 181 p.
- ❖ DIRIX, E. en BROECKX, K., *Beslag*, Mechelen, Kluwer, 2010, 627 p.
- ❖ ERAUW, J. en STORME, H., *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 938 p.
- ❖ HOLTZMANN, H.M. en NEUHAUS, J.E., *A Guide To The UNCITRAL Model Law On International Commercial Arbitration. Legislative History And Commentary*, Deventer, Kluwer, 1989, 307 p.
- ❖ HUYS, M. en KEUTGEN, G., *L'arbitrage en droit Belge et international*, Brussel, Bruylant, 1981, 816 p.
- ❖ KEUTGEN, G. en DAL, G.-A., *L'arbitrage en droit belge et international. Tome I*, Brussel, Bruylant, 2006, 657 p.
- ❖ LAENENS, L., BROECKX, K. en SCHEERS, D., *Handboek gerechtig recht*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 691 p.
- ❖ LAENENS, J., BROECKX, K., SCHEERS, D. en THIRIAR, P., *Handboek Gerechtig Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 813 p.
- ❖ LAENENS, J., BROECKX, K., SCHEERS, D. en THIRIAR, P., *Handboek Gerechtig Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 853 p.
- ❖ LINDEMANS, D., *Kort geding*, Antwerpen, Kluwer, 1985, 358 p.
- ❖ LINSMEAU, J., *L'arbitrage volontaire en droit privé belge*, Brussel, Bruylant, 1991, 210 p.
- ❖ PIERS, M., *Sectorale arbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 548 p.

- ❖ PIERS, M., *De nieuwe arbitragewet 2013. Essentiële bepalingen en hun praktische werking*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 188 p.
- ❖ MAES, B., *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 352 p.
- ❖ MAES, B., BREWAEYS, E., VALERSBERGHE, P., CLIJMANS, N. en VAN SCHEL, S., *Gerechtigd Privaatrecht ... na de hervormingen van 2013-2014*, Brugge, die Keure, 2014, 418 p.
- ❖ MATRAY, D. (ed.), *Arbitrage et modes alternatifs de règlement des conflits*, Commission Edition Formation Permanente CUP – Décembre 2012, 353 p.
- ❖ MATRAY, L. en DE LEVAL, G., *L'arbitrage. Travaux offerts à Albert Fettweis*, Story-Scientia, 1989, 354 p.
- ❖ MISTELIS, L.A. en BREKOULAKIS, S.L., *Arbitrability: International and comparative perspective*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2009, 408 p.
- ❖ MONARD, E. en DEGREEF, D., *Het eenzijdig verzoekschrift*, Antwerpen, Kluwer, 1998, 383 p.
- ❖ NIOCHE, M., *La décision provisoire en droit international privé européen. Qualification et régime en matière civile et commerciale*, Brussel, Bruylant, 2012, 400 p.
- ❖ SANDERS, P., *The Work of UNCITRAL on Arbitration and Conciliation*, Den Haag, Kluwer Law International, 2001, 332 p.
- ❖ SMETS, A., *Het recht op tegenspraak in civiele geschillen*, Brugge, die Keure, 2009, 690 p.
- ❖ STORME, M. en DEMEULENAERE, B., *International Commercial Arbitration in Belgium*, Deventer, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1989, 306 p.
- ❖ TAELEMAN, P., *Het gezag van het rechterlijk gewijsde – een begrippenstudie*, Diegem, Kluwer, 2001, 465 p.
- ❖ TAELEMAN, P., *Goed Procesrecht. Goed procederen*, Mechelen Kluwer, 2005, 778 p.
- ❖ VAN COMPERNOLLE, J., *L'astreinte*, Brussel, Larcier 2007, nr. 85, 201 p.
- ❖ VAN COMPERNOLLE, J. en TARZIA, G., *Les mesures provisoires en droit belge, français et italien: étude de droit comparé*, Brussel, Bruylant, 1998, 554 p.
- ❖ VAN DEN BERG, A.J., *New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*, Den Haag, Kluwer Law International, 2005, 627 p.
- ❖ VAN DEN HEUVEL, J., *Liber Amicorum Jozef Van Den Heuvel*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 878 p.
- ❖ VAN DONINCK, J., MAES, B., SLOOTMAEKERS, N., VAN POUCKE, E. en BAETENS-SPETSCHINSKYB, M., *Dwangsom: omdat het moet*, Gent, Larcier, 2012, 72 p.
- ❖ VAN DONINCK, J., VAN DEN HOLE, L. en VLAAMSE PLEITGENOOTSCHAP, *Civiel Procesrecht vandaag en morgen*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 199 p.
- ❖ VAN ORSHOVEN, P. (ed.), *Gerechtigd Privaatrecht*, Brugge, die Keure, 2003, 108 p.
- ❖ VERBIST, H., *De rechtsbescherming van partijen in privaatrechtelijke handelsarbitrage*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 195 p.
- ❖ VERBRAEKEN, C. *Vademecum de l'arbitrage national*, Brussel, Créadif, 2001, 100 p.
- ❖ VRG ALUMNI (ed.), *Recht in beweging – 22ste VRG Alumnidag 2015*, Antwerpen, Maklu, 2015, 514 p.
- ❖ WAGNER, K., *Casebook 20 Jaar Dwangsom*, Gent, Mys & Breesch, 2001, 560 p.
- ❖ WAGNER, K., *Dwangsom*, Mechelen, Kluwer, 2003, 225 p.
- ❖ WAGNER, K., *Sancties in het Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2007, 711 p.
- ❖ WAGNER, K., *Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2014, 1101 p.

- ❖ VAN HERREWEGHE, V., *Beslagzakboekje 2014*, Mechelen, Kluwer, 2014, 722 p.
- ❖ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Kort geding*, Gent, Larcier, 2009, 317 p.
- ❖ VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE ANTWERPEN (ed.), *Meester van het proces. Topics Gerechtelijk Recht*, Gent, Larcier, 2010, 237 p.
- ❖ X, *A Guide to UNCITRAL. Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law*, Wenen, Publishing and Library Section, United Nations Office, 2013, 66 p.
- ❖ X, *Commentaar gerechtelijk recht*, Mechelen, Kluwer, losbl.

Tijdschriften

- ❖ BEERNAERT, S., "Algemene principes van het civiele geding", *RW* 2001-2002, nr. 36, 1341-1350.
- ❖ BOEHLE, A., "Arbitrage – Een analyse van de wet", *TPR* 1973, nr. 9, 3-79.
- ❖ BREWAEYS, E., "Kort geding op eenzijdig verzoekschrift brengt recht van verdediging op laag pitje", *Juristenkrant* 2005, nr. 106, 1-6.
- ❖ CARDUCCI, G., "Arbitration. Anti-suit Injunctions and Lis Pendens under the European Jurisdiction Regulation and the New York Convention – Notes on West Tankers, the Revision of the Regulation and Perhaps of the Convention", *Arbitration International* 2011, 171-197.
- ❖ COX, K., "Arbitrage-Algemeen", *TBH* 2009/7, 732-733.
- ❖ COX, K., "Arbitrage in de Brussel-I-Verordening: het einde van arbitrage in Europa? Een kritische synthese van de commentatoren op het Groenboek", *TBH* 2009/10, 1018-1026.
- ❖ DAL, M., "Le nouveau règlement d'arbitrage du Cepani", *JT* 2013, nr. 19, 349-352.
- ❖ DEBRUYNE, N. en DEMEYERE, L., "De Brussel I *bis*-Verordening: wat is nieuw vanaf 2015?", *Cah. Jur.* 2015/1, 5-15.
- ❖ DECOCKER, J., "Kort geding en arbitrage in drie stappen", *TBH* 2005, 88-92, noot onder Vz. Hasselt 16 februari 2004.
- ❖ DE GROEVE, T., "De beschikking bij voorraad en de verhouding van het kort geding tot het bodemgeschil. Over de interpretatie van de artikel 584 en 1039 Ger.W.", *Jura Falc.* 1983-84, 123-144.
- ❖ DEMEYERE, L., "De wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende arbitrage", *RW* 1998-99, 865-875.
- ❖ DEMEYERE, L., "Voorlopige en bewarende maatregelen (art. 24 EEX) na het arrest Van Uden en het arrest Mietz", *RW* 1999-2000, nr. 40, 1353-1363.
- ❖ DEMEYERE, L. en VERBIST, H., "Het nieuwe Cepani-Arbitragereglement van 1 januari 2013", *RW* 2013-14, nr. 18, 682-695.
- ❖ DEMEYERE, L. en VERBIST, H., "De nieuwe Belgische arbitragewet van 24 juni 2013", *RW* 2014-15, nr. 3, 83-107.
- ❖ DHONDT, K., "Wat baat de huurder bij arbitrage? Een korte toelichting bij de recente wetswijziging", *Huur* 1998-1999, 24-27.
- ❖ DE LEVAL, G., "L'examen du fond des affaires par le juge des référés", *JT* 1982, 424, 421 p.
- ❖ DE LEVAL, G., "Les mesures provisoires et conservatoires en matière d'arbitrage", *Story-Scientia* 1989, 111-128.

- ❖ DE LEVAL, G., "Le juge et l'arbitre. Les mesures provisoires", *Rev. dr. intern. comp.* 1993, 7-27.
- ❖ DE RUYSSCHER, M., "ICC-arbitragereglement vernieuwd", *NJW* 2012, nr. 264, 402-410.
- ❖ DE SMEDT, C., DE BUYZER, G., VAN GOMPEL H. en SCHOUPS, M., "Arbitrage", *BHDO* 2014, afl. 18, VIII.1-1 – VIII.10-5 (72 p).
- ❖ GOVAERTS, M., "Het gezag van gewijsde waarmede voorlopige maatregelen bekleed zijn", *RABG* 2011, nr. 5, 326-329.
- ❖ HAZELHORST, M.I. en KRAMER, X.E., "Afschaffing van het exequatur in Brussel I: daadwerkelijke verbetering of politiek gebaar?", *TCR* 2013, nr. 2, 37-46.
- ❖ HERINCKX, Y., "Le nouveau règlement d'arbitrage de la CCI: observations de droit belge", *TBH* 2012, nr. 3, 207-219.
- ❖ HESS, B., "Improving the Interface between Arbitration and European Procedural Law: The Heidelberg Report and the EU Commission's Green Paper on the Reforms of the Regulation Brussels I", *The Paris Journal of International Arbitration* 2010, 17-30.
- ❖ HUYS, M. en KEUTGEN, G., "Chronique de jurisprudence: l'arbitrage (1975-1982)", *JT* 1976, nr. 27, 53-59.
- ❖ KEUTGEN, G., "La nouvelle loi sur l'arbitrage", *JT* 1998, (761) 767, nr. 43, 761-771.
- ❖ KNOT, J.G., "Herschikking Brussel I over Italiaanse torpedo's, de afschaffing van het exequatur en andere wijzigingen in het Europese IPR-procesrecht in burgerlijke zaken", *NtEr* juni 2013, nr. 5, 145-152.
- ❖ KRINGS, E., "Het kort geding naar Belgisch recht", *TPR* 1991, nr. 20, 1059-1088.
- ❖ KRUIT, J., "Voorlopige maatregelen: belangrijke wijzigingen op komst voor de (natte) praktijk", *NiPR* 2011, afl.2, 271-279.
- ❖ LAENENS, J., "Overzicht van rechtspraak: bevoegdheid (1972-92)", *TPR* 1993, 1479-1615.
- ❖ LAENENS, L., "Rechtsmacht versus bevoegdheid", *P&B* 1994, 84.
- ❖ LAENENS, J., "Overzicht van rechtspraak: bevoegdheid (1993-2000)", *TPR* 2002, 1497-1581.
- ❖ LINDEMANS, D., "Geschiedenis van het kort geding ter verklaring van het woordgebruik in de artikels 584 en 1039 Ger.W.", *RW* 1980-81, 2777-2810.
- ❖ LINSMEAU, J., "L'arbitrage volontaire en droit privé belge", *RPDB* 1990, nr. 101, 1-68.
- ❖ LINSMEAU, J. en VAN GELDER, J., "La nouvelle loi sur l'arbitrage volontaire", *JT* 1973, 205-219.
- ❖ MALENGREAU, X., "L'introduction de l'astreinte en droit belge", *RGAR* 1981, nr. 10348.
- ❖ MATHEI, Ph., "La loi du 4 juillet 1972 et l'arbitrage dans le secteur de la construction", *Entr. et dr.* 1973, 194 p.
- ❖ MEEUSEN, J., "Europese rechtspraak in kort bestek", *RW* 1998-1999, nr. 35, 1290.
- ❖ NUYTS, A., "Les mesures provisoires dans le Règlement Bruxelles Ibis", *TBH* 2013, 348-356.
- ❖ PERTEGÁS SENDER, M., "Commentaar bij art. 31 EEX-Verordening", *OGR* 2003, afl. 59, 165-175.
- ❖ PHILIPPE, D., "Modernisation of the Belgian law on arbitration", *DAOR* 2014, nr. 1, 5-20.
- ❖ PIERS, M. en DE MEULEMEESTER, D., "Nieuwe Arbitragewet. België is voortaan een 'Uncitral modelwet'-land", *NJW* 2013, nr. 289, 726-736.
- ❖ PIERS, M. en DE MEULEMEESTER, D., "Nieuwe Belgische arbitragewet volgt UNCITRAL-model", *Juristenkrant* 2013, 4-5.

- ❖ PINSOLLE, P., "Les problèmes cachés de la proposition de suppression de l'exception d'arbitrage du Règlement 44/2001", *The Paris Journal of International Arbitration* 2010, 31-45.
- ❖ SCHAEFER, K., "New Solutions for Interim Measures of Protection in International Commercial Arbitration: English, German and Hong Kong Law", *EJCL* 1998, www.law.kub.nl/ejcl/22/abs22-2htm.
- ❖ STORME, M., "Aspects importants du droit arbitral belge", *Rev. dr. intern. comp.* 1976, 116-128.
- ❖ STORME, M. en VOORDECKERS, M., "Overzicht van Belgische rechtspraak. Arbitrage 1989-2005", *TPR* 2005, afl. 4, 1243-1313, afl. 4, 1243-1313.
- ❖ TAELEMAN, T., "De arbiters en hun bevoegdheden", *TPR* 1999, 1709-1754.
- ❖ VAN COMPERNOLLE, J. en CLOSSET-MARCHAL, G., "Examen de jurisprudence: droit judiciaire privé (1985-96)", *RCJB* 1999, 59-186.
- ❖ VAN DEN WYNGAERT, E., "De rol van de rechter in internationale arbitrage", *TIPR* 2002, nr. 3, 114-143.
- ❖ VAN HOUTTE, H., "Arbitrage", *RW* 1976-77, (2113) 2123, nr. 13, 2113-2142.
- ❖ VAN HOUTTE, H., "Procedure-afspraken bij arbitrage", *T.v.A.* 1989, 85-89.
- ❖ VAN HOUTTE, H., "Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage", *RW* 1989-90, (532), 553-560.
- ❖ VAN HOUTTE, H., "Een arbiter aan het woord", *Jura Falc.* 1992-93, 499-505.
- ❖ VAN HOUTTE, H., "De rol van de rechter tijdens de arbitrale procedure", *RW* 1992-93, 521-527.
- ❖ VAN HOUTTE, H., "Le juge et l'arbitre – Le rôle du juge pendant la procédure arbitrale", *Rev. dr. int. comp.* 1993, 28-46.
- ❖ VAN HOUTTE, H., "Ten reasons Against a proposal for Ex Parte Interim Measures of Protection in Arbitration", *Arb. Int.* 2004, 85-96.
- ❖ VAN HOUTTE, H. COX, K. en COOLS, S., "Overzicht van rechtspraak: Arbitrage (1972-2006)", *TBH* 2007/2, 111-157.
- ❖ VAN LITH, H., "De herschikking van voorlopige en bewarende maatregelen onder de EEX-Verordening: een kort overzicht", *WPNR* 2011/6892, 537-542.
- ❖ VERBIST, H., "The Emergency Arbitrator Provisions in the New 2013 Cepani Rules of Arbitration", *Cepani Newsletter* 2013, nr. 71, 3-9.
- ❖ VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, D., "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *TPR* 1985, 1089, nr. 49, 1050-1100.
- ❖ VAN SEVEREN, S., "Beschikkingsbeginsel vs. taak van de rechter", *NJW* 2015, nr. 314, 20.
- ❖ VERBIST, H., "La pratique de la Cour Internationale d'Arbitrage de la CCI en matière de fixation du lieu d'arbitrage", *RDAI/IBLJ* 1995, 1000-1007.
- ❖ VEROUGSTRAETE, I., "Het kort geding, Recente trends", *TPR* 1980, 258-279.
- ❖ VOET, S., "De Nieuwe Brussel I bis-verordening", *NJW* 2013, 678-685.
- ❖ VOORDECKERS, M. en STORME, M., "De procedure voor het arbitraal college", *TPR* 2005, afl. 4, 1279.
- ❖ WONG, R., "Interim Relief in Aid of International Commercial – A Critique on the International Arbitration Act", *Singapore Academy of Law Journal* 2012, 501-534.

- ❖ VAN COMPERNOLLE, J., "Actualité du référé", *Ann. dr.* 1989, 141-172.

VARIA

Internet

- ❖ UNITED COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW, *Explanatory Note by the UNCITRAL secretariat*, www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf.

Masterproef

- ❖ VAN DEN HEEDE, P., *Voorlopige en bewarende maatregelen bij arbitrage*, Rechten UGent, 2010-2011, www.lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/787/046/RUG01-001787046_2012_0001_AC.pdf.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

De rechtsmacht van de overheidsrechter bij voorlopige en bewarende maatregelen inzake arbitrage naar Belgisch en internationaal recht

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2015**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Melotte, Sarah

Datum: **15/05/2015**